

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

MENŲ ISTORIJOS VIDURINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas parengė:

dr. Lolita Jolanta Piličiauskaitė, Ugnius Vaiginis

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos	2
1.1. III gimnazijos klasė	3
1.2. IV gimnazijos klasė	4
2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai	5
2.1. III gimnazijos klasė	6
2.2. IV gimnazijos klasė	102
3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti	119
3.1. III gimnazijos klasė	119
3.2. IV gimnazijos klasė	126
4. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	132
4.1. III gimnazijos klasė	132
4.2. IV gimnazijos klasė	133
5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai	134
5.1. III gimnazijos klasė	134
5.1.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)	134
5.1.2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)	137
5.1.3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C).....	139
5.2.IV gimnazijos klasė	143
5.2.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)	143
5.2.2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)	145
5.2.3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C).....	147

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos

Šiame skyrelyje aptariami metodai ir būdai, kaip mokyti dalyko naują turinį, įtrauktą į menų istorijos bendrąją programą (toliau BP). Siekiant susieti pateikiamas mokymosi turinio įgyvendinimo rekomendacijas su BP, numeruojant nurodomas atitinkamas BP mokymosi turinio srities ir temos numeris.

Menų istorijos mokymasis skiriasi nuo kitų menų mokslų dalykų tuo, kad didelė dalis patyriminio mokymosi darbų gali būti atlikta tik atviros internetinės prieigos auditorijose arba virtualiai (esant galimybei pageidautina kontaktiniu būdu), todėl pateikiama daugiau interneto šaltinio nuorodų į meno platformas, virtualius ir realius muziejus, parodas, koncertų sales ir kt. Taip ugdant gebėjimus pažinti skirtingus menus ir juos vertinti įvairių meno epochų kontekstuose, siekiama paskatinti mokinius atrasti labiausia patinkančią meno rūšį ir jos suvokimą paversti kasdieninio gyvenimo dalimi. Nemaža dalis informacijos šaltinių yra anglų kalba, todėl dažnu atveju vertėtų planuoti integralias menų istorijos ir anglų kalbos mokymosi veiklas.

Menų istorijos mokymosi turinys sudaro puikias prielaidas ugdyti ne tik pažinimo, bet ir komunikavimo, kultūrinę, skaitmeninę bei pilietiškumo kompetencijas. Pilietiškumo ir kultūrinę kompetencijos plėtojamos nagrinėjant menų istoriją Lietuvoje, kurios tyrinėjimams didelę įtaką turėjo Vilniaus universiteto įkūrimas. Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos patyriminio mokymosi būdu bus vystomos mokiniams taikant grupinį darbą.

Menų istorijos dalyko struktūra apima viso 17 temų – 9-ios skirtos III gimnazijos klasei ir 8-ios –IV gimnazijos klasei. Kiekvienai temai numatoma skirti po 4 pamokas – dvi iš jų – teorinės, ir dvi – kūrybinės-patyriminės. Pirmos teorinės pamokos metu mokytojai rekomenduojama tyrinėjamą epochą pateikti, žvelgiant į ją tuo metu gyvenusio žmogaus – menamo epochos herojaus – akimis. Taip siekiama geriau suvokti nagrinėjamos epochos ar laikotarpio visuomeninį, politinį, religinį, kultūrinį, meninį ir etinį kontekstus. Tad pateikiamuose pavyzdžiuose mokytojas ras pasakojimus apie baroko, romantizmo epochų (III gimnazijos klasė) ir minimalizmo stiliaus herojus. Antros teorinės pamokos metu mokiniai drauge su mokytoju toliau tęsia pažintį su tyrinėjama menine epocha, ryškiausiomis jos meno rūšimis, savitumais, žymiausiais kūrėjais ir jų darbais, mokosi juos analizuoti ir suprasti.

Praktinę-patyriminę temos dalį sudaro dvi pamokos, t.y. trečioji ir ketvirtoji pamoka. Trečiosios pamokos metu mokytojas su mokiniais drauge virtualiu būdu tyrinėja reikiamos meninės epochos žymiausius meno reiškinius, kūrinius ar artefaktus, tarys ir nusprendžia (pasirinktinai), kokį ketvirtos pamokos formatą jie rinksis – recenzijų pristatymą, diskusijas, meno epochos temą siejant su mokiniams svarbia amžiaus tarpsnio ar visuomenine aktualija, žaidimą ir pan. Ketvirtos pamokos metu mokinių grupės pristato virtualiai (jei yra galimybė ir kontaktiniu būdu) aplankyto meno renginio (parodos, koncerto, spektaklio, meno instaliacijos ir pan.) refleksijas recenzijų, diskusijų, integruoto renginio (galimos sąsajos su kitais dėstomais dalykais), žaidimo (pvz. „Vaidmenų žaidimas“, „Spaudos konferencija“, „Kelionės dienoraštis“, „Muziejaus kūrimas“, „Auksinis protas“ ir pan.) formatu. Tad Meno istorijos dalyko tema nagrinėjama „2 + 2“ būdu, kiekvienai temai skiriant po dvi teorines ir dvi praktines-patyrimines pamokas.

Planuojant mokymosi veiklas reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į individualius vaiko poreikius, gebėjimus ir galimybes, mokymosi medžiagos ir metodų pagalba stengtis sudominti mokinių, paskatinti jo norą atrasti ir kurti savo asmeninį bei kultūrinį tapatumą skirtingų meno rūšių pažinimo būdu, drauge siekiant paversti savastimi meno puoselėjamas bendražmogiškas vertybes. Todėl menų istorijos dalyko menu mokytojai rekomenduojama į mokymo turinį įtraukti per meninės kultūros suvokimą, meno

kultūrą suprantant kaip meninės patirties ir meninio poreikio sumą.¹ Svarbu, kad šių meninės kultūros dmenų puoselėjimas vyktų harmoningai, ugdymo(si) procese pateikiant reikiamą informaciją, naudojant įvairias mokymosi priemones ir skaitmenines technologijas, ieškant integralumo su kitų mokomųjų dalykų mokymosi medžiaga, tačiau drauge teikiant didelį dėmesį įgytoms pozityvioms mokymosi patirtims, kūrybinėms veikloms, žaidimams, kūrybinėms laboratorijoms, meninėms refleksijoms, asmeniškai aktualių temų diskusijoms. Šiems tikslams įgyvendinti pasitelkiamas Emocinio imitavimo metodas bei aktyvūs mokymo metodai, sudarantys galimybę realizuoti sėkmingą ugdymą,² susidedantį iš mokinio gebėjimo suvokti ir atlikti mokytojo pateiktas užduotis bei informaciją (teorinių pamokų tikslai), suprasti jų naudą ir pajauti malonumą (praktinių-patyriminių pamokų tikslai). Tad poreikio menams ugdymas menų istorijos dalyke laikomas ypač svarbiu tikslu.

1.1. III gimnazijos klasė

1.1.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas.

Remiantis turima skirtingų meno rūšių pažinimo patirtimi, mokiniams siūloma tyrinėti du stambių temų blokus – „Pagrindinės meninės epochos ir jų kontekstai“ bei „Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai“. Pirmasis supažindina mokinius su pagrindiniais meno istorijos laikotarpiais, pagrindinėmis meno rūšimis, seniausiomis pasaulio civilizacijomis iki mūsų eros ir Antikiniu menu. Antrasis tęsia pažintį Antikiniu menu ir tyrinėja ankstyvosios krikščionybės meną, viduramžių epochą, Renesansą, baroką ir vėlyvąsias jo transformacijas, analizuoja klasicizmo, romantizmo ir realizmo meno ypatumus. Siekiant skatinti savarankišką meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimą, mokiniai raginami apibūdinti, palyginti meno rūšis, išvardinti ir klasifikuoti esminius jų bruožus, charakteristikas, apibendrinti juos, remiantis pagrįstais duomenimis bei faktais. Rekomenduojama, kad mokiniai gebėtų pažinti tyrinėjamos epochos herojų ir paaiškinti jį supusią aplinką, t. y. kaip skirtingomis epochomis vykę karai, vyravusi religija, papročiai, visuomenės gyvenimas, tradicijos atspindėjo įvairių meno rūšių, žanrų atsiradimą, kūryboje bei meno išraiškos priemonėse. Siekiant išmokyti mokinius gebėti vertinti meno kūrinius ir artefaktus, jų raiškos priemones bei technologijas, priskirti juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, rekomenduojama savarankiškai tyrinėti meną virtualiose vizualaus bei audialaus meno platformose – muziejuose, parodose, gidų turuose bei koncertų salėse, taip susipažįstant su meninių epochų kontekstais bei jų poveikiu menininkų kūrybai. Taip pat menų istorijos pažinimą integruoti su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis, nuosekliai įvertinti meno kūrinio sprendimą, apibrėžti būdingiausius komponentus, tinkamai ir pagrįstai taikyti sąvokas.

1.1.2. Meno pažinimas ir vertinimas.

Mokiniai raginami savarankiškai virtualiai (jei yra galimybė – kontaktiniu būdu) domėtis tyrinėjamomis meninėmis epochomis, žymiausiais stiliais bei menininkų darbais ir lankytis analizuojamo laikmečio, epochos meną pristatančiuose renginiuose – virtualiuose muziejuose, parodose, gidų turuose, audio ar video meno, muzikos koncertų platformų internetinėse svetainėse ir komentuoti jų naudą, raiškos elementus ir priemones. Todėl tampa svarbu pamokose visiems

¹ Daugiau – Navickienė, L. (2000). *Emocinio imitavimo metodo taikymas ugdant moksleivių muzikinę kultūrą*. Daktaro disertacija, socialiniai mokslai, edukologija. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.

² Terminas – Alberto Piličiausko. Sėlmingas ugdymas = Realizavimas + Nauda + Malonumas.

mokiniais turėti kompiuterius ar planšetes su interneto prieigomis, žinoti anglų kalbą (pasaulio muziejų virtualios ekspozicijos, gidų turai, dažniausia, pateikiami anglų kalba), pažinti virtualias meno platformas, mokėti jomis naudotis, o pagal galimybes renkantis kontaktinius renginius – skatinti mokinius bendrauti su klasės draugais, šeimos nariais ir į koncertus, parodas, spektaklius ar meno instaliacijas eiti drauge, stengiantis išskirti meno kūrinius, keliančius daugiausia pozityvių emocijų, skatinančius kelti ir ieškoti atsakymų į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus, menines emocijas komentuojant asmeninės patirties kontekste.

Menas mūsų gyvenime atlieka labai įvairius vaidmenis, neatsiejamai susijusius su skirtingais kontekstais: istoriniu, socialiniu, kultūriniu, vertybiniu, ideologiniu ir kt. Meno santykis su gyvenimiška realybe apibūdinamas jo atliekamomis funkcijomis. Greta pagrindinės estetinės funkcijos išskiriamos komunikacinė, pažintinė, dorovinė, socialinė, religinė, ideologinė, etninė, hedonistinė ir kt. Šios funkcijos skleidžiasi kultūrinėje aplinkoje, todėl svarbu pažinti ir suvokti skirtingų šalių meno reiškinius ir jų sąsajas, jungtis su lietuvių tautiniu menu ir kultūra. Tad mokiniai, tyrinėdami Europos, Amerikos ar kitų šalių meną bei kultūrą, lygindami ir vertindami tai santykyje su savo šalies kultūra bei dabarties aktualijomis, skatinami suprasti menų sinkretiškumo esmę. Tad greta tradicinių dailės, muzikos, skulptūros, architektūros, šokio ar literatūros kūrinių rekomenduojama tyrinėti antikinės dramos, operos, baleto, lietuvių liaudies sutartinių ar Australijos aborigenų meno sinkretiškumą.

1.1.3. Menų istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas.

Jei pirmame temos nagrinėjimo etape mokiniai buvo supažindinami ir tyrinėjo žymiausias menines formacijas, laikotarpius bei epochas, menininkus bei jų kūrinius (Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas), antrame (Meno pažinimas ir vertinimas) – mokėsi savarankiškai ieškoti virtualių meno eksponavimo platformų, tyrinėjo artefaktus, meno kūrėjų gyvenimus, jų darbus ir juos vertino, tai šiame, trečiame menų istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimo etape rekomenduojama didelį dėmesį skirti kūrybinei patyriminei veiklai – panaudojant išmaniąsias technologijas kurti aplankyto meno renginio pristatymą, refleksiją, recenziją, diskutuoti, žaisti situacinius ar vaidmenų žaidimus ir pan. Analizuojant kultūros reiškinius, meno epochų kūrinius ir artefaktus, patariama mokiniams reikšti asmeninę nuomonę apie meno socialinių funkcijų įvairovę, jos vaidmenį formuojant asmens tapatybę, įvardyti emocinius, intelektualinius patyrimus, asmenines išvalgas bei pastebėjimus ir, naudojant išmaniąsias technologijas, pristatyti asmeninę poziciją, kūrybines idėjas klasės ar mokyklos bendruomenės aplinkoje. Tad mokiniams pateikiant kiekvieną menų istorijos dalyko temą rekomenduojama didelį dėmesį skirti mokinių kūrybinei-patyriminei veiklai.

1.2. IV gimnazijos klasė

1.2.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas.

Tobulinant turimą skirtingų menų pažinimo patirtį, toliau mokiniams pateikiami trys temų blokai: XIX amžiaus pabaigos menas ir jo impresionizmo, postimpresionizmo, secesijos bei simbolizmo stiliai; XX amžiaus menas ir jo I pusės Vakarų Europos klasikinis modernizmas, I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas bei funkcionalizmas architektūroje; XX amžiaus II pusės menas su performansų menu ir Fluxus judėjimu ir XXI amžiaus pradžios menas su jam būdingu minimalizmu, postmodernizmu ir išmaniosiomis technologijomis. Toliau skatinant savarankišką menų pažinimą,

mokiniai raginami tyrinėti šių temų kontekstus bei jų poveikį žymiausių menininkų kūrybai, žvelgiant į juos menamo herojaus akimis.

1.2.2. Meno pažinimas ir vertinimas.

Mokiniai toliau raginami domėtis pamokų metu tyrinėjamomis temomis, analizuoti, interpretuoti, komentuoti bei vertinti meno kūrinius, jųraiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieškoti atsakymų. Svarbu atpažinti, apibrėžti bei išvardinti įvairių meno epochų artefaktųraiškos priemones, gebėti jas analizuoti ir vertinti asmeninės patirties kontekste. Todėl rekomenduojama savarankiškai virtualiai (jei yra galimybė – vieną–du kartus per semestrą ir kontaktiniu būdu) lankytis analizuojamą stilistinę kryptį pristatančiuose renginiuose. Tačiau renkantis meno renginį mokiniai skatinami prioritetą teikti labiausiai patinkančiai meno rūšiai, siekiant jos suvokimą paversti kasdieninio gyvenimo dalimi. Nagrinėjant XIX amž. pab.-XXI amž. pradžios meną, rekomenduojama skirtingų šalių menininkų kultūrinį palikimą sieti su atitinkamu Lietuvos to meto menu, siekiant suprasti ryškiausių bruožų susiformavimo priežastis, meno provokacijų atsiradimo jungtis su šio laikotarpio politiniu, ekonominiu, religiniu, etiniu kontekstu. Patariama nagrinėjant ir komentuojant XX–XXI amž. meną, rasti galimą atsakymą į klausimą „Ar tai menas?“.

1.2.3. Menų istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas.

Mokytojui rekomenduojama skirti dėmesį mokinių gebėjimams laisvai reflektuoti savo meninės patirtis, mokėjimui kritiškai vertinti XIX amž. pab.-XXI amž. pradžios meno kūrinius ir artefaktus, palyginti juos su šiuolaikinio meno bei kultūros kontekstais, kūrybiškai pateikti savo nuomonę ir gebėti dalyvauti bei diskutuoti mokyklos bendruomenėje vykstančių kūrybinių-patyriminių veiklų metu.

Dvejus metus menų istorijos mokėsis mokinyss turi gebėti kritiškai vertinti skirtingų menininkų formacijų ar laikotarpių menininkus, komentuoti ryškiausius jų gyvenimo bei kūrybos bruožus, įvertinti patirtų istorinių įvykių poveikį jų kūrybai, taip pat suprasti jos vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims. Tad meno sukeltoms asmeninėms impresijoms, mokinio emocinėms, intelektualioms, socialinėms, kultūrinėms patirtims, siejant jas su šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis, rekomenduojama skirti vieną temos dėstymo pamoką.

2. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

Šiame skyriuje pateikiami III gimnazinės klasės pamokų temų planavimo bei kompetencijų ugdymo pavyzdžiai su nuorodomis į internetinius šaltinius bei pirmos teorinės pamokos baroko ir romantizmo epochos temomis scenarijai.

Kaip jau buvo minėta, mokant menų istorijos dalyko svarbus tampa patyriminis mokymas ir jo planavimas, todėl svarbu planuojant kūrybines veiklas pasitelkti integracinius ryšius su kitais menų dalykais, anglų kalba, įvairius internetinius šaltinius, netradicines menines aplinkas, skatinančias pajusti tokio mokymosi asmeninę naudą ir malonumą.

Įgyvendinimo rekomendacijose planavimo aspektai pateikiami kaip darbo gairės, skatinančios ieškoti naujų idėjų, netradicinių ugdymo proceso organizavimo formų, sudarančių galimybes atliepti ir skatinti mokinių kūrybinius poreikius, patyriminį mokymąsi ir taip siekti Bendrojoje programoje apibrėžtų tikslų.

MENÜ ISTORIJS ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirtas mokymo(si) turinio citatų langas:

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

Menų istorija

Visa bendroji programa Vidurinis ugdymas

BP dalys

- ☐ Bendrosios nuostatos
- ☐ Dalyko tikslas ir uždaviniai
- ☐ Kompetencijų ugdymas dalyku
- ☐ Pasiekimų sritys
- ☐ Pasiekimų raiška
- ☒ Mokymo(si) turinys
- ☐ Pasiekimų vertinimas
- ☐ Ištekliai

Mokymo(si) turinys

III–IV gimnazijos klasių koncentras

III gimnazijos klasė

Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas

Pilietinės savimonės savikūra

Intelektinė nuosavybė

A3. [...] apibūdina ir paaiškina meno epochų ir jos ryškiausių kūrinių bei artefaktų susiformavimo priežastis. Diskutuoja [...] bendražmogiškų vertybių formavimosi kontekste. Antikinis menas. [...] Apibūdinamas ir interpretuojamas to meto visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.

Antikinis menas

Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai

IV gimnazijos klasė

XIX amžiaus pabaigos menas

XX amžiaus menas

XXI amžiaus pradžios menas

Klasės

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema (+BP citata)* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra. Be to, šiame stulpelyje po tema įterpta BP mokymo(si) turinio citata, kurioje aprašyta kas ir kiek giliai turi būti nagrinėjama;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu (pvz., 1–2). Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *Galimos mokinių* veiklos pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijomis [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kuriose galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP. Mokytojas gali pasirinkti vieną ar kelias veiklas iš šio sąrašo, jas modifikuoti arba pakeisti kitomis atsižvelgdamas į savo mokinius, esamas mokymosi priemones ir pan.. Svarbu įtraukti mokinius į aktyvias mokymosi veiklas;
- stulpelyje *Kita medžiaga* pateikiamos nuorodos į įvairius temai nagrinėti tinkamus šaltinius: vaizdo įrašus, straipsnius, kitą parengtą medžiagą ir kt.;
- stulpelyje *SMP* pateikiamos nuorodos į *EdTech* projekte parengtas ir kitų šalių svetainėse paskelbtas skaitmenines mokymosi priemones – interaktyvias simuliacijas, kurios gali būti naudojamos virtualiems reiškinių ir dėsningumų tyrimams atlikti arba plika akimi nematomiems reiškiniams ir procesams stebėti.

Patarimas: patogiau naudoti šį ilgalaikio plano pavyzdį skaitmeniniu formatu išsaugotą savo kompiuteryje, nes visos nuorodos yra interaktyvios, todėl galima atidaryti spustelint ant jų. Be to, galėsite koreguoti valandų skaičių, veiklas arba papildyti kitų atrastų šaltinių nuorodomis stulpelius *Kita medžiaga* ir *SMP*.

MENŲ ISTORIJS ILGALAIKIO PLANO PAVYZDYS

III GIMNAZIJS KLASEI

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas:

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
Pagrindinės meninės epochos ir jų kontekstai	Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai Pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų.	3–4	Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės meno pažinimo srityje. Parodomi ir nagrinėjami virtualūs Lietuvos ir žymiausi pasaulio muziejai, virtualūs audiogidai, audioekskursijos ir jų turai, virtualių koncertų platformos. Pristatoma ir analizuojama	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera; Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
			Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS), leidžianti su meno parodomis ar atskirais meno objektais susipažinti virtualiai.		Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV.	
	Pagrindinės meno rūšys Amatai, dekoratyvusis menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaidyba, mada, šokis, fotografija, kinas, konceptualus menas, dizainas.	3–4	Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvusis menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaidyba, mada, šokis, fotografija, kinas, konceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti. Apibrėžiamas ir paaiškinamas pasaulio kultūrų poveikis meno įvairovei ir jo vertei.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera Dailės žodynas (1999). Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	Seniausios pasaulio civilizacijos iki mūsų eros (Mesopotamijos, Persijos, Egipto, Indijos, Kinijos,	3–4	Apibūdinamos ir analizuojamos seniausių pasaulio civilizacijų (Mesopotamijos, Persijos, Egipto, Indijos, Kinijos, Japonijos, Amerikos, Afrikos) įvairių meno rūšių tradicijos ir jų įtaka tolesnei meno raidai.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Japonijos, Amerikos, Afrikos).			gimnazijos-klase		rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	Antikinis menas Kretos-Mikėnų kultūros, Senovės graikų, Senovės romėnų (Romos respublikos laikotarpis).	3–4	Išvardijamos, įvertinamos ir komentuojamos antikinio meno – Kretos-Mikėnų kultūros, Senovės graikų, Senovės romėnų (Romos respublikos laikotarpis) būdingų bruožų susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, demonstruojami žymiausi architektūros, vaizduojamojo meno bei muzikos pavyzdžiai. Apibūdinamas ir interpretuojamas to meto visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Kučinskienė, A. (2016). Vaizduojamasis romėnų menas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. (Elektroninė knyga)	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailės-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai	Antikinis menas (tęsinys) Mūsų eros (po Kristaus gimimo) antikinio Senovės romėnų (Romos imperijos) laikotarpis.	3–4	Aptariamos ir apibūrinamos mūsų eros (po Kristaus gimimo) antikinio Senovės romėnų (Romos imperijos) laikotarpis) meno ypatumų susiformavimo priežastys, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai ir demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Išskiriama ir aptariama senovės Romos imperijos tautų įvairovė, demonstruojami ir komentuojami įvairių menų pavyzdžiai. Apibūrinamas ir apibūdinamas ikikrikščioniškas Lietuvos bei neeuropietiško kultūrų menas.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Ikikrikščioniškosios Lietuvos kultūra: istoriniai ir teoriniai aspektai. Mokslo leidinys. 1992. Academia. Porada, E. (1965). The art of ancient Iran: Pre-Islamic cultures (Art of the world, non-European cultures; the historical, sociological, and religious backgrounds). Crown Publishers.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Ankstyvosios krikščionybės menas Krikščionių dailės, architektūros ir muzikos, atsiradusios Romos imperijos teritorijoje, svarbiausi bruožai bei jų susiformavimo priežastys. Ankstyvosios krikščionybės dailės poveikis viduramžių plastinio meno raidai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Ryškiausios krikščionybės asmenybės bei meno kūrinuose įprasmintos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos.	3–4	Nagrinėjami ir paaiškinami krikščionių dailės, architektūros ir muzikos, atsiradusios Romos imperijos teritorijoje, svarbiausi bruožai bei jų susiformavimo priežastys. Apibūdinamas ir apibrėžiamas ankstyvosios krikščionybės dailės poveikis viduramžių plastinio meno raidai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Analizuojamos ryškiausios krikščionybės asmenybės bei meno kūrinuose įprasmintos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Lowden, J. (1997). Early Christian Byzantine art / John Lowden. London: Phaidon. Bagnall, R. (2012). The Encyclopedia of Ancient History. Wiley-Blackwell. Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Viduramžių epocha Bizantijos, romanikos ir gotikos – meno laikotarpiai.	3–4	Analizuojami ir apibūdinami pagrindiniai viduramžių epochos, – Bizantijos, romanikos ir gotikos – meno laikotarpiai, aptariamos ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Lowden, J. (1997). Early Christian Byzantine art / John Lowden. London: Phaidon. Hamilton, J.A. (2018.). Byzantine Architecture and Decoration. B.T. Batsford Cormack, R. (2018). Byzantine Art. Oxford University Press. Bagnall, R. (2012). The Encyclopedia of Ancient History. Wiley-Blackwell. Ikamas, A. (2006). Įdomieji viduramžiai. Vilnius: Kronta. Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas Mažoji miesto istorija: https://emokykla.lt/skaitmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/306?r=1
	Renesansas Renesanso – Vakarų ir Centrinės Europos šalių kultūros ir	3–4	Apibūdinama ir analizuojama Renesanso – Vakarų ir Centrinės Europos šalių kultūros ir visuomeninės minties raidos epocha,	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Ormiston, R. (2022).	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas:

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	visuomeninės minties raidos epocha.		apibrėžiamos ir komentuojamos jos susiformavimo priežastys, ypatumai bei įtaka individualiai menininko savivokai. Aptariamai ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Apibūdinama ir komentuojama to laikotarpio kūrėjo asmenybė bei nagrinėjamos ir diferencijuojamos sąsajos su dabarties kūrėju. Analizuojami epochos grožio idealai, šventumo vaizdavimo būdai ir jo atspindžiai mene.	lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Mikelandželas. Gyvenimas ir kūryba. 500 iliustracijų. Vilnius: Briedis. Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV. Cheshire, L. (2019). Svarbiausi meno įvykiai. Vilnius: Kitos knygos. Ormiston, R. (2021). Leonardas Da Vinčis. Gyvenimas ir kūryba. 500 iliustracijų. Vilnius: Briedis. Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Minkevičius, J. ir kt. 1987. Lietuvos architektūros istorija. Nuo seniausių laikų iki XVII a. vidurio. T. I. Vilnius	https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailės-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas Mažoji miesto istorija: https://emokykla.lt/skai-tmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/306?r=1

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					Genytė, I. (2012). Pilių rūmų evoliucija Lietuvos Renesanso laikotarpiu. Vilnius TECH Journals, 4(2): 162–166	
	Barokas ir vėlyvosios jo transformacijos Baroko epochos susiformavimo priežastys, Vakarų Europos ir Lietuvos baroko ypatumai. žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai ir jų kūrėjai.	3–4	Analizuojamos, paaiškinamos ir apibendrinamos baroko epochos susiformavimo priežastys, apibrėžiami ir išvardijami gryojo, brandžiojo baroko bei rokoko būdingi bruožai. Analizuojami, apibrėžiami ir diferencijuojami Vakarų Europos ir Lietuvos baroko ypatumai. Tyrinėjami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išvardijami ir pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami vaizduojamojo meno kūriniai, atskleidžiantys kryptingą poveikį asmenybės formavimuisi.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin. Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV. D’Orazio, C. (2023). Caravaggio. Gyvenimo ir šedevrų paslaptys. Vilnius: Tyto alba.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas Mažoji miesto istorija: https://emokykla.lt/skaitmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/306?r=1
	Klasicizmas	3–4	Analizuojami, apibrėžiami ir nurodomi Europos ir Šiaurės Amerikos klasicizmo epochos	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius:	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Europos ir Šiaurės Amerikos klasicizmo epochos meno kūriniai, jų kūrėjai.		meno kūrinių panašumai bei skirtumai, aptariami pagrindiniai bruožai, išvardijami, komentuojami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių pavyzdžiai bei jų kūrėjai. Analizuojami Šviečiamojo amžiaus ypatumai, apibrėžiami jam būdingi bruožai, stengiantis į juos pažvelgti per mokymo(si) visą gyvenimą prizmę.	vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Alma littera. Adomonis, T; Adomonytė, N. (1997). Lietuvos dailės ir architektūros istorija d. 2 Vilnius Nuo gotikos iki romantizmo: Senoji Lietuvos dailė / sud. I. Vaišvilaitė (1992). Vilnius Laurynas Gucevičius ir jo epocha / sud. Butvilaitė, R.; Jankauskas, V. (2004). Vilnius	3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	Romantizmas Romantizmo epochos – kultūrinio judėjimo, filosofinių ir estetinių, meninių idėjų bei tendencijų visumos pagrindinės susiformavimo priežastys, meno rūšių kūriniai, jų kūrėjai.	3–4	Analizuojamos, apibrėžiamos ir komentuojamos romantizmo epochos – kultūrinio judėjimo, filosofinių ir estetinių, meninių idėjų bei tendencijų visumos pagrindinės susiformavimo priežastys, apibūdinami ryškiausi savitumai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami meno kūriniai, susiję su žmogaus	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Legrand, G. (2000). Romantizmo epochos menas. Klaipėda: UAB „Gamta“. Vaughan, W. (2000). Romantizmas ir menas. Vilnius: R. Paknio leidykla.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas Mažoji miesto istorija: https://emokykla.lt/skai

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
			teisių ir lygių galimybių tema. Apibrėžiami ir komentuojami XVII–XIX amžiaus Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto mūsų šalies meno kūrėjų darbuose.		Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	tmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/306?r=1

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Realizmas Realizmo laikotarpio bruožai, šio laikotarpio meno kūriniai ir jų kūrėjai.	3–4	Analizuojami ir paaiškinami pagrindiniai šio laikotarpio bruožai, apibrėžiama Barbizono mokyklos reikšmė bei kritinio realizmo ypatumai. Komentuojami ir pristatomi žymiausi šio laikotarpio meno kūriniai ir jų kūrėjai. Apibūdinamos to meto Lietuvos liaudies tradicijos, papročiai ir jų atspindys įvairiose meno rūšyse.	Menų istorija III gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7368/menu-istorija-iii-gimnazijos-klase		ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas: https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas Mažoji miesto istorija: https://emokykla.lt/skaitmenines-mokymo-priemones/priemones/priemone/306?r=1
	Iš viso:	36				

MOKYMO(SI) TURINIO TEMŲ PADENGIMAS III GIMNAZIJOS KLASEI

Vidurinio ugdymo menų istorijos bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijas rasite Švietimo portalo skiltyje „[Metodinė medžiaga pagal dalykus](#)“.
Vidurinio ugdymo menų istorijos dalykui rekomenduojamas skaitmenines mokymo priemonės rasite Švietimo portalo skiltyje „[Priemonės](#)“.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
Pagrindinės meno epochos ir jų kontekstai	Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai	3–4	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera; Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV.	Informacinės priemonės:
				Kompiuterinės dailės enciklopedijos, pvz.: mokomosios dailės programos „ARS 1. Dailės rūšys ir žanrai“, „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“ https://ars.mkp.emokykla.lt/
				„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm
				Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS). https://www.limis.lt/
				„Google art“ kolekcijos. https://artsandculture.google.com/partner
				Knygų leidyklos „Routledge“ virtualios meno enciklopedijos. https://biblioteka.vdu.lt/files/05_modulis1.pdf
				World History Encyclopedia. Media Library – https://www.worldhistory.org/medialibrary/
				World History Encyclopedia. Teaching Materials. https://www.worldhistory.org/edu/teaching-resources/
				LibreTexts. Beribė meno istorija – https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				Prieigos prie virtualių muziejų turų ir audito gidų. https://kelionessuvaikais.lt/top10-virtualiu-turu-po-pasaulio-muziejus/
				Prieiga prie DI programos Chat GPT-4 turbo. https://chatbotapp.ai/landing?utm_source=GoogleAds&utm_medium=cpc&utm_campaign={campaign}&utm_id=21124457886&utm_term=163298305114&utm_content=704654075026&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwtsy1BhD7ARIsAHOi4xZZ

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				az6kZxNTUHZcIlcZO1Bgu3lqkVCIjW_YLum2A6EFDeM5kylovsaAikREALw_wcB Artland Magazine. https://magazine.artland.com/art-movements-and-styles/ Trumpa meno judėjimų istorija. Paskui šedevrą – https://www.youtube.com/watch?v=JWtOFF0iSbo Architektūros istorija: visi architektūros stiliai ir epochos – https://www.youtube.com/watch?v=JHClCthMK-g “Art-print-on-demand.com“. Priešistorinio stiliaus menas. https://www.art-prints-on-demand.com/a/100910.html
	Pagrindinės meno rūšys	3–4	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera Dailės žodynas (1999). Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla	Informacinės priegys: „Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus. https://artsandculture.google.com/partner „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Virtuali dailės pažinimo programa Ars I, skirta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams apie dailės rūšis ir žanrus. https://ars.mkp.emokykla.lt/default1.htm “Art in context“. Aštuonių svarbiausių meno rūšių tyrinėjimas. https://artincontext-org.translate.goog/types-of-art/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=lt&_x_tr_hl=lt&_x_tr_pto=sc Pagrindinės meno rūšys. https://www.britannica.com/search?query=Main+types+of+art “The Artlink“. 11 pagrindinių meno stilių. https://theartling.com/en/artzine/contemporary-art-styles/ “Simplicable“. 40 meno formų pavyzdžių. https://simplicable.com/culture/art-forms “HelpfulProfessor.com“. 50 meno formų pavyzdžių. https://helpfulprofessor.com/art-forms-examples/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
	Seniausios pasaulio civilizacijos iki mūsų eros	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera Frontisi, K. (2007). Vizualioji menų istorija. Kaunas: Šviesa	“Artlex. Art Dictionary“. 33 tipų dailės priemonės. https://www.artlex.com/visual-art-forms/types-of-art-mediums/
				“Visual Arts Encyclopedia“. Meno rūšys: vizualiųjų menų ir amatų kategorijos. http://www.visual-arts-cork.com/art-types.htm
				Informacinės priemonės:
				„Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausias jų darbus. https://artsandculture.google.com/
				„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				LibreTexts. Beribė menų istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				Pasaulio istorijos enciklopedija. https://issuu.com/knygos.lt/docs/mano_pirmoji_montessori_pasaulio_istorijos_enciklo#google_vignette
				Mesopotamijos menas ir architektūra. https://www.worldhistory.org/Mesopotamian_Art_and_Architecture/
				Senovės Persijos menas ir architektūra. https://www.worldhistory.org/Ancient_Persian_Art_and_Architecture/
				Senovės Egipto kultūra https://www.worldhistory.org/Egyptian_Culture/
				„Keliaukime atgal į senovės Egiptą“ - https://artsandculture.google.com/project/ancient-egypt
				Senovės Kinijos architektūra. https://www.worldhistory.org/Chinese_Architecture/
				Senovės Kinijos dailė https://www.worldhistory.org/Chinese_Art/
				Senovės Afrikos menų galerija https://www.worldhistory.org/collection/121/a-gallery-of-ancient-african-art/
				Senovės Japonija

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
	Antikinis menas	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Frontisi, K. (2007). Vizualioji menų istorija. Kaunas: Šviesa. Kučinskienė, A. (2016). Vaizduojamasis romėnų menas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. (Elektroninė knyga)	https://www.worldhistory.org/Ancient_Japan/
				Vašingtono nacionalinė dailės galerija https://artsandculture.google.com/partner/national-gallery-of-art-washington-dc?hl=en
				Informacinės priemonės:
				„Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausias jų darbus. https://artsandculture.google.com/
				„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				LibreTexts. Beribė menų istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				Visuotinė lietuvių enciklopedija. Kretos – Mikėnų kultūra https://www.vle.lt/straipsnis/kretos-mikenu-kultura/
				Mikėnų kultūra https://artsandculture.google.com/entity/0020/m01gvl?categoryid=art-movement
				Kretos muziejai https://www.destinationcrete.gr/museums/
				Kretos muziejai. Chanijos archeologijos muziejus https://www.despinastudios.gr/museums-in-kania-archaeological-museum/
				Interaktyvi edukacinė priemonė „Su daile“. Nuotraukose pateikiami keli pavyzdžiai apie seniausius Mesopotamijos ir Egipto menų radinius https://sudaile.jimdofree.com/meno-istorija/
				Nacionalinis antropologijos muziejus Meksikoje https://artsandculture.google.com/asset/the-national-museum-of-anthropology-mexico-city-ziko-van-dijk-wikimedia-commons/bAGSHRdlzSRcdQ?hl=en
				Pergamo muziejus Berlyne https://artsandculture.google.com/entity/pergamon/m05tcm?hl=en
				Senovės graikų menas https://artsandculture.google.com/story/JwWB44OoYEtPIw

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Senovės Romos meno šedevrai iki 100 m. e. m. https://artsandculture.google.com/story/SgUhjccBHqYhIA
				“BCcampus“. Klasikinis periodas. https://pressbooks.bccampus.ca/cavestocathedrals/chapter/classical/
				“MasterClass“. Klasikinė architektūra: klasikinės architektūros vadovas https://www.masterclass.com/articles/classical-architecture-guide
				The Collector. Senovės istorija https://www.thecollector.com/ancient-history/
	Antikinis menas (tęsinys)	3–4	Gombrich, E. H. (2023). <i>Meno istorija</i>. Vilnius: Alma littera. Frontisi, K. (2007). <i>Vizualioji meno istorija</i>. Kaunas: Šviesa. Ikikrikščioniškosios Lietuvos kultūra: istoriniai ir teoriniai aspektai. Mokslo leidinys. 1992. Academia. Porada, E. (1965). <i>The art of ancient Iran: Pre-Islamic cultures (Art of the world, non-European cultures; the historical, sociological, and religious backgrounds)</i>. Crown Publishers.	Informacinės prieigos:
				World History Encyclopedia. Media Library. https://www.worldhistory.org/medialibrary/
				World History Encyclopedia. Teaching Materials. https://www.worldhistory.org/edu/teaching-resources/
				LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				Senovės Romos meno šedevrai po 100 m. e. m. https://artsandculture.google.com/story/xAVR1Iu5GKY1Lw
				„Italija: visi keliai veda į kultūrą“. Daugiau nei 180 kultūros įstaigų. https://artsandculture.google.com/project/wonders-of-italy
				Pasaulio istorijos enciklopedija. Romėnų menas. https://www.worldhistory.org/Roman_Art/
				The Collector. Senovės istorija. https://www.thecollector.com/ancient-history/
				Oxford Art Online. Romėnų menas ir architektūra. https://www.oxfordartonline.com/page/1762
				Visuotinė lietuvių enciklopedija. Lietuvos dailė. https://www.vle.lt/straipsnis/lietuvos-daille/
	Ankstyvosios krikščionybės menas	3–4	Lowden, J. (1997). <i>Early Christian Byzantine art / John Lowden</i>. London: Phaidon. Bagnall, R. (2012). <i>The</i>	Informacinės prieigos:
				„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			<i>Encyclopedia of Ancient History. Wiley-Blackwell.</i> <i>Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.</i>	Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv_lng=11.2558913&sv_lat=43.768841&sv_h=0&sv_p=0&sv_pid=BVLiSIIA1LP0xHA5-yERqw&sv_z=1 Uffizi Gallery. https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv_lng=11.2558913&sv_lat=43.768841&sv_h=0&sv_p=0&sv_pid=BVLiSIIA1LP0xHA5-yERqw&sv_z=1 „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm 50 virtualių turų po Lietuvos muziejus, eksponuojančius įvairių meno epochų meną. https://www.muziejai.lt/virtuali_galerija/ Ankstyvasis krikščionybės menas. https://www.britannica.com/art/Early-Christian-art Smart history. Dr. Allen Farber. Ankstyvasis krikščionybės menas. https://smarthistory.org/early-christian-art/ Shutterstock. Early Christian Art Architecture royalty-free images. https://www.shutterstock.com/search/early-christian-art-architecture Krikščioniškas menas ir architektūra. https://www.vle.lt/straipsnis/ankstyvosios-krikscionybes-architektura-ir-daile/
	Viduramžių epocha	3–4	<i>Lowden, J. (1997). Early Christian Byzantine art / John Lowden. London: Phaidon.</i> <i>Hamilton, J.A. (2018.). Byzantine Architecture and Decoration. B.T. Batsford Cormack, R. (2018). Byzantine Art. Oxford University Press. Bagnall, R. (2012). The Encyclopedia of Ancient History. Wiley-Blackwell. Ikamas, A. (2006). Įdomieji viduramžiai. Vilnius: Kronta.</i>	Informacinės priemonės: „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ Uffizi Gallery. https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv_lng=11.2558913&sv_lat=43.768841&sv_h=0&sv_p=0&sv_pid=BVLiSIIA1LP0xHA5-yERqw&sv_z=1 „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm 50 virtualių turų po Lietuvos muziejus, eksponuojančius įvairių meno epochų meną.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.	https://www.muziejai.lt/virtuali_galerija/ Atraktyvus pasakojimas apie viduramžių epochos daile. https://www.youtube.com/watch?v=vQ3-nmetehk The Collectos. Viduramžių istorija. https://www.thecollector.com/medieval-history/ Viduramžiai. Istorija trumpai. https://www.youtube.com/watch?v=iA1e6IaLvYs Oxford Art Online. Viduramžių menas ir architektūra. https://www.oxfordartonline.com/page/1624 Aukštųjų viduramžių menas, architektūra ir istorija. https://www.youtube.com/watch?v=u7KYTRdiPDQ&t=35s Viduramžių menas su Rick Steves. https://www.youtube.com/watch?v=nxOrDbtdtDg&t=6s J. Paul Getty muziejus Los Andžele. https://artsandculture.google.com/partner/the-j-paul-getty-museum?hl=en The art story. Bizantijos menas ir architektūra. https://www.theartstory.org/movement/byzantine-art/ National Galleries Scotland. Bizantijos menas. https://www-nationalgalleries-org.translate.goog/art-and-artists/glossary-terms/byzantine-art? x tr sl=en& x tr tl=lt& x tr hl=lt& x tr pto=sc World history encyclopedia. Bizantijos architektūra. https://www.worldhistory.org/Byzantine_Architecture/ Architecture of cities. 25 bizantiškos architektūros pavyzdžiai. https://architectureofcities.com/byzantine-architecture Britannica. Romanika. https://www.britannica.com/art/Western-painting/Romanesque Gotikos architektūra. https://artsandculture.google.com/entity/0001/m03mmhl Britannica. Gotikos architektūra. https://www.britannica.com/art/Gothic-architecture Britannica. Vėlyvoji Gotika.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://www.britannica.com/art/Flamboyant-style World History Encyclopedia. Link Database. Study of Antiquity and the Middle Ages. https://www.youtube.com/channel/UCxRSpkGOH_09pxKvgD8S5jQ/featured “Art-print-on-demand.com“. Romaninio stiliaus menas. https://www.art-prints-on-demand.com/a/romanischekunst.html “Art-print-on-demand.com“. Vėlyvųjų viduramžių menas. https://www.art-prints-on-demand.com/a/late-middle-ages.html
	Renesansas.	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Ormiston, R. (2022). Mikelandželas. Gyvenimas ir kūryba. 500 iliustracijų. Vilnius: Briedis. Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV. Cheshire, L. (2019). Svarbiausi meno įvykiai. Vilnius: Kitos knygos. Ormiston, R. (2021). Leonardas Da Vinčis. Gyvenimas ir kūryba. 500 iliustracijų. Vilnius: Briedis. Lietuvos dailės atodangos XVI–XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Minkevičius, J. ir kt. 1987. Lietuvos architektūros istorija. Nuo seniausių laikų iki XVII a. vidurio. T. I. Vilnius Genytė, I. (2012). Pilių rūmų evoliucija Lietuvos Renesanso laikotarpiu. Vilnius TECH Journals, 4(2): 162–166	Informacinės prieigos: „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ Uffizi Gallery. https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv lng=11.2558913&sv lat=43.768841&sv h=0&sv p=0&sv pid=BVLiSIIA ILP0xHA5-yERqw&sv z=1 „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm Ars 2. Renesansas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/8_renesans/renes_tekst.htm Ars 2. Renesanso laikotarpiai. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/8_renesans/ren_laikotarpiai_n.htm The Collector. Renesansas. https://www.thecollector.com/renaissance-period/ History.com. Renaissance art. Renesanso meno ištakos; Ankstyvasis Renesansas; Renesanso Florencija; Aukštasis Renesansas; Renesanso menas praktikoje; Renesanso plėtra ir nuosmukis. https://www.history.com/topics/renaissance/renaissance-art “Art-print-on-demand.com“. Ankstyvojo Renesanso meno stilius. https://www.art-prints-on-demand.com/a/early-renaissance.html

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Britannica. Renaissance art. https://www.britannica.com/art/Renaissance-art Uffizi galerija Florencijoje. https://artsandculture.google.com/partner/uffizi-gallery?hl=en Luvro muziejus. <i>Petite</i> galerija. Menininko atsiradimas. Virtualus turas. https://www.louvre.fr/visites-en-ligne/petitegalerie/saison5/ World History Encyclopedia. A Gallery of 50 Renaissance Paintings. https://www.worldhistory.org/collection/120/a-gallery-of-50-renaissance-paintings/ World History Encyclopedia. 10 Great Renaissance Artist. https://www.worldhistory.org/collection/98/10-great-renaissance-artists/ Vilniaus galerija. Nuo Veneros iki „Monos Lizos“: 10 žymiausių Renesanso tapybos darbų. https://vilniausgalerija.lt/2023/11/13/renesanso-tapybos-darbai/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. Renesansas Lietuvos dailėje. https://www.vle.lt/straipsnis/renesansas-lietuvos-daileje/ Renesansas Lietuvos architektūroje. https://www.kpd.lt/uploads/EN/Heritage%20in%20Lithuania/Heritage%20in%20Lithuania/8_RENAISSANCE_ARCHITECTURE_IN_LITHUANIA.pdf Britannica. Teatras. Renesanso vystymasis. https://www-britannica-com.translate.goog/art/theater-building/Developments-of-the-Renaissance Victoria & Albert Museum. Kolekcijos. Rafaelio eskizai. https://www.vam.ac.uk/collections/raphael-cartoons “Art-print-on-demand.com“. Vėlyvojo Renesanso meno stilius. https://www.art-prints-on-demand.com/a/late-renaissance.html
	Barokas ir vėlyvosios jo transformacijos	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių	„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ Uffizi Gallery.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			dialogas. Vilnius: Aktin. Tapinas, A. (2024). Genijai, pasipūtėliai ir žmogžudžiai. Vilnius: Laisvės TV. D'Orazio, C. (2023). Caravaggio. Gyvenimo ir šedevrų paslaptys. Vilnius: Tyto alba.	https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv_lng=11.2558913&sv_lat=43.768841&sv_h=0&sv_p=0&sv_pid=BVLiSIIA_ILP0xHA5-yERqw&sv_z=1 „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Barokas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9_barok/barokas_tekst.htm LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless) Moku.lt. Istorija. Barokas. https://moku.lt/barokas/ Britannica. Baroko menas ir architektūra. https://www.britannica.com/art/Baroque-art-and-architecture The Art Story. Baroko menas ir architektūra. https://www.theartstory-org.translate.goog/movement/baroque-art-and-architecture/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=lt&_x_tr_hl=lt&_x_tr_pto=sc Artsy.net. Žymiausi baroko meistrai. https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-these-masters-of-the-baroque-painted-dramatic-scenes-of-spiritual-revelation “Art-print-on-demand.com“. Baroko meno stilius – https://www.art-prints-on-demand.com/a/baroque.html Artsy.net. Art. Rembrandtas – genijus, išminčius ir snobas, palikęs paslaptinę palikimą. https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-rembrandt-genius-sage-snob-left-mysterious-legacy Britannica. Baroko teatrai ir pastatymai. https://www.britannica.com/art/theater-building/Baroque-theatres-and-staging The Collector. Baroko architektūros charakteristika (16-18 amžiai). https://www.thecollector.com/baroque-architecture-characteristics/ Victoria & Albert Museum. Baroko stilius. https://www.vam.ac.uk/articles/the-baroque-style LibreTexts. Italų tapyba baroko epochoje.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)/21%3A_The_Baroque_Period/21.04%3A_Painting_of_the_Baroque_Period
				Amsterdamo valstybinis muziejus. Baroko epochos garsiausių olandų tapytojų Johaneso Vermeerio ir Rembrandto Harmenso van Reino kūriniai. https://artsandculture.google.com/?hl=en
				Vašingtono nacionalinė dailės galerija. Johannes Vermeerio kūrinių kolekcija (II paroda). https://artsandculture.google.com/partner/national-gallery-of-art-washington-dc?hl=en
				Vatikano muziejus. Virtuali Siksto koplyčios, Šv. Petro bazilikos, Raphaelio kambario bei kitas istorinių vietų apilankymo galimybė. https://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en/collezioni/musei/tour-virtuali-elenco.html
				Barokas Lietuvos architektūroje. https://www.youtube.com/watch?v=1MFS0SCqBFo
				“Art-print-on-demand.com“. Rokoko meno stilius – https://www.art-prints-on-demand.com/a/rococo.html
	Klasicizmas	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Adomonis, T; Adomonytė, N. (1997). Lietuvos dailės ir architektūros istorija d. 2 Vilnius Nuo gotikos iki romantizmo: Senoji Lietuvos dailė / sud. I. Vaišvilaitė (1992). Vilnius Laurynas Gucevičius ir jo epocha / sud. Butvilaitė, R.; Jankauskas, V. (2004). Vilnius	„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				Google Arts & Culture https://artsandculture.google.com/
				Uffizi Gallery. https://artsandculture.google.com/streetview/uffizi-gallery/1AEhLnfyQCV-DQ?sv_lng=11.2558913&sv_lat=43.768841&sv_h=0&sv_p=0&sv_pid=BVLiSIIA1LP0xHA5-yERqw&sv_z=1
				„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/internetika.htm
				„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Barokas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9_barok/barokas_tekst.htm
				LibreTexts. Beribė meno istorija.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				“Studio Binder“. Kas yra klasicizmo menas – apibrėžimas, pavyzdžiai ir istorija. https://www-studiobinder-com.translate.goog/blog/what-is-classicism-art-definition/?x_tr_sl=en&x_tr_tl=lt&x_tr_hl=lt&x_tr_pto=sc
				“Artlex. Art Dictionary“. Klasikinis menas – istorija, menininkai ir meno kūriniai. https://www.artlex.com/art-movements/classical-art/
				Klasikos, klasikinio, klasicizmo terminų paaiškinimas. https://www.youtube.com/watch?v=-a-IY0CzKD4
				“Art-print-on-demand.com“. Klasicistinio meno stilius. https://www.art-prints-on-demand.com/a/classicism.html
				“20 th Century Architecture“. Klasicizmas. http://architecture-history.org/schools/CLASSICISM.html
				Klasikinės architektūros pagrindai: klasikinio dizaino principai. https://www.youtube.com/watch?v=Te-eZviLb0U
				Klasicizmas Lietuvos architektūroje. https://www.youtube.com/watch?v=nfDhIEUNj0s
				Visuotinė lietuvių enciklopedija. Klasicizmas Lietuvos architektūroje. https://www.vle.lt/straipsnis/klasicizmas-lietuvos-architekturoje/
				“Met Museum“. Antonio Canova. https://www.metmuseum.org/toah/hd/nova/hd_nova.htm
	Romantizmas	3–4	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Legrand, G. (2000). Romantizmo epochos menas. Klaipėda: UAB „Gamta“. Vaughan, W. (2000). Romantizmas ir menas. Vilnius: R. Paknio leidykla. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo	Informacinės prieigos:
				„Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm
				„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Romantizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9b_romant/romantiz_tekst.htm

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless) THE MET. Romantizmas. https://www.metmuseum.org/toah/hd/roma/hd_roma.htm Britanica. Romantizmas. https://www.britannica.com/art/Romanticism History of ideas. Romantizmas. https://www.youtube.com/watch?v=OiRWBI0JTYQ Art de Vivre. Žymiausi romantizmo paveikslai, kuriuos turime žinoti. https://artdevivre.com/articles/the-most-famous-romanticism-paintings-you-need-to-know/ Art in context. Paveikslai. https://artincontext.org/artworks/paintings/ Art in context. Architektūros stiliai. https://artincontext.org/architecture/architectural-styles/ Art in context. Žymiausi romantizmo tapytojai. Geriausi romantinės eros meno pavyzdžiai. https://artincontext.org/famous-romanticism-paintings/ The Collector. Romantiškas menas modeliams: vadovas pradedantiesiems. https://www.thecollector.com/romanticist-art-for-dummies/ The Collector. 17-19 amžiau menas https://www.thecollector.com/17th-19th-century/ New World Encyclopedia. Romantinis nacionalizmas. https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Romantic_nationalism LMTA projektas. Romantizmo stiliaus charakteristika. http://projektasmuzika.lmta.lt/media/vadoveliai_2/Vadovelis_4/1.Romantizmo_stiliaus%20charakteristika/index1.htm Prieš lietuvių kalbos egzaminą. Romantizmas XVIII amž. pab. - XIX I pusė). https://pakartokpriesegzamina.weebly.com/romantizmas.html Romantizmas iki 1863 metų sukilimo. https://www.youtube.com/watch?v=vdMi1LilE50

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Baltinis, A. Romantiškoji kryptis gyvenime ir meno kūryboje. AIDAI. Mėnesinis kultūros žurnalas. https://www.aidai.eu/index.php?view=article&catid=229%3A196204&id=3299%3Afi&option=com_content&Itemid=264 LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)/28%3A_European_and_American_Art_in_the_18th_and_19th_Centuries/28.04%3A_Neoclassicism_and_Romanticism LibreTexts Humanities. Empyro stilius. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)/28%3A_European_and_American_Art_in_the_18th_and_19th_Centuries/28.06%3A_The_Empire_Style
		36 (11)		

MENŲ ISTORIJS ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS IV GIMNAZIJS KLASEI

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar 08dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Menų istorijos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimasis [Svietimo portale](#) pateiktos [BP atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

[Kompetencijos](#) nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Menų istorija

Visa bendroji programa Vidurinis ugdymas

BP dalys

- ☐ Bendrosios nuostatos
- ☐ Dalyko tikslas ir uždaviniai
- ☐ Kompetencijų ugdymas dalyku
- ☒ Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- ☐ Pasiekimų raida
- ☐ Mokymo(si) turinys
- ☐ Pasiekimų vertinimas
- ☐ Ištekiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)

III–IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Atpažįsta meno epochų ypatumus, nusako reikiamos meno formacijos laikmetį bendrame istorijos kontekste; įvardija, paaiškina ir analizuoja jos susiformavimo priežastis.

Pažinimo kompetencija
Mokėjimas mokyti
Konstruodamas ir siedamas įvairių sričių žinias (žinojimą) ir įgūdžius, kuriasi vienišą pasaulėvaizdą; apibūdina pasaulį kalba, vaizdais, simboliais, matematinėmis ir kitomis priemonėmis; kritškai reflektuoja, atsižvelgdamas į mokymosi tikslus, suvokia mokymosi mokytis visuomeninių kontekstų.

A2. Pateikdamas kūrinio detales, in

A3. Paprastai nuo epochų ir jos ryšių poreikiu bei bendražmogiškų vertybių formavimosi kontekste.

Meno pažinimas ir vertinimas (B)

III–IV gimnazijos klasių koncentras

B1. Atpažįsta ir įvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei geba jas interpretuoti ir vertinti asmeninės patirties kontekste.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas:

Menų istorija

Visa bendroji programa Vidurinis ugdymas

BP dalys

- ☐ Bendrosios nuostatos
- ☐ Dalyko tikslas ir uždaviniai
- ☐ Kompetencijų ugdymas dalyku
- ☒ Pasiekimų sritys ir pasiekimai
- ☐ Pasiekimų raida
- ☐ Mokymo(si) turinys
- ☐ Pasiekimų vertinimas
- ☐ Ištekiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)

III–IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Atpažįsta meno epochų ypatumus, nusako reikiamos meno formacijos laikmetį bendrame istorijos kontekste; įvardija, paaiškina ir analizuoja jos susiformavimo priežastis.

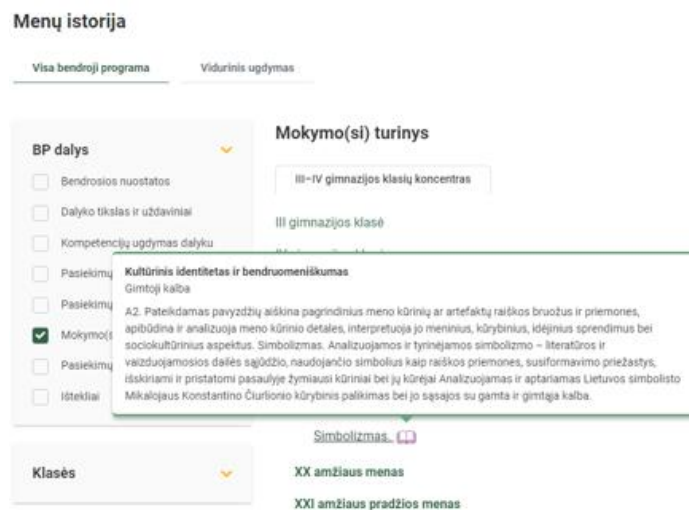
Klasų koncentrai	Stenkinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	Apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis. Įvardija įvairių meno rūšių (dailės, architektūros, skulptūros, muzikos ir kt.) išraiškos priemones (pvz., spalva, faktūra, kompozicija, ritmas, forma, harmonija ir kt.) (A1.1).	Palygina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, apibūdina, komentuoja jų susiformavimo priežastis ir apibūdina esminius jų bruožus. Paaiškina, kaip meno išraiškos priemonės naudojamos įvairių meno rūšių kūrinį sumanydami atskleisti (A1.2).	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibūdina juos remdamasis paprastais duomenimis bei faktais. Paaiškina kaip skirtingų epochų kultūrinis kontekstas atspindi įvairių meno rūšių žanrų atsiradimą. Kūrinyje bei meno išraiškos priemonėse. Palygina skirtingus meno kūrinius bei pateikia savo refleksijas (A1.3).	Analizuoja meno reikšmės įvairiose aplinkose (kultūrinėje, socialinėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia savo įžvalgas, atradimus. Sukuria pristatymus naudodamas išmaniąsias technologijas bei programinius įrankius. Lanksčiai integruoja turimas žinias ir sukuria kūrybišką rezultatą (A1.4).

Mokymo(si) turinys

Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai. III–IV gimnazijos klasių koncentras.

Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pagrindinės meno rūšys. Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvus menas, architektūra, peizažas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaizdo, moda, šokiai, fotografija, kinas, konceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti.

[Tarpdalykinės temos](#) nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema (+BP citata)* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra. Be to, šiame stulpelyje po tema įterpta BP mokymo(si) turinio citata, kurioje aprašyta kas ir kiek giliai turi būti nagrinėjama;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu (pvz., 1–2). Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *Galimos mokinių* veiklos pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijomis [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kuriose galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP. Mokytojas gali pasirinkti vieną ar kelias veiklas iš šio sąrašo, jas modifikuoti arba pakeisti kitomis atsižvelgdamas į savo mokinius, esamas mokymosi priemonės ir pan.. Svarbu įtraukti mokinius į aktyvias mokymosi veiklas;
- stulpelyje *Kita medžiaga* pateikiamos nuorodos į įvairius temai nagrinėti tinkamus šaltinius: vaizdo įrašus, straipsnius, kitą parengtą medžiagą ir kt.;
- stulpelyje *SMP* pateikiamos nuorodos į *EdTech* projekte parengtas ir kitų šalių svetainėse paskelbtas skaitmenines mokymosi priemones – interaktyvias simuliacijas, kurios gali būti naudojamos virtualiems reiškiniams ir dėsningumų tyrimams atlikti arba plika akimi nematomiems reiškiniams ir procesams stebėti.

Patarimas: patogiau naudoti šį ilgalaikio plano pavyzdį skaitmeniniu formatu išsaugotą savo kompiuteryje, nes visos nuorodos yra interaktyvios, todėl galima atidaryti spustelint ant jų. Be to, galėsite koreguoti valandų skaičių, veiklas arba papildyti kitų atrastų šaltinių nuorodomis stulpelius *Kita medžiaga* ir *SMP*.

MENŲ ISTORIJOS ILGALAIKIO PLANO PAVYZDYS IV GIMNAZIJS KLASEI

Bendra informacija:

Mokslo metai _____

Pamokų skaičius per savaitę _____

Vertinimas:

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
XIX amžiaus pabaigos menas	Impresionizmas XIX amžiaus pabaigos Prancūzijoje susiformavusios dailės, muzikos, literatūros šios stilistinės krypties pagrindiniai bruožai, žymiausi įvairių rūšių meno kūriniai ir jų kūrėjai.	2–3	Analizuojami, apibrėžiami ir komentuojami XIX amžiaus pabaigos Prancūzijoje susiformavusios dailės, muzikos, literatūros šios stilistinės krypties pagrindiniai bruožai, demonstruojami žymiausi įvairių rūšių meno kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Tyrinėjama ir reflektuojama įspūdžio mene tema, įvertinant ją aplinkos tvarumo bei klimato kaitos kontekstuose.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera; Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Welton, J. (2000). Impresionizmas. Dorling Kindersley Ltd.	
	Postimpresionizmas XIX amžiaus pabaigoje, kaip priešprieša impresionizmui, pasireiškęs postimpresionistų dailininkų judėjimas, neoimpresionizmo kryptis, ekspresionizmas dailėje ir muzikoje, žymiausi šio meno kūrėjai.	2–3	Apibūdinamas, analizuojamas ir komentuojamas XIX amžiaus pabaigoje, kaip priešprieša impresionizmui, pasireiškęs postimpresionistų dailininkų judėjimas. Analizuojama ir aiškinama neoimpresionizmo kryptis. Aptariamas ir apibūdinamas ekspresionizmas dailėje ir muzikoje, komentuojami ir klausomi žymiausi šio meno kūrėjai. Analizuojami meno kūriniai kaip streso įveikos bei išveikos rezultatai.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera; Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Appignanesi, R. (2014). Įvadas į postmodernizmą. Vilnius: Modernaus meno centras. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Secesija Secesijos, meno stiliaus, siekusio sugrąžinti architektūrai, vaizduojamai ir taikomai dailei susiformavimo ypatumai, žymiausi šio meno stiliaus kūrėjai ir jų kūriniai	2–3	Analizuojami, apibrėžiami ir paaiškinami secesijos, meno stiliaus, siekusio sugrąžinti architektūrai, vaizduojamai ir taikomai dailei bei pramonės gaminiais meninės raiškos vienovę, susiformavimo ypatumai. Išskiriami ir pristatomi žymiausi šio meno stiliaus kūrėjai ir jų kūriniai, demonstruojami ir komentuojami Lietuvos secesijos meno pavyzdžiai, tyrinėjami jiems būdingi bruožai. Tyrinėjamos „Meno ir amatų sąjūdžio“ („<i>Arts and Crafts Movement</i>“) kūrybos ir atsakingo vartojimo sąsajos.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Jenkins, Ch. (2019). Ornament and the Vienna Secession. Šatavičiūtė, L. (2008). Amatų sąjūdis XIX a. pabaigos – XX a. pradžios Lietuvoje: tautinis aspektas. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailės-rūšys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Simbolizmas Simbolizmo – literatūros ir vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojančio simbolius kaip raiškos priemones, susiformavimo priežastys, pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai.	2–3	Analizuojamos ir tyrinėjamos simbolizmo – literatūros ir vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojančio simbolius kaip raiškos priemones, susiformavimo priežastys, išskiriami ir pristatomi pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai. Analizuojamas ir aptariamas Lietuvos simbolisto Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybinis palikimas bei jo sąsajos su gamta ir gimtąja kalba.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Žukienė, R. (2004). M.K. Čiurlionis: tarp simbolizmo ir modernizmo. Vilnius: Versus aureus. Andrijauskas, A. (2021). Mįslingas M. K. Čiurlionio simbolių ir metaforų pasaulis. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
XX amžiaus menas	XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinis modernizmas Pagrindinės klasikinio modernizmo kryptys: fovizmas, ekspresionizmas, kubizmas, futurizmas, konstruktyvizmas, dadaizmas, siurrealizmas ir kt.	2–3	Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas pirmasis – klasikinio modernizmo mene etapas. Apibūdinamos, aptariamoms ir komentuojamos pagrindinės klasikinio modernizmo kryptys: fovizmas, ekspresionizmas, kubizmas, futurizmas, konstruktyvizmas, dadaizmas, siurrealizmas ir kt. Apžvelgiamos ir reflektuojamos ir klasikinio modernizmo mene temos pilietinės visuomenės savikūros bei ekstremalių situacijų kontekste.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	XX amžiaus I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas	2–3	Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas antrasis – vėlyvojo modernizmo mene etapas. Apibūdinamos, nagrinėjamos ir komentuojamos	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Raubaitė, I. (2019).	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	Pagrindinės vėlyvojo modernizmo mene kryptys: popartas, opartas, potapybinė abstrakcija, enviromentas, hepeningas ir kt.		pagrindinės vėlyvojo modernizmo mene kryptys: popartas, opartas, potapybinė abstrakcija, enviromentas, hepeningas ir kt. Analizuojama ir paaiškinama vėlyvojo modernizmo mene idėjų sąsaja su istorinės savimonės, nacionalinio saugumo, holokausto bei karo temomis.	a.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Žemės menas Vilniaus universiteto Botanikos sode. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. Dempsey, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos, UAB. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Leščinskaitė, V. (2010). Abstrakcija XX a. 7-9 dešimtmečių Lietuvos tapyboje. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. Bernotaitytė, J. (2009). Kazys Varnelis. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus. Šepetys, L. (1982). Modernizmo metmenys. Vilnius: Vaga. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo,	(Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
	Funkcionalizmas architektūroje Architektūros funkcionalizmas, žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išskiriami jų kūrėjai.	2–3	Tyrinėjamas architektūros funkcionalizmas, padaręs šios meno srities perversmą visame pasaulyje. Nagrinėjamos ir paaiškinamos Lietuvos Bauhauzo architektūros stiliaus apraiškos. Pristatomi ir demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išskiriami jų kūrėjai. Tyrinėjami specifiniai architektūriniai judėjimai bei kryptys: racionalizmas, organinė architektūra, brutalizmas, metabolizmas. Analizuojama ir paaiškinama pokario situacija Lietuvoje ir jos poveikis pilietinės visuomenės savikūrai, partizaniniam pasipriešinimui.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Wolfe, T. (2023). Nuo Bauhauzo iki mūsų. Vilnius: Leidykla „Lapas”. Terraroli, V. (2007). Art of the Twentieth Century, Volume II: 1920-1945 The Artistic Culture Between the Wars (Art of the Twentieth Century, 2). Skira. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo,	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
	XX amžiaus II pusės menas XX amžiaus II pusės meno poveikis naujų meno krypčių atsiradimui.	2–3	XX amžiaus II pusės menas. Aptariama ir komentuojama to meto istorinė situacija bei jos poveikis naujų meno krypčių atsiradimui. Apibrėžiamos, aptiriamos ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio meno kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai, būdingi abstrakčiam ekspresionizmui, fotorealizmui, hepeningui, instaliacijai, kinetiniam menui, kūno menui, minimalizmui, objektų dailei, performansui, popdailei bei iš jos kilusiam proceso menui, „ready-made“, videodailei bei žemės menui. Analizuojama ir reflektuojama šio laikotarpio meno sąsaja su žmogaus teisių, lygių galimybių, socialinės ir ekonominės plėtros bei aplinkos tvarumo temomis.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge. Klin, R., Prince, L. (2016). Abstract Expressionism For Beginners. For Beginners. Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd. Žemės menas Vilniaus universiteto Botanikos sode. Land art at the Botanical Garden of	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					Vilnius University (2019). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
	Performansų menas. Fluxus judėjimas Performansų menas. Fluxus judėjimo kūrybiniai principai, žymiausi kūrėjai.	2–3	Aptariami ir pristatomi šio judėjimo kūrybiniai principai, žymiausi kūrėjai – Jurgis Mačiūnas ir Jonas Mekas ir demonstruojami jų darbai. Įvardijamos ir įvertinamos to meto žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis įvairių meno rūšių kūrybai.	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Mekas, J. (1997). Laiškai iš niekur. Vilnius: Baltos lankos.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					Mekas, J., Naujokaitis, A.A. (2022). Draugystė: Jono Meko ir Antano Naujokaicio laišakai. Vilnius: MO muziejus. O, Ay., Noël, A., Williams, E. (2009). Mr. Fluxus. Kolektyvinis Jurgio Mačiūno (1931–1978) portretas. Vilnius: Baltos lankos. Revich, A. (2007). Fluxus Vision. North Carolina (US: Lulu.com Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
XXI amžiaus pradžios menas	Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos Ivairių rūšių meno kūrybos ypatumai	2–3	Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šio laikotarpio įvairių rūšių meno kūrybos ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo,	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-	Dempsey, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos, UAB. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis)

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
	tieki Lietuvoje, tiek ir pasaulyje.		ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios mene.	istorija-iv-gimnazijos-klase	istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Trigg, D., Williams, E., Griffin, J. (2014). The Twenty First Century Art Book. Phaidon Press. Grupė 24. Leidinys apie dailininkų ir dailėtyrininkų grupę, jos narių kūrybą (2013). Kaunas: Galerija „Meno parkas“. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	Minimalizmas Minimalistinio meno idėja ir jos atspindys įvairiose meno rūšyse.	2–3	Pristatoma ir komentuojama minimalistinio meno idėja ir jos atspindys įvairiose meno rūšyse. Paaiškinami pagrindiniai šio meninio stiliaus bruožai, išvardijami žymiausi meno	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
			kūrėjai, demonstruojami žinomiausi jų darbai. Aiškinamas ir įvardijamas šios meno stiliaus ryšys su paprastumo, logikos, tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.	ura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Wolfe, T. (2023). Nuo Bauhauzo iki mūsų. Vilnius: Leidykla „Lapas”. Nicodemus, R. (2011). Minimalism. Live a meaningful life. Asymmetrical Press. Mollerup, P. (2011). Dizainas šalia mūsų. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas
	Postmodernizmas Postmodernizmo daugiastilistiškumas.	2–3	Pristatomas, analizuojamas ir komentuojamas postmodernizmo daugiastilistiškumas, ribų tarp meno ir populiariosios kultūros nykimas, pesimizmo, ciniškumo	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
			ir būties kvestionavimo priežastys. Aptariamos, išskiriamos ir išvardijamos postmodernizmo mene sąsajos su kultūrų įvairovės, globalizacijos, originalumo siekio, integracijos bei „pastišo“ temomis.	ura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge. Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną. Sud. Vaičiulytė, A. (2022). Vilnius: Šiuolaikinio meno centras. Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd. Ališanka, E. (1999). Miestelėnai. Tyla ir postmodernioji kultūra. Vilnius: Kultūrinė-mokslinė-humanitarinė draugija „Taura“. Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Veith, G. E. (1994). Postmodern Times.	vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
					Wheaton: Crossway Books. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
	Dabartinis menas Netradiciškumo, provokacijos mene apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės, požiūrio į grožį pokyčiai, trimatės grafikos, gatvės meno, grafiti, vaizdo žaidimų meno pavyzdžiai.	2–3	Analizuojamos ir aptariamios netradiciškumo, provokacijos mene apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės, požiūrio į grožį pokyčiai. Tyrinėjami ir komentuojami trimatės grafikos, gatvės meno, grafiti, vaizdo žaidimų meno pavyzdžiai. Demonstruojami Ai Veivei (Ai Weiwei), Benksis (Banksy), Treisi Ermin (Tracey Karima Emin), Deimieno Hersto (Damien Hirst) ir Džef Kunso (Jeff Koons) meno darbai. Apibrėžiamas, apibūdinamas ir komentuojamas socialinės ir ekonominės plėtros, aplinkos tvarumo, ekstremalių situacijų, klimato kaitos bei geopolitinių konfliktų temų poveikis įvairių	Menų istorija IV gimnazijos klasė (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID7369/menu-istorija-iv-gimnazijos-klase	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge. Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną. Sud. Vaičiulytė, A. (2022). Vilnius: Šiuolaikinio meno centras.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (Skaitmeninis vadovėlis) https://smp.emokykla.lt/kategorijos/perziura/ID5199/ars-1-dailes-rusys-ir-zanrai-ars-2-meno-epochos-ir-stiliai-ars-3-lietuviu-liaudies-menas

Mokymosi turinio tema	Tema (+BP citata)	Val. sk.	Galimos mokinių veiklos (laisvai pasirenka mokytojas)	Vadovėlis	Kita medžiaga	SMP
			rūšių menininkams bei jų kūrybai.		Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd. Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną (2022). Sud. Vaičiulytė, A. Vilnius: Šiuolaikinio meno centras. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	
	Iš viso:	34				

MOKYMO(SI) TURINIO TEMŲ PADENGIMAS IV GIMNAZIJO KLASEI

Vidurinio ugdymo menų istorijos bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijas rasite Švietimo portalo skiltyje „[Metodinė medžiaga pagal dalykus](#)“.
Vidurinio ugdymo menų istorijos dalykui rekomenduojamas skaitmenines mokymo priemonės rasite Švietimo portalo skiltyje „[Priemonės](#)“.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
XIX amžiaus pabaigos menas	Impresionizmas	2–3	E. H. Gombrich (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera;	Informacinės prieigos
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Kompiuterinės dailės enciklopedijos (mokomosios dailės programos „ARS 1. Dailės rūšys ir žanrai“, „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“). https://ars.mkp.emokykla.lt/
			Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika – https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm
			Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos.	Impresionizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9d_impr/impres_tekst.htm
			Welton, J. (2000). Impresionizmas. Dorling Kindersley Ltd.	Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS). https://www.limis.lt/
				„Google art“ kolekcijos. https://artsandculture.google.com/partner
				Meno muziejai, kuriuos galite tyrinėti iš namų 10 kolekcijų. https://artsandculture.google.com/search/partner?project=editorial-collection-art
				Google Arts & Culture. Impresionizmas. https://artsandculture.google.com/entity/impressionism/m03xj1
				Knygų leidyklos „Routledge“ virtualios meno enciklopedijos. https://biblioteka.vdu.lt/files/05_modulis1.pdf
				World History Encyclopedia. Media Library. https://www.worldhistory.org/medialibrary/
				World History Encyclopedia. Teaching Materials. https://www.worldhistory.org/edu/teaching-resources/
				LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
				Prieiga prie DI programos Chat GPT-4 turbo. https://chatbotapp.ai/landing?utm_source=GoogleAds&utm_medium=cpc&utm_campaign={campaign}&utm_id=21124457886&utm_term=163298305114&utm_content=704654075026&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwtsy1BhD7ARIsAHOi4xZzaz6kZxNTUHZcIlcZO1Bgu3lqkVCIfw_YLum2A6EFDeM5kylovsaAikREALw_wcB
				10 žymiausių impresionistų ir kodėl juos vadino maištininkais?

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1531217/10-zymiausiu-impresionistu-ir-kodel-juos-vadino-maistininkais Artland Magazine. https://magazine.artland.com/art-movements-and-styles/ Architektūros istorija: visi architektūros stiliai ir epochos. https://www.youtube.com/watch?v=JHCICthMK-g The Art Story. Impresionizmas. https://www.theartstory.org/movement/impressionism/ Metropoliteno meno muziejus. Impresionizmas: menas ir modernumas – https://www.metmuseum.org/toah/hd/imml/hd_imml.htm Impresionizmas. https://www.sothebys.com/en/art-movements/impressionism Britanija impresionizmas. https://www.britannica.com/art/Impressionism-art Londono nacionalinė galerija. Impresionizmo gidas. https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/learn-about-art/guide-to-impressionism Mediu.co. 10 impresionizmo bruožų. https://medium.com/@PopUpPainting/the-10-traits-of-impressionism-2a2c045795c7 ARTLAND Magazine. Impresionizmas: judėjimas, kuris priešinosi Prancūzijos dailės akademijai. https://magazine.artland.com/art-movement-impressionism/ Oxford Art Online. Impresionizmas ir postimpresionizmas. Įvadas. https://www.oxfordartonline.com/page/1623 Impresionizmo atvejis. https://www.youtube.com/watch?v=_tw51Eh9vcw Impresionizmas ir simbolizmas Lietuvoje. Dailė. https://smp2014is.ugdome.lt/mo/12kl/IS_DE_37/teorine_medziaga_2_3_2.html#dailė “Artlex. Art Dictionary“. 43 garsios moterys impresionistės. https://www.artlex.com/art-movements/impressionism/famous-female-impressionists/ Christie's International Real Estate. Impresionistinio laikotarpio architektūra. Apibrėžta prabanga. https://www.christiesrealestate.com/blog/architecture-of-the-impressionist-period/ Rethinking The Future. Impresionizmo įtaka architektūroje.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://www.re-thinkingthefuture.com/architectural-styles/a6960-influence-of-impressionism-in-architecture/ Global Gallery. Architektūros vaizdai impresionizme. https://www.globalgallery.com/search/subject/architecture/style/impressionism The Design gesture. Reikšminga impresionizmo įtaka dizainui. https://thedesigngesture.com/influence-of-impressionism-on-design/
	Postimpresionizmas	2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera; Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Appignanesi, R. (2014). Įvadas į postmodernizmą. Vilnius: Modernaus meno centras Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Informacinės priemonės „Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus. https://artsandculture.google.com/ „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Kas yra postimpresionistinis menas? https://artsandculture.google.com/story/YgVBUtbq8PnjIA?hl=en The Met Museum. Postimpresionizmas. https://www.metmuseum.org/toah/hd/poim/hd_poim.htm Impresionizmo ir postimpresionizmo skirtumai. Meno istorijos vaizdo įrašas. https://www.youtube.com/watch?v=8cBYDxRgtTE Postimpresionizmas per 7 minutes: kaip jis pakeitė meną. https://www.youtube.com/watch?v=TknSnUJSetE The Art Story. Postimpresionizmo santrauka. https://www.theartstory.org/movement/post-impressionism/ ARTCHIVE. Postimpresionizmo meno judėjimas: istorija, meno kūriniai, menininkai. https://www.artchive.com/art-movements/post-impressionism/ Britannica. Neoimpresionizmas. Tapyba. https://www.britannica.com/art/Neo-Impressionism Smart history. Postimpresionizmas. https://smarthistory.org/europe-19th-century/post-impressionism/ Vilniaus galerija. menas. Kultūra. laisvalaikis. Atskleisti vidinį kūrėjo pasaulį: kas yra ekspresionizmas? https://vilniausgalerija.lt/2023/12/04/kas-vyra-ekspresionizmas/ TATE. Neoimpresionizmas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/n/neo-impressionism

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Radiance. The Neo-impressionists. Kas yra neoimpresionizmas? https://www.ngv.vic.gov.au/radiance/overview/what-is-neo-impressionism.html
	Secesija	2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.	Informacinės prieigos
			Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	„Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus. https://artsandculture.google.com/
			Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos.	„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
			Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa.	Secesija. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9f_seces/seces_tekst.htm
			Jenkins, Ch. (2019). Ornament and the Vienna Secession: A Study of the 1902 Beethoven Exhibition. Theses and Dissertations. – https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1514&context=hc_sas_etds	„Google Arts and Culture“. Secesinis stilius architektūroje. Secesijos pastatas. https://artsandculture.google.com/story/uAUBHhOdD2y9LA
			Šatavičiūtė, L. (2008). Amatų sąjūdis XIX a. pabaigos – XX a. pradžios Lietuvoje: tautinis aspektas. Dailė, 88 – https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/95b2d49a-31fa-4169-8021-a35451fa3734/content	LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Pasaulio istorijos enciklopedija. https://www.worldhistory.org/Mesopotamian_Art_and_Architecture/
				The Art Story. Vienos secesija. https://www.theartstory.org/movement/vienna-secession/
				Artsy.net. Vienos secesija. – https://www.artsy.net/gene/vienna-secession

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Britannica. Gustavas Klimtas. https://www.britannica.com/biography/Gustav-Klimt
				Khan Academy. Josef Maria Olbrich, Secesijos statyba. https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/architecture-design/vienna-secession/a/josef-maria-olbrich-the-secession-building
				National Gallery of Victoria. Vienos menas ir dizainas. Klimt. Schiele. Hoffmann. Loos. Secesija. https://www.ngv.vic.gov.au/vienna/secession.html
				Swann Auction Galleries. Vienos secesijos grafinis dizainas – https://www.swanngalleries.com/news/vintage-posters/2017/05/graphic-design-vienna-secession/
				Architektūra Lietuvoje. Lt. Modernas/Secesija/Jugendas. https://architekturalietuvoje.lt/architectural-style/modernas-secesija-jugendas/
				Architektūra Lietuvoje. Lt. Modernas/Secesija. https://architekturalietuvoje.lt/architectural-style/modernas-secesija/
				Europeana. Art Nouveau moterys. https://www.europeana.eu/en/exhibitions/art-nouveau-a-universal-style/women-in-art-nouveau
				Britannica. Art Nouveau meninis stilius. https://www.britannica.com/art/Art-Nouveau

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Britannica. „Meno ir amatų sąjūdis“. https://www.britannica.com/art/Arts-and-Crafts-movement
	Simbolizmas	2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa. Žukienė, R. (2004). M.K. Čiurlionis: tarp simbolizmo ir modernizmo. Vilnius: Versus aureus. Andrijauskas, A. (2021). Mįslingas M. K. Čiurlionio simbolių ir metaforų pasaulis. Tarpdalykiniai kultūros tyrimai, t. 9 · nr. 1 – https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2021~1668951408176/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškųjų vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Informacinės prieigos „Google Arts“. Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausias jų darbus. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts and Culture. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts and Culture. Simbolizmas. https://artsandculture.google.com/entity/0021/m011bwy9t Google Arts and Culture. Kas valdo pasaulį? Rex (1909 m.). Didžiausias M. K. Čiurlionio (1875-1911) paveikslas kupinas simbolių. Ar galite juos visus pastebėti? https://artsandculture.google.com/story/eAWxq8o9vJWDmQ?hl=en ARS 2. Simbolizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9g_simb/simbol_tekst.htm LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless) National Galleries of Scotland. Simbolizmas. https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/glossary-terms/symbolism Study.com. Simbolistų judėjimas mene ir literatūroje – https://study.com/academy/lesson/the-symbolist-movement-in-art-literature.html

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Identify This Art. Simbolizmo meno judėjimo – charakteristikos. https://www.identifythisart.com/art-movements-styles/modern-art/symbolism-art-movement/
				Exchange Art. Simbolizmas mene ir gilesnės jo reikšmės. https://blog.exchange.art/symbolism-in-art/
				Simbolizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9g_simb/simbol_tekst.htm
				Vilniaus galerija. Menas. Kultūra. laisvalaikis. Kas yra simbolizmas? https://vilniausgalerija.lt/2023/12/12/kas-yra-simbolizmas/
				Daily Art. Šifrai ir simboliai – paslaptinis M.K. Čiurlionio menas. https://www.dailyartmagazine.com/ciphers-and-symbols/
				Ciurlionis.eu. Tapyba. https://ciurlionis.eu/gallery/painting
				M. K. Čiurlionio fondas. – https://www.facebook.com/Ciurlioniofondas
				The Collector. Simbolizmas. https://www.thecollector.com/search/Symbolism/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Lietuvių kalba ir literatūra. Simbolizmas. https://lietuviukalbairliteratura.lt/tag/simbolizmas/
XX amžiaus menas.	XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinis modernizmas	2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera.	Informacinės prieigos
			Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	World History Encyclopedia. Media Library. https://www.worldhistory.org/medialibrary/
			Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos.	World History Encyclopedia. Teaching Materials. https://www.worldhistory.org/edu/teaching-resources/
			Frontisi, K. (2007). Vizualioji meno istorija. Kaunas: Šviesa.	LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless)
			Lodder, Ch. (2003). Constructivism. Oxford Art Online – https://doi.org/10.1093/gao/9781884446054.article.T019194	Google Arts & Culture. Fovizmas. https://artsandculture.google.com/entity/0087/m04lx1?categoryid=art-movement
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARS 2. 20 a. I pusės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/n_pirmas.htm
				The Collector. Kokie buvo pagrindiniai fovizmo tikslai? https://www.thecollector.com/what-were-the-main-aims-of-fauvism/
				The Collector. Ekspresionizmas mene. https://www.thecollector.com/search/expressionism%20in%20art/
				The Collector. Išaiškintas futurizmas: protestas ir modernumas mene. https://www.thecollector.com/futurism-explained-protest-modernity-art/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Visuotinė lietuvių enciklopedija. Futurizmas teatre. https://www.vle.lt/straipsnis/futurizmas-teatre/
				Britannica. Ekspresionizmo meninis stilius. https://www.britannica.com/art/Expressionism
				Artland Magazine. Ekspresionistinio meno judėjimas: menininkai, menas ir darbų apžvalga. https://magazine.artland.com/art-movement-expressionism/
				Useum. Ekspresionizmas. https://useum.org/exhibition/curated/Expressionism/History-of-Expressionism
				TATE. Kubizmas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/cubism
				The Metropolitan Museum of Art. Kubizmas. Esė. https://www.metmuseum.org/toah/hd/cube/hd_cube.htm
				What is Cubism? Tate Kids. https://www.youtube.com/watch?v=Uhb0U6OUPIM
				Cubism in 9 Minutes: Art Movement by Pablo Picasso Explained. https://www.youtube.com/watch?v=IF-nmwm7-Bg

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				KUBIZMAS. Pirma dalis. Video paskaita. https://www.youtube.com/watch?v=FoAR5m1R-e
				KUBIZMAS. Antra dalis. Video paskaita. https://www.youtube.com/watch?v=iobqNFMukh0
				History. Kubizmo istorija. https://www.history.com/topics/art-history/history-of-cubism
				The Art Story. Konstruktyvizmas. https://www.theartstory.org/movement/constructivism/
				Studio Binder. Kas yra konstruktyvizmo menas – apibrėžimas, menininkai ir jų darbai. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-constructivism-art-definition/
				Master Class. Konstruktyvizmo meno judėjimas: konstruktyvistinio meno vadovas. https://www.masterclass.com/articles/constructivism-art-movement
				Khan Academy. Modernizmas. Dadaizmas. https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/dada-and-surrealism/dada2/a/introduction-to-dada

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Smarthistory. Dada koliažas. https://smarthistory.org/dada-collage/
				The Collector. 8 garsūs Dada menininkai, tapę įžymybėmis. https://www.thecollector.com/famous-dada-artists/
				Oxford Art Online. Dada ir siurrealizmas. https://www.oxfordartonline.com/page/dada-and-surrealism
				Britannica. Siurrealizmas mene ir literatūroje. https://www.britannica.com/art/Surrealism/Surrealist-techniques
				Identify This Art. Modernus menas. https://www.identifythisart.com/art-movements-styles/modern-art/
				Geriausi dvidešimtojo amžiaus menininkai: pradžiamokslis. https://www.youtube.com/watch?v=9M-X7nwgLlg&list=PLIUY3y6avFa4RvJYgKayg0-tH4V4oTKE6&index=4
XX amžiaus I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas		2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Raubaitė, I. (2019). Žemės menas Vilniaus universiteto Botanikos sode. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.	Informacinės prieigos
				„Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en
				Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/
				Google Arts & Culture. Popartas. https://artsandculture.google.com/entity/pop-art/m0q4mn?hl=en&categoryid=art-movement

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			Dempsey, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos, UAB.	„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm
			Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	ARS 2. Abstrakcionizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx1/abstrakcionizmas.htm
			Leščinskaitė, V. (2010). Abstrakcija XX a. 7-9 dešimtmečių Lietuvos tapyboje. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla	Slideshare. Vėlyvasis modernizmas. https://www.slideshare.net/AnantNautiyal/late-modernism-66053549
			Bernotaitytė, J. (2009). Kazys Varnelis. Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus.	Curbed. Postmodernioji ir vėlyvoji modernioji architektūra. https://archive.curbed.com/maps/architecture-best-building-modernism-postmodernism
			Budrytė, K. (2008). Lietuvos abstrakčioji tapyba sovietmečiu. Daktaro disertacija. Vytauto Didžiojo universitetas, architektūros ir statybos institutas – https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/123003/1/kristina_budryte_genevice_dd.pdf	De Anza College. Vėlyvasis modernizmas –aukštųjų technologijų architektūra. https://www.deanza.edu/faculty/karmiyael/artsoned/documents/Mid20thcToPresent.pdf
			Šepetys, L. (1982). Modernizmo metmenys. Vilnius: Vaga.	Los Angeles City Planning. Los Andželo miesto istorinis kontekstas. https://planning.lacity.gov/odocument/de23aa2c-7d44-4f2d-a071-67354bbf9255/6.13_LateModern_1966-1990.pdf
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARTLAND magazine. Meno sąjūdis: Oparto istorija ir garsūs darbai. https://magazine.artland.com/art-movement-op-art/
				Olaf Schiedel. „OpArt“ animacinė kolekcija. https://www.olav-schiedel.art/_nfts/opart-en.php
				TATE. Enviromento (žemės) menas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/e/environmental-art
				The Art Story. Enviromento santrauka. https://www.theartstory.org/movement/environmental-art/
				ARS 2. Žemės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/zem_menas.htm
				Žemės menas. https://www.youtube.com/watch?v=oFyvJhahMJE&t=56s
				ART news. 20 geriausių enviromento kūrinių per pastaruosius 50 metų. https://www.artnews.com/feature/best-environmentalist-artworks-1202684574/
				TATE. Hepeningas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/h/happening
				Britannica. Hepeningas.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://www.britannica.com/art/Happening The Art Story. Hepingas. https://www.theartstory.org/movement/happenings/ The Collector. Allanas Kaprow ir hepingas. https://www.thecollector.com/allan-kaprow-art-of-happenings/ The Collector. Optinės iliuzijos menas. https://www.thecollector.com/mind-bending-optical-illusion-art-by-victor-vasarely/
	Funkcionalizmas architektūroje	2–3	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Černiauskienė, A. (2014). Meninių formų samprata XX a. Lietuvos architektūros pavyzdžiu. Mokslas – Lietuvos ateitis, 6(3): 257–262 – https://journals.vilniustech.lt/index.php/MLA/article/view/3545 Wolfe, T. (2023). Nuo Bauhauzo iki mūsų. Vilnius: Leidykla „Lapas”. Terraroli, V. (2007). Art of the Twentieth Century, Volume II: 1920-1945 The Artistic Culture Between the Wars (Art of the Twentieth Century, 2). Skira. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir	Informacinės prieigos „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm ARS 2. 20 a. I pusės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx1/xx_a1_tekst.htm Visuotinė lietuvių enciklopedija. Funkcionalizmas. https://www.vle.lt/straipsnis/funkcionalizmas/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. 20 amžiaus architektūros kryptys. https://www.vle.lt/20-amziaus-architekturos-kryptys/ 20 th Century Architecture. Racionalizmas. http://architecture-history.org/schools/RATIANOLISM.html The Collectos. Bauhauzo stilius. https://www.thecollector.com/search/Bauhaus%20style/ The Spruce. kas yra Bauhauzo architektūra. https://www.thespruce.com/what-is-bauhaus-architecture-4784133 Oxford Art Online. https://www.oxfordartonline.com/page/1624 TICE ART 1010 Twentieth Century Art. https://www.youtube.com/watch?v=DPIAVBv5iH4&t=32s Dezeen. Dezeeno Bauhauzo architektūros ir dizaino vadovas. https://www.dezeen.com/2018/11/01/bauhaus-100-guide-architecture-design/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Dezeen. Bauhauzo architektūra ir dizainas nuo A iki Z. https://www.dezeen.com/bauhaus-100/ Britannica. Funkcionalizmo architektūra. https://www.britannica.com/art/Functionalism-architecture The art story. https://www.theartstory.org/movement/byzantine-art/ Goethe Institut. Lietuva. Bauhauzui – 100 metų. Aštuoni dalykai, kuriuos reikėtų žinoti apie bauhauzą. https://www.goethe.de/ins/lt/lt/kul/sup/bau/21356319.html Slide Share. Racionalizmo architektūra. https://www.slideshare.net/MayurWaghulde3/rationalism-architecture Parametric Architecture. Organinė architektūra: harmonija tarp gamtos ir pastatų. https://parametric-architecture.com/organic-architecture-harmony-between-nature-and-built-environment/ Architectural Digest. 9 stulbinantys organinės architektūros pavyzdžiai. https://www.architecturaldigest.com/gallery/stunning-examples-of-organic-architecture Organinės architektūros ir interjero dizaino idėjos. https://www.youtube.com/watch?v=GNVM8OU-q0A Royal Institute of British Architects. Brutalizmas. https://www.architecture.com/explore-architecture/brutalism L'Officiel Lithuania. bauginančio brutalizmo apraiškos pasaulyje ir Lietuvoje. https://preview.lofficiel.lt/erdves/betonas Visuotinė lietuvių enciklopedija. Metabolizmas. https://www.vle.lt/straipsnis/metabolizmas/ Vikipedija. modernizmo architektūra. https://lt.wikipedia.org/wiki/Modernizmo_architekt%C5%ABra Kas vyksta Kaune. Svarbiausių tarpukario Kauno modernizmo pastatų dešimtukas: juos įvertino Europa. https://kaunas.kasvyksta.lt/2019/03/30/kultura/tarpukario-kauno-modernizmo-perlai-juos-ivertino-europa/
	XX amžiaus II pusės menas	2–3	Gombrich, E. H. (2023). Meno istorija. Vilnius: Alma littera. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas?	Informacinės prieigos „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus.	Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/
			Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos.	„ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm
			Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge	Ars 2. 20 a. II pusės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/n_pirmas.htm
			Klin, R., Prince, L. (2016). Abstract Expressionism For Beginners. For Beginners.	Menas . Kultūra. Laisvalaikis. Kas yra abstraktusis ekspresionizmas? https://vilniausgalerija.lt/2023/09/25/kas-yra-abstraktusis-ekspresionizmas/
			Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd	The Collector. Trumpa XX amžiaus vizualiojo meno judėjimų laiko juosta. https://www.thecollector.com/a-brief-timeline-of-20th-century-visual-art-movements/
			Žemės menas Vilniaus universiteto Botanikos sode. Land art at the Botanical Garden of Vilnius University (2019). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.	7 Incredible Kinetic Sculptures. https://www.youtube.com/watch?v=kDHDDeoMM82g
			Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus.	Visuotinė lietuvių enciklopedija. Abstraktusis ekspresionizmas. https://www.vle.lt/straipsnis/abstraktusis-ekspresionizmas/
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Enciklopedija Lietuvai ir pasauliui. Abstraktusis ekspresionizmas. https://lietuvai.lt/wiki/Abstraktusis_ekspresionizmas
				Enciklopedija Lietuvai ir pasauliui. Fotorealizmas. https://lietuvai.lt/wiki/Fotorealizmas
				Britannica. Fotorealizmas. https://www.britannica.com/art/tension-art
				The Art story. Fotorealizmas. https://www.theartstory.org/movement/photorealism/
				The Art story. Hėpeningas. https://www.theartstory.org/movement/happenings/
				TICE ART 1010 Contemporary Art. https://www.youtube.com/watch?v=SgKCGwSdCMo&t=1s
				WHAT IS INSTALLATION ART ? Transforming Spaces into Immersive Experiences. https://www.youtube.com/watch?v=sgKzEw3OFRa
				The Collector. Kas yra instaliacijos menas? 10 meno kūrinių, kurie sukūrė istoriją. https://www.thecollector.com/what-is-installation-art/
				The Most Famous Sculptors Today: A Reasoned Top 20 Using Objective Career Facts. https://www.youtube.com/watch?v=0fyEtpNaRI

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				TATE. Kūno menas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/body-art Art of the 20th Century. https://www.youtube.com/watch?v=J7jG40p7Lgw ARS 2. Objektų dailė. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/objektas.htm ARS 2. Videodailė. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/videodaille.htm Artsy.net. Objektai yra menas. https://www.artsy.net/article/matthew-objects-are-art The Museum of Modern Art. Kaip menininkai transformuoja kasdienes daiktus. Šiuolaikinis menas ir idėjos. https://www.youtube.com/watch?v=DCgWn8fFKAQ TATE. Performenso menas. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/performance-art The Art story. Performenso menas. https://www.theartstory.org/movement/performance-art/ Studio binder. Kas yra performanso menas – apibrėžimas, pavyzdžiai ir istorija. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-performance-art-definition/ Britannica. Popartas. https://www.britannica.com/art/Pop-art Khan Academy. Performanso menas: įvadas. https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/conceptual-and-performance-art/performanceart/a/performance-art-an-introduction Rise art. Kas yra pop menas? Pop meno judėjimo vadovas. https://www.youtube.com/watch?v=6Z-YZ3A4mdk Performanso meno įvadas TateShots. https://www.youtube.com/watch?v=6Z-YZ3A4mdk That is Pop Art? https://www.youtube.com/watch?v=KnQzL8Cy_G4 TATE. Readymade. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/r/readymade MoMA. Readymade. https://www.moma.org/collection/terms/readymade

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Master Class. Readymade meno vadovas: „Readymade“ meno supratimas. https://www.masterclass.com/articles/readymade-art-guide#11e1HiqulK0DbzENM1XgR3 Artsper Magazine. Kas yra video dailė? https://blog.artsper.com/en/a-closer-look/what-is-video-art/ What is Video Art? Top 20 Artists & Examples. https://www.youtube.com/watch?v=WcivEVkq03o&t=690s The Case for Video Art. https://www.youtube.com/watch?v=YcXpAHVAXwY&t=71s Paikstudios.com. NAM JUNE PAIK. https://www.paikstudios.com/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. Kūno menas. https://www.vle.lt/straipsnis/kuno-menas/ Žemės menas. Edukacinis filmas. https://www.youtube.com/watch?v=p9L4T_2cxnA&t=61s ARTnews. 15 esminių žemės meno kūrinių, nuo Didžiųjų druskos ežerų iki dulkėtų žaibo nutviekstų laukų. https://www.artnews.com/feature/essential-works-land-art-1202682741/
	Performansų menas. Fluxus judėjimas.	2–3	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Mekas, J. (1997). Laiškai iš niekur. Vilnius: Baltos lankos. Mekas, J., Naujokaitis, A.A. (2022). Draugystė: Jono Meko ir Antano Naujokaičio laiškai. Vilnius: MO muziejus.	Informacinės priemonės World History Encyclopedia. Media Library. https://www.worldhistory.org/medialibrary/ World History Encyclopedia. Teaching Materials. https://www.worldhistory.org/edu/teaching-resources/ LibreTexts. Beribė meno istorija. https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/Art_History_(Boundless) Google Arts & Culture. Performansas. https://artsandculture.google.com/entity/performansas/m01350r Google Arts & Culture. Marina Abramovič. https://artsandculture.google.com/entity/0010/m02d100 Google Arts & Culture. Konceptualus menas. https://artsandculture.google.com/entity/0004/m018dx9

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			O, Ay., Noël, A., Williams, E. (2009). Mr. Fluxus.	Google Arts & Culture. Fluxus – https://artsandculture.google.com/entity/0001/m0lvd8
			Kolektyvinis Jurgio Mačiūno (1931–1978) portretas. Vilnius: Baltos lankos.	Google Arts & Culture. Jonas Mekas. https://artsandculture.google.com/entity/0002/m02r4s5?categoryid=artist
			Revich, A. (2007). Fluxus Vision. North Carolina (US: Lulu.com	Meno žodynėlis. Kas tas performansas ir kodėl Beuysas negyvam kiškiui aiškino paveikslus? https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1560132/meno-zodynelis-kas-tas-performansas-ir-kodel-beuysas-negyvam-kiskiui-aiskino-paveikslus
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	ARS 2. 20 a. II pusės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/n_pirmas.htm
				The Collector. 7 faktai apie legendinę performanso atlikėją Carolee Schneemann. https://www.thecollector.com/carolee-schneemann-performance-artist/
				The Collector. Kas yra performanso menas ir kodėl tai svarbu? https://www.thecollector.com/what-is-performance-art-and-why-it-matters/
				Britannica. Performanso menas. https://www.britannica.com/art/performance-art
				Artland Magazine. Performanso menas: 10 geriausių menininkų, nuo ankstyvųjų pionierių iki šiuolaikinių lyderių. https://magazine.artland.com/performance-art-top-10-contemporary-artists/
				Artland Magazine. Ikoniški meno kūriniai: Marina Abramovič spektaklis „Namas su vaizdu į vandenyną“. https://magazine.artland.com/iconic-artworks-the-marina-abramovic-performance-the-house-with-the-ocean-view/
				Artland Magazine. Kodėl meno pasauliui reikia internetinio pasirodymo etalonų? https://magazine.artland.com/art-world-online-pace/
				Useum. Fluxus meno muziejai. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/f/fluxus
				Useum. performanso meno muziejai ir kolekcijos. https://useum.org/search/performance%20art
				TATE. Tate performansas: į meno erdvę. https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/cubism
				The Metropolitan Museum of Art. Fluxus 301. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/780074
				Kaip tapti Fluxus menininku – trumpa fluxus istorija ir fluxus šventimas. https://www.youtube.com/watch?v=GBNkYHxVb3I

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				K. Kuizinas apie Fluxus judėjimą ir jo pradininką J. Mačiūną. https://www.youtube.com/watch?v=hjOxRD_dZ-U Jurgis Mačiūnas. Po jo - kultūra pasikeitė neatpažįstamai. https://www.youtube.com/watch?v=YxRP1PuNI90 Jonas Mekas. „Laiškai iš niekur“ https://www.youtube.com/watch?v=DMRBzEvhaTk&t=14s Performansas „Saulė ir jūra“ (ištrauka). https://www.youtube.com/watch?v=FvpnQ5VXMqE&list=RDFvpnQ5VXMqE&st_art_radio=1 Visuotinė lietuvių enciklopedija. Peformansas. https://www.vle.lt/straipsnis/performansas/ The Art Story. FLUXUS https://www.theartstory.org/search-results.htm?cx=011726106571383295395%3Asijawrmm1zc&cof=FORID%3A10&ie=UTF-8&q=Fluxus Studio Binder. Kas yra Fluxus? Fluxus meno judėjimas ir darbų aiškinimas. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-fluxus-art-definition/
XXI amžiaus pradžios menas	Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos	2–3	Dempsey, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos, UAB. Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Trigg, D., Williams, E., Griffin, J. (2014). The Twenty First Century Art Book. Phaidon Press. Grupė 24. Leidinyje apie dailininkų ir dailėtyrininkų grupę, jos narių kūrybą (2013). Kaunas: Galerija „Meno parkas“.	Informacinės priemonės „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ Google Arts & Culture. Siužetai: Šiuolaikinis menas Guggenheime. https://artsandculture.google.com/story/WQWhCrtaiUoeJQ?hl=en Google Arts & Culture. 4-oji UrbanArt bienalė® Pasaulio paveldo objekte Völklinger geležies gamykloje. https://artsandculture.google.com/story/MwWBz6EJrmdRIQ?hl=en Google Arts & Culture. Kinetinis viešasis menas: nuo XX amžiaus abstrakčių formų iki 21-ojo amžiaus konkrečioms vietoms skirtų darbų. https://artsandculture.google.com/story/QwXRGDVY2G48KQ?hl=en Oxford Art Online. 21 amžiaus menas. https://www.oxfordartonline.com/page/1628 ART21. Menas 21 amžiuje. https://art21.org/series/art-in-the-twenty-first-century/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	Obelisk Art History. Menas iš 21 mažiaus. 2000-tieji. https://www.arthistoryproject.com/timeline/21st-century/2000s/ Obelisk Art History. Menas iš 21 mažiaus. 2010-tieji. https://www.arthistoryproject.com/timeline/21st-century/2010s/ The Guardian. Geriausias 21 mažiaus menas. https://www.theguardian.com/artanddesign/2019/sep/17/the-best-visual-art-of-the-21st-century SYBARIS. XXI amžiaus tapyba: naujos tendencijos ir galimybės. https://www.sybariscollection.com/painting-in-the-21st-century-new-tendencies-and-possibilities/ Medium.com. 21-ojo amžiaus meno judėjimas – kas tai? https://medium.com/predict/the-21st-century-art-movement-what-is-it-a5db9dcc1d97 SlidesShare. 21 amžiaus menas. https://www.slideshare.net/search?searchfrom=header&q=The+21st+Century+Art SlidesShare. 21 amžiaus menas. https://www.slideshare.net/slideshow/21st-century-art/3737865 The Marshall Gallery. Kas yra šiuolaikinis modernus menas? https://themarshallgallery.com/post/5023-what-is-contemporary-modern-art Menas. Kultūra. Laisvalaikis. Lietuvos menininkų autoportretai (XX a. pab. – XXI a. pr.) https://vilniausgalerija.lt/2020/10/11/lietuvos-menininku-autoportretai-xx-a-pab-xxi-a-pr/ Vytauto Didžiojo universitetas. Meno istorija ir kritika (11) https://menufakultetas.vdu.lt/wp-content/uploads/2016/10/MIK-11_galutinis.pdf MMo kolekcija. Šarūnas Sauka. https://kolekcija.mo.lt/lt/Authors/43305 MMo kolekcija. Ekskursija po parodą „Visas menas – apie mus“ https://www.youtube.com/watch?v=QipVF39wp4 Bernardinai.lt. Martynas Mankus. Skaitant architektūros ženklus Lietuvoje. https://www.bernardinai.lt/2012-06-22-martynas-mankus-skaitant-architekturos-zenklus-lietuvoje/ Contemporary LYNX. 10 nepaprastų XXI amžiaus skulptūrų. https://contemporarylynx.co.uk/10-extraordinary-sculptures-of-21st-century

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Contemporary Art Issue. 30 svarbiausių skulptorių šiandien, kuriuos turėtumėte žinoti. https://www.contemporaryartissue.com/the-30-most-important-sculptors-today-you-should-know/ ARTLAND magazine. Abstraktaus meno vadovas. https://magazine.artland.com/what-is-abstract-art/ Ambience Design Group. Jūsų XXI a. interjero dizaino vadovas. https://ambience.ca/your-guide-to-interior-design-for-the-21st-century/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. Lietuvos dailė po nepriklausomybės atkūrimo. https://www.vle.lt/straipsnis/lietuvos-daile-po-nepriklausomybes-atkurimo/ Literatūra ir menas. XXI amžiaus augalai: koteliai ir betono žiedai. https://literaturairmenas.lt/daile/xxi-amziaus-augalai-koteliai-ir-betono-ziedai MO muziejaus kolekcija. Tapyba po tapybos. http://www.mmcentras.lt/kulturos-istorija/kulturos-istorija/daile/tapyba/tapyba-po-tapybos/4881 TATE. XXI amžiaus pradžios meno kryptys. https://www.tate.org.uk/search?q=Art+trends+of+the+beginning+of+XXI LibreTexts. Tūkstantmečio menas (2000 m. – dabar). https://human.libretexts.org/Bookshelves/Art/A_World_Perspective_of_Art_History%3A_1400CE_to_the_21st_Century_(Gustlin_and_Gustlin)/08%3A_Millennial_Art_(2000-Present) Britannica. XXI amžiaus pradžios menas. https://www.britannica.com/search?query=Art+of+the+beginning+of+the+21st+century The Collector. XXI amžiaus pradžios menas. https://www.thecollector.com/search/Art%20of%20the%20beginning%20of%20the%2021st%20century/ The Collector. Optinės iliuzijos menas. https://www.thecollector.com/mind-bending-optical-illusion-art-by-victor-vasarely/
	Minimalizmas	2–3	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis	Informacinės prieigos „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Wolfe, T. (2023). Nuo Bauhauzo iki mūsų. Vilnius: Leidykla „Lapas”. Nicodemus, R. (2011). Minimalism. Live a meaningful life. Asymmetrical Press Mollerup, P. (2011). Dizainas šalia mūsų. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	https://artsandculture.google.com/ ARS 2. Minimalizmas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/minimalizmas.htm Visuotinė lietuvių enciklopedija. Minimalizmas. https://www.vle.lt/straipsnis/minimalizmas/ The Collector. Kas yra Minimalizmas? Vizualiojo meno stiliaus apžvalga. https://www.thecollector.com/what-is-minimalism-art/ The Collector. Danas Flavinus: Liepsnojantis minimalizmo meno pirmtakas. https://www.thecollector.com/dan-flavin/ The Collector. 9 ikoniški minimalistiniai moterų menininkių darbai. https://www.thecollector.com/minimalism-works-women-artists/ WHAT IS MINIMALISM ART ? The Beauty of Simplicity and Form. https://www.youtube.com/watch?v=p0zrfQ-H3UQ 24 Faktai: Apie Minimalizmą. https://www.youtube.com/watch?v=sqYl1WzIJZg MO muziejaus ir LRT projektas „5 pasaulio meno istorijos“: kas tie minimalistai? / LRT mediateka. https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000236554?embed Britannica. Minimalizmas. https://www.britannica.com/art/Minimalism LMTA. 6. Minimalizmas (nuo 1965 m.) ir postmodernizmas (nuo 1968 m.) – http://projektas. http://muzika.lmta.lt/media/vadoveliai_2/Vadovelis_7/6.Minimalizmas/index6.htm Mokslai. Lietuvių žodynas. Meno kryptys XX a. https://mokslai.lietuviuzodynas.lt/daile/meno-kryptys-xx-a Slide Share. Minimalizmo moderni architektūra. https://www.slideshare.net/slideshow/minimalism-modern-architecture/252022753?from_search=3 Slide Share. Minimalizmas. https://www.slideshare.net/slideshow/minimalism-ppt-57790646/57790646 Architectural Digest. Minimalistinio kapsulinio namo viduje su vaizdu į Britanijos pakrantę. https://www.architecturaldigest.com/video/watch/-ad-unique-spaces-riba Minimalist Painting: A Complete Overview (Definition, Characteristics & Top 16 Artists).

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				https://www.youtube.com/watch?v=VO3I5JodUdU Minimalism in Architecture. https://www.youtube.com/watch?v=H_If4ZmwKZY Chicago Architecture Center. Ludwik Mies van der Rohe. https://www.architecture.org/learn/resources/architecture-dictionary/entry/ludwig-mies-van-der-rohe/ TheArt Story. Ludwik Mies van der Rohe. https://www.theartstory.org/artist/mies-van-der-rohe-ludwig/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. Frank Lloyd Wright. https://www.vle.lt/straipsnis/frank-lloyd-wright/ Frank Lloyd Wright's Work. Franko Lloyd Wrighto darbai. https://franklloydwright.org/work/ Inside One of Frank Lloyd Wright's Final-Ever Designs. https://www.youtube.com/watch?v=6L7NnZWwW-s&t=66s Minimalissimo. Minimalizmas mene ir dizaine. https://minimalissimo.com/
	Postmodernizmas	2–3	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną. Sud. Vaičiulytė, A. (2022). Vilnius: Šiuolaikinio meno centras. Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd	Informacinės prieigos „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausius pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas. https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture. https://artsandculture.google.com/ „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm „ARS 2. 20 a. II pusės menas. https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/xx2p_tekst.htm Postmodernism explained for beginners! Jean Baudrillard Simulacra and Hyperreality explained. https://www.youtube.com/watch?v=5D86_ptqd8I Why is Postmodern Architecture so Bizarre? https://www.youtube.com/watch?v=RW9RfPWevwg Visuotinė lietuvių enciklopedija. Postmodernizmas. https://www.vle.lt/straipsnis/postmodernizmas/ Visuotinė lietuvių enciklopedija. Intertekstualumas.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			Ališanka, E. (1999). Miestelėnai. Tyla ir postmodernioji kultūra. Vilnius: Kultūrinė-mokslinė-humanitarinė draugija „Taura“. Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus. Veith, G. E. (1994). Postmodern Times. Wheaton: Crossway Books. Mankus, M. (2014). Postmodernizmo idėjų raiška XX a. 8-ojo ir 9-ojo dešimtmečių Lietuvos architektūros darbų konkursuose ir neįgyvendintuose projektuose – https://journals.vilniustech.lt/index.php/MLA/article/view/3542/2969 Galaunytė, A. (2013). Postmodernizmo stiliaus tendencijų kilmė ir pritaikymas privačių gyvenamųjų namų architektūroje Lietuvoje (nuo 1987 iki 1998 metų). Mokslas – Lietuvos ateitis. doi:10.3846/mla.2013.46 Lietuvos meno kūrėjų asociacija. Julius Keleras. Ko aš nesuprantu šiuolaikiniame mene – https://lmka.lt/ko-as-nesuprantu-siuolaikiniame-mene/ Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir	https://www.vle.lt/straipsnis/intertekstualumas/ Menas. Kultūra. Laisvalaikis. Kas yra postmodernizmas ir kuo jis skiriasi nuo modernizmo. https://vilniausgalerija.lt/2023/09/18/kas-yra-postmodernizmas/ What is Postmodernism? — Bill Kynes. https://www.youtube.com/watch?v=UtGrf7I5SIQ&t=1s The Difference between Modern art, Postmodern art and Contemporary Art LittleArtTalks. https://www.youtube.com/watch?v=N6rPtmiJ678&t=24s The Collector. 10 dalykų, kuriuos reikia žinoti apie Virgil Abloh. https://www.thecollector.com/virgil-abloh/ Britannica. Postmodernizmas. https://www.britannica.com/search?query=postmodernism Britannica. Postmodernizmo menas. https://www.britannica.com/art/postmodernism-art The Art story. Postmodernus menas. https://www.theartstory.org/definition/postmodernism/ The Art story. David Salle. https://www.theartstory.org/artist/salle-david/ Modernaus meno centras. Postmodernizmo link. http://www.mmcentras.lt/kulturos-istorija/kulturos-istorija/architektura/19791989-postmodernizmo-link-paskutinysis-sovietinis-desimtmetis/postmodernizmo-link/78732 E-International Relations. Poststruktūralizmo pristatymas tarptautinių santykių teorijoje. https://www.e-ir.info/2018/02/13/introducing-poststructuralism-in-international-relations-theory/ Poststructuralism: WTF? Derrida, Deconstruction and Poststructuralist Theory Explained. https://www.youtube.com/watch?v=P2eb52fUGTk&t=909s Wikimedia Commons. Graffiti. https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Graffiti?uselang=lt Is graffiti art? Or vandalism? Kelly Wall. https://www.youtube.com/watch?v=4GNoUYZhrT0 TATE. Postmodernizmas ir miestas.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-britain/postmodernism-and-city Menas. Kultūra. Laisvalaikis. Menas ant sienų ar paprasčiausios terlionės: kas yra graffiti? https://vilniausgalerija.lt/2022/12/08/kas-yra-grafiti/ ATX Fine Arts. Kaip globalizacija paveikė šiuolaikinį meną? https://www.atxfinearts.com/blogs/news/how-has-globalization-affected-contemporary-art Artsy.net. Pierre Bodo Congolese. https://www.artsy.net/artist/pierre-bodo Studio binder. Kas yra šiuolaikinis menas – apibrėžimas, pavyzdžiai ir istorija. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-contemporary-art-definition/ Art News LT. Paulius Andriuškevičius. Apie „Naują pesimizmą“. https://artnews.lt/apie-naujaji-pesimizma-103488
	Dabartinis menas	2–3	Gompertz, W. (2019). Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų. Vilnius: Modernaus meno muziejus. Dempsev, A. (2019). Modernusis menas. Vilnius: Kitos knygos. Berger, J. (2019). Kaip menas moko matyti. Vilnius: Kitos knygos. Crowther, P. (2020). Theory of the Art Object. 1st Edition. Routledge Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną. Sud. Vaičiulytė, A. (2022). Vilnius: Šiuolaikinio meno centras. Spencer, D. (2001) Found Object Art. Schiffer Pub Ltd Lietuvos dailės atodangos XVI-XXI amžiai (2008). Vilnius: Lietuvos dailės muziejus.	Informacinės priegios „Google Arts and Culture“. Google muziejų paieškos programa, padedanti rasti žymiausias pasaulio muziejus ir pamatyti jų virtualias kolekcijas http://https://artsandculture.google.com/partner?hl=en Google Arts & Culture https://artsandculture.google.com/ Google Arts & Culture – Kuo skiriasi modernus ir šiuolaikinis menas? https://artsandculture.google.com/story/gwWhW17vbl3JA „ARS 2. Meno epochos ir stiliai“. Muziejų ir meno portalų internetika https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/interneteka.htm „ARS 2. 20 a. II pusės menas https://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9h_xx2/xx2p_tekst.htm The Difference between Modern art, Postmodern art and Contemporary Art LittleArtTalks https://www.youtube.com/watch?v=N6rPtmiJ678&t=24s ATX Fine Arts. Kaip globalizacija paveikė šiuolaikinį meną? https://www.atxfinearts.com/blogs/news/how-has-globalization-affected-contemporary-art Artsy.net. Pierre Bodo Congolese. https://www.artsy.net/artist/pierre-bodo Is graffiti art? Or vandalism? - Kelly Wall.

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
			Lietuvos meno kūrėjų asociacija. Julius Keleras. Ko aš nesuprantu šiuolaikiniame mene – https://lmka.lt/ko-as-nesuprantu-siuolaikiniame-mene/ Pokalbiai apie Lietuvos šiuolaikinį meną (2022). Sud. Vaičiulytė, A. Vilnius: Šiuolaikinio meno centras. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškių vertybių dialogas. Vilnius: Aktin.	https://www.youtube.com/watch?v=4GNoUYZhrT0 Studio binder. Kas yra šiuolaikinis menas – apibrėžimas, pavyzdžiai ir istorija. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-contemporary-art-definition/ Art News LT. Paulius Andriuškevičius. Apie „Naują pesimizmą“. https://artnews.lt/apie-naujaji-pesimizma-103488 Menas. Kultūra. Laisvalaikis. Menas ant sienų ar paprasčiausios terlionės: kas yra graffiti? https://vilniausgalerija.lt/2022/12/08/kas-yra-grafiti/ Wikimedia Commons. Graffiti. https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Graffiti?uselang=lt Studio Binder. Kas yra modernusis menas – apibrėžimas, istorija ir pavyzdžiai. https://www.studiobinder.com/blog/what-is-modern-art-definition/ MoMA. Kas yra tapyba? Šiuolaikinis kolekcijų menas. https://www.moma.org/calendar/exhibitions/48 MASH Gallery. Ribų laužymas: netradicinių medžiagų tyrinėjimas šiuolaikiniame mene. https://www.mashgallery.com/breaking-boundaries-exploring-unconventional-materials-in-contemporary-art/ MASH Gallery. Kas yra šiuolaikinis menas? Išsamus vadovas. https://www.mashgallery.com/what-is-contemporary-art-a-comprehensive-guide/ Medium. Provokacija ar iškrypimas? Puiki linija šiuolaikiniame mene. https://medium.com/@benedict_75724/provocation-or-perversion-the-fine-line-in-contemporary-art-fe939eab2ebb MADDOX Gallery. Londonas. Menininkai keičia meno apibrėžtį. https://maddoxgallery.com/news/156-artists-changing-the-definition-of-art-from-unconventional-mediums-to-unusual-practices-we-look/ MADDOX Gallery. Londonas. Tracey Emin ir Yayoi Kusama. https://maddoxgallery.com/news/179-two-blue-chip-female-artists-changing-the-art-world-in-honour-of-international-womens-day-we-take/

Mokymo(si) turinys	Mokymo(si) turinio tema	Valandų skaičius	Vadovėlis	Kita medžiaga
				Robin Rosenberg Fine Art. Netradicinės medžiagos https://robinrosenbergfineart.com/unconventional-materials/ MEDIUM. Kelionė į šiuolaikinio ekscentriškumo pasaulį. https://medium.com/@masha_hauteart/journey-into-the-world-of-contemporary-eccentricity-2de6bbdcb1a8 AI WEI WEI - Water Lilies - Claude Monet https://www.youtube.com/watch?v=sYsb-StsqpI&t=24s Gardiner Museum. Ai Weiwei drąsiai kalba su LEGO https://www.gardinermuseum.on.ca/ai-weiwei-makes-bold-statements-lego/ MEDIUM. Tarpkultūrinius anime mainų tyrinėjimas Europos mene https://medium.com/@masha_hauteart/exploring-the-cross-cultural-exchange-of-anime-in-european-art-9a29a84a31e3 GAGOSIAN. Damien Hirst. https://gagosian.com/artists/damien-hirst/ Mutual Art. Naršykite naujausias parodas ir muges https://www.mutualart.com/exhibitions MCA. STEAM ir šiuolaikinis menas https://www.mca.com.au/learn/learning-resources/steam-and-contemporary-art/ Jeff Koons. https://jeffkoons.com/artwork/inflatables Banksy: Artist confirms new London tree mural is his own work BBC News https://www.youtube.com/watch?v=snhUTXp-t6M&t=18s WIKIART. Banksy meno darbai. https://www.wikiart.org/en/banksy Eden Gallery. Kas yra 3D menas? https://www.eden-gallery.com/news/what-is-3d-art Pixcap. Kas yra 3D menas? Trimačiai tipai, metodai ir kt https://pixcap.com/blog/what-is-3d-art LRT.LT. Dirbtinis intelektas įsitvirtina meno pasaulyje: kaip keliais paspaudimais telefone sukurti paveikslą? https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1860970/dirbtinis-intelektas-isitvirtina-meno-pasaulyje-kaip-keliais-paspaudimais-telefone-sukurti-paveikslas The 500 Year Old Secret Behind This Painting, Solved by A.I. https://www.youtube.com/watch?v=orVe0IsFtPo
		34		

2.1.1. Teorinės pamokos pavyzdys.

Pamokos tema: Baroko epochos herojaus bruožai.

Pateikiant temos teoriją, Mokytojai rekomenduojama į pristatomą epochą žvelgti tuo metu gyvenusio paprasto žmogaus ar menininko „akimis“. Supanti aplinka – istorinė, politinė situacija, karai, mokslo atradimai, religija, tradicijos veikė tuo metu kūrusio menininko gyvenimą, jo kūrybą, tad mokiniams bus lengviau suprasti pristatomos epochos susiformavimo ypatumus ir jos bruožus.

Pažinčiai su baroko epochos menu yra rekomenduojama skirti dvi teorines pamokas. Pirmą pamoką galima pateikti „Pažintį su baroko epochos herojumi“ – skirtingas meno rūšis integruojantį pasakojimą, o vėliau, antrosios teorinės pamokos metu papildyti jį konkrečiomis šios epochos menui būdingomis charakteristikomis. Pasakojimas parengtas pagal Emocinio imitavimo metodo struktūrą:³

- *įvadinės informacijos dalyje* pateikiamos žinios (pažintinių ugdymų tikslų dalis);
- *ugdomosios veiklos nuostatoje* (klausimų komplekse) – užduodami pasakojimą aktyvinantys klausimai, į kuriuos be meno suvokimo atsakyti negalima;
- *meno suvokimo dalyje* klausoma muzikos ar tyrinėjami vizualaus meno pavyzdžiai;
- *dorinio disputo dalyje* mokiniai skatinami dalintis savo mintimis, nuomonėmis, diskutuoti ir kelti aktualius klausimus.

„Pažintis su baroko epochos herojumi“. Pedagogas pateiktą tekstą gali skaityti, jį komentuoti ar juo remtis.

Pasakojimo pradžia: Aš pakviesiu jus į svečius pas... kontrastingą ir kupiną prieštaraimų baroko epochos herojų. Pavadininkime jį Sebastianu.

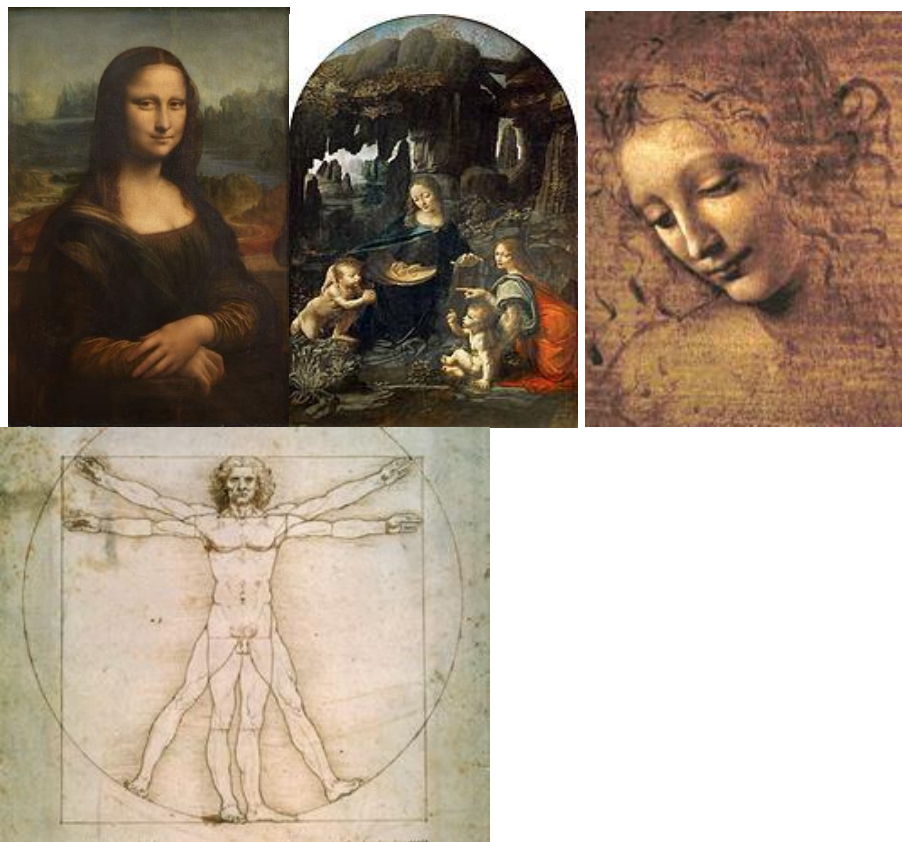

Barokas – tai meno epocha, nutolusi nuo mūsų daugiau nei 400 metų. O kas tas Sebastianas? Žmogus, gyvenęs tuo metu ir patyręs visa, ką mes šiandien su jumis pasistengsime sužinoti. Tad mums reikia įveikti... 400 metų! Kas mums gali padėti tai padaryti? Muzika! Metas leisti į šią kelionę!

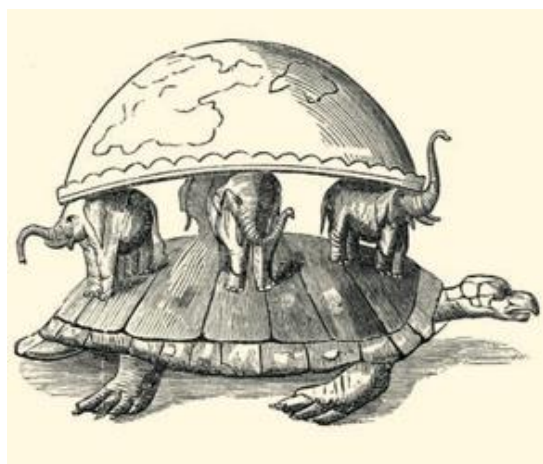
Kiekviena kelionė turi savo pradžią, o keliaujant nutinka įvairių netikėtumų. Tad papasakosiu, kaip viskas prasidėjo. Prieš tai buvusios Renesanso epochos žmogus buvo pilnas laimės ir ramybės. Tai

³ Daugiau – Piličiauskaitė, L.J. (2021). Emocinio imitavimas metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškų vertybių dialogas. Vilnius: Sėkmės natos. Šioje metodinėje priemonėje pateikiami www.piliciauskaite.lt esantys 74 praktiniai Emocinio imitavimo metodo taikymo pavyzdžiai.

liudija vieno žymiausių visų laikų dailininko, išradėjo Leonardo da Vinči tapybos darbai – „Mona Liza“ arba „Džokonda“, „Madona grotoje“, „Jaunos moters portretas“, „Vitruvijaus žmogus“ arba „Žmogaus kūno proporcijos“.

Renesanso epochos žmogus manė, kad žemė yra visatos centras, nes ją laiko ant savo nugarų trys drambliai, stovintys ant didžiulio vėžlio nugaros. Tai leido jam tikėti savo jėgomis, jaustis ramiai ir harmoningai.

Tad gyvenimas, galima sakyti, buvo panašus į dangaus, šviesos ir audrų dievo Jupiterio vadovaujamą Žemės chorą. Jis mosavo savo batuta ir visiems viskas buvo aišku: angelai gieda soprano balsais, paukščiai – alto, žmonės – tenoro, o žvėrys baubia bosu.

Tik kartą Jupiteris pamatė mirtingąją upės dievo Inacho dukrą Io, ją įsimylėjo ir panoro užvaldyti.⁴

⁴ Antonio da Correggio paveikslas „Jupiter ir Io“.

Užduotis muzikos klausymui (ugdomosios veiklos nuostata): Ir kas gi tuomet įvyko? Pasiklausykite žymaus baroko epochos kompozitoriaus Johano Sebastiano Bacho kūrinio ir iš jo muzikos išraiškos priemonių (melodijos, ritmo, tempo, harmonijos, dermės, instrumentų ir kt.) ir viską suprasite.

Muzikos klausymas: Johann Sebastian Bach (1685–1750). Tokata ir fuga d-moll

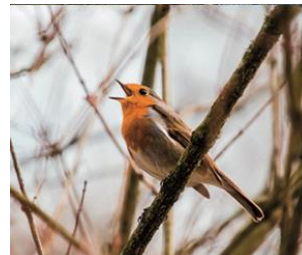
<https://www.youtube.com/watch?v=Nnuq9PXbywA&t=42s>

Refleksija: Nuskambėjo J. S. Bacho kūrinys. Ar supratote, kas įvyko? kažkas rūstaus, nerimastingo, paslaptingo ir negero... (Mokytojas gali apžvelgti muzikos išraiškos priemones, padėjusias sukurti klausytos muzikos reiškiamas emocijas).

Pasakojimo tęsinys: Iš tikro Io mėgino pabėgti nuo Jupiterio, tačiau jis dienos metu iškviatė tamsius debesis, kad galėtų paslapčia Io užtikti. Mat, nors ir būdamas dievu, jis bijojo pavydžios žmonos Junonos keršto. Tokiu savo elgesiu audringasis Jupiteris sulaužė tvarką. Jo batuta lūžo pusiau, o partitūra nukrito ant žemės!

Netrukus žmonės ėmė baubti kaip žvėrys, angelai giedoti kaip žmonės, paukščiai čiulbėti angelų balsais, o žvėrys čirkšti kaip paukščiai!

To meto baroko epochos rašytojas Džovanis Batistas Marinas vieno savo knygos herojaus lūpomis paklausė: „Ar ta numesta partitūra – tai ne mūsų pasaulis?“

Kodėl taip atsitiko? Čia kaltas ne tik Jupiteris. „Kalti“ ir didieji atradimai! Dekarto analitinė geometrija, Kopernikas, atradęs, jog žemė sukasi aplink savo ašį, bet nėra laikoma keturių dramblių, matematikas Kepleris, padėjęs pagrindus Niutono traukos dėsniai, Linėjus, pradėjęs klasifikuoti gamtoje esančias augalų ir gyvūnų rūšis, laikrodžio mechanizmas, garo mašina, klavesinas, mokyklos atsiradimas ir, žinoma, J. S. Bachas.

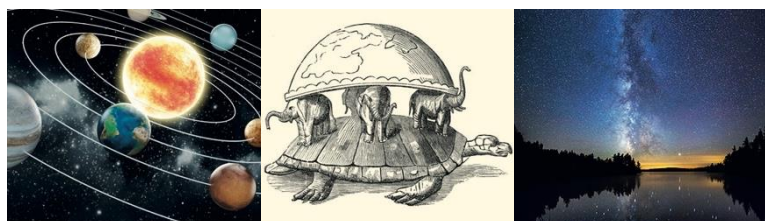

Užduotis muzikos klausymui (tęsinys): Reikia pasiklausti Bacho! Ką jis galėjo patarti savo amžininkams? Netrukus skambėsiantis kūrinys – tebus genialiojo kompozitoriaus patarimas! Muzikos kūrinio garsai taps užšifruota kalba, kurią jums reikės suprasti.

Muzikos klausymas: Johann Sebastian Bach (1685–1750). Dvibalsė invencija Nr. 8 F-dur.

<https://www.youtube.com/watch?v=whbFffxr2q4>

Refleksija: Sutinku su jumis, kad išklausę J. S. Bacho invencijos F-dur galime pasakyti, jog šis didis kompozitorius savo amžininkus mokė... atkaklumo ir tvirtybės! Juk tik tvirtas žmogus gali suvokti, kad Saulė – ne Dievas, o Žemė – planeta, bet ne didelė plynaukštė, laikoma keturių dramblių ar didelio vėžlio, kad ji sukasi, o žmogus, deja, – tik maža dalelytė visatos begalybėje.

Užduotis muzikos klausymui (tęsinys): Jei net paprastas baroko epochos žmogus turėjo būti tvirtas, tai koks turėjo būti valstybės karalius? Į šį klausimą lai padeda jums atsakyti G. F. Hendelio sonata a-moll.

Muzikos klausymas: Georg Friedrich Händel (1685–1759). Sonata a-moll.

<https://www.youtube.com/watch?v=fkvwYtfqrxw>

Refleksija: Klausantis kompozitoriaus G. F. Hendelio sonatos a-moll galima suprasti, kad tvirtos valstybės karalius turi būti stipriu ir šviesti lyg... Saulė! Šalia tokio visiems bus ramiau ir tvirčiau. Toks buvo Prancūzijos karalius Liudvikas XIV, didelį dėmesį teikęs mokslui ir menams, kas lėmė šios valstybės suklestėjimą.

Liudvikas XIV „Karališkame nakties balete „Royal de la Nuit“, Baleto libreto autorius Isaacas de Benserade‘as, muzika – Jeanas de Camberfortas, Jean-Baptiste Boësset ir Michelis Lambertas. Pasirodymas užtruko 13 valandų ir keturiolikmetis Liudvikas debiutavo kaip Apolonas, Saulės karalius (Le Roi Soleil).

Liudvikas XIV

Liudviko XIV parašas

Refleksija (tęsinys): Kokių savybių turi turėti žmogus, kuriam lemta valdyti valstybę? Ar galima išmokti būti tvirtam, ar tai įgimti būdo bruožai? Ar pažįstate žmogų, kurį galėtumėte pavadinti dvasiškai stipriu? Kas jam būdinga? Ar galėtumėte jį pavadinti dvasios aristokratu?

Pasakojimo tęsinys: Tačiau ir su Saule baroko epochoje, kaip jau minėjau, buvo problemų. Kodėl? Tiek amžių žmogus galvojo, kad Saulė nejudėdama šviečia ant keturių dramblių laikomai Žemei, tačiau mokslo atradimai staiga viską pakeitė! Šie pasikeitimai nepadidino to meto žmonių saugumo jausmo. Tai kur jo ieškoti?

Užduotis muzikos klausymui (tęsinys): Į šį klausimą jums padės atsakymą rasti J. S. Bacho Arija D-dur. Pasiklausykite ir iš muzikos kūrinio intonacijų nuspręskite, kur baroko epochoje gyvenęs Sebastianas ieškojo saugumo?

Muzikos klausymas: J. S. Bachas (1685–1750). Arija D-dur.

<https://www.youtube.com/watch?v=CLk8OILr72U>

Refleksija: Iš ką tik skambėjusio kūrinio galėjote suprasti, jog baroko epochos herojus išsigelbėjimo ieškojo ten, kur ramu, švelnu ir visada yra meilės (mokytojas gali su mokiniais aptarti, kokios muzikos išraiškos priemonės padėjo sukurti pajautą emociją ir diskutuoti, aptarti su mokiniais kylančias temas). O kur visada yra Meilės? Tikėjime!

Pasakojimo tęsinys: Todėl visi architektai ima projektuoti puošnias bažnyčias, dailininkai – piešti šventuosius, žvelgiančius aukštyn ir taip rodančius, iš kur gali ateiti pagalba, kompozitoriai kurti operas, kuriose temo saulė, veržėsi ugnikalniai, vėrėsi žemė (per mašinėrijos gausmą dailininkams reikėjo labai garsiai dainuoti). Visiems reikėjo išpūdzio, nepaprastumo, nekasdieniškumo, iliuzijos, stebuklo, pompastikos. Todėl galima teigti, kad menas valstybei tapo labai svarbia savo didybės ir galios kūrimo priemone.⁵

⁵ Čia pedagogas gali pakomentuoti žymiausių baroko epochos skulptorių ir architektų – Džiovania Lorencio Bernini, Jules Hardouin-Mansart, Kristoferii Reno (Christopher Wren), Giovanni Battista Gaulli ir kt. bei dalininkų – Piterio

Užduotis muzikos klausymui: Jeigu Dievo namai puikuoja puošnumu, prabanga ir didybe, kas gi patiko to meto karaliams, princams, princesėms ir mūsų Sebastianui? Pasiklausykite J. S. Bacho „Badinerės“ ir iš muzikos kūrinio išraiškos priemonių patys raskite atsakymą.

Muzikos klausymas: J. S. Bachas (1685–1750). „Badinerie“ iš siutos h-moll fleitai ir orkestrui.

<https://www.youtube.com/watch?v=keRfNhSeCdk>

Refleksija: Iš šios pakilios, veržlios ir greito tempo muzikos galime nuspręsti, kad karaliai, princai, princesės, hercogai ir visi didikai taip pat panoro turėti prabangius rūmus, puoštus lipdiniais, freskomis, paveikslais ir herbais.

Tad menus dievinančiam baroko epochos didikui, taip pat ir mūsų Sebastianui, labai pradeda patikti... puoštis! Sulyginkime mūsų laikų požiūrį į madą su baroko epochos madomis. Kas mus vienija, o kas skiria? Kaip suprantate posakį: „Pagal drabužių sutinka, pagal protą išleidžia.“ Ar jis teisingas?

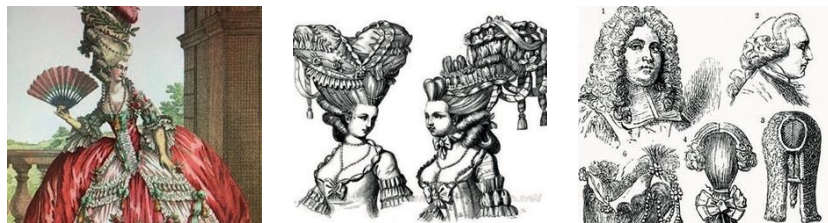
Pasakojimo tęsinys: Manau, kad visi matėme puošnias damas, kurių suknelių, krinolinų plotis neretai siekdavo kelis metrus, ir vyrus pūstomis kelnėmis bei pudruotais perukais. Toks šukuosenų grožis reikalavo didelių aukų, pvz., tekdavo miegoti sėdomis ar kęsti nuolatinį niežėjimą. Kodėl reikėjo taip pūstis? Nes tik puošnus ir storokas žmogus (matosi, kad turtingas, nes visada sočiai valgantis) gali jaustis tvirtai ir pasitikinčiai. Tai liudija mūsų herojaus Sebastijano laikų mados ir vieno žymiausio baroko epochos dailininkų – Peterio Pauliaus Rubenso tapomos moterys ir vyrai.

„Venera, Marsas ir mažasis Kupidonas“

„Vyno dievas Bakchas (Bacchus)“

Baroko epochoje menas ir teigiamai pojūčiai buvo labai svarbūs: akis viliojo spalvoti vitražai, uoslę dirgino prabangūs kvapai, atvežti iš tolimųjų kraštų (gvazdikmedis, cinamonas, kardamonas, vanilė, smilkalai), ar užuolaidos iš rožių žiedlapių, o lytėjimo pojūtis būdavo tenkinamas perdėtu dėmesiu maisto ištaigingumui...

Neveltui šioje epochoje atsirado natiurmorto žanras, vaizduojantis gausias maisto gėrybes, kad šie paveikslai buvo praminti „parduotuvėmis“.

Clara Peeters, „Natiurmortas su žuvimi“ (XVII a.)

Užduotis muzikos klausymui: Tai kokios muzikos labiausiai ilgėjosi to meto žmogaus klausa? Pasiklausykime.

Muzikos klausymas: Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788). Rondo Espressivo, H 245

<https://www.youtube.com/watch?v=gKi4R8vO0O8>

Refleksija: Iš šios švelniai nostalgiskos kompozitoriaus Karlo Filipo Emanuelio Bacho muzikos minorinės dermės, jos intonacijų, kurios neatrodo nutolusios nuo mūsų daugiau nei 400 metų, galime manyti, jog baroko epochoje gyvenęs Sebastianas ilgėjosi to paties, ko ir ilginės mes šiandien – ramybės, meilės, darnos... Tačiau norint tai turėti savo kasdieniame gyvenime, mes patys turime šias savybes puoselėti savyje. Ar galima jas išsiugdyti? O gal tai priklauso nuo temperamento – juk flegmatikui lengviau išlikti ramiam sudėtingose situacijose? Ar galima tapti tokiu žmogumi, kuris geba pats sau nuo kelio nurinkti visus „akmenis“? Kas būtų savita tokiai asmenybei? Kaip galite charakterizuoti baroko epochos herojų Sebastianą? Kas jam artima, būdinga, svetima? Kiekvienas laikmetis kelia savų iššūkių. Ko galėtume pasimokyti iš Sebastiano? Ką galėtumėte papasakoti baroko epochos herojui apie mūsų laikų meną? Kokių savybių turi turėti mūsų laikų kūrėjas?

Štai ir baigėme trumpą kelionę laiku, leidusią mums susipažinti su prieš 400 metų gyvenusiu baroko epochos herojumi. Sunku suprasti mūsų įsivaizduojamą Sebastianą... Gal vertinti jį – taip pat, kaip ir šių dienų žmones? Taigi, po šia saule – nieko naujo, o viskas, kas nauja – gerai pamiršta sena. Tad pabaigoje noriu jums palinkėti susidraugauti su menais ir beatodairiškai leisti į keliones laiku – skriekite į kažkada gyvavusias epochas ir susipažinkite su tuomet kūrusiais menininkais! O ateityje gal baroko epochos herojus, pvz., J. S. Bachas pakvies mus susipažinti su klasicizmo epochos herojumi? Arba heroje? Kas žino...

VEIKLŲ PLANAVIMO PAVYZDŽIAI

VEIKLOS TEMA: Baroko epochos herojaus bruožų tyrinėjimas

Veiklos tikslas	Išmokyti apibūdinti, tyrinėti, palyginti ir kritiškai vertinti barokos epochos estetinį dorovinį foną, t.y. tuo metu buvusią politinę, religinę, visuomenės, mokslo ir kultūros situaciją, dariusią poveikį įvairių meno rūšių kūrybai, bei integruoti menų istorijos pažinimą su mokinio asmenine patirtimi.
Žinios (sąvokos, reiškiniai)	Baroko epochos dailės, architektūros, skulptūros, muzikos savitumai
Menotyriniai pasiekimai	Moka žvelgti į baroko epochą menamo herojaus (tuo menu tariamai gyvenusio menininko) žvilgsniu, gali įvardyti baroko epochos ypatumus, žino jų susiformavimo priežastis, geba susieti jas su to meto istorine, politine, religine situacija bei visuomenės tradicijomis ir reflektuoti jas asmeninės patirties kontekste.

Kompetencijos	Pažinimo – taiko turimus informacijos įsisavinimo gebėjimus, dailės, muzikos, literatūros, teatro bei šokio žinias, reikalingas bendrai baroko epochos menų charakteristikai suprasti. Kultūrinė – geba suprasti baroko meno vertę bendrai meno raidai. Komunikavimo – tinkamai vartoja skirtingoms menų rūšims apibūdinti reikiamas sąvokas, komentuoja dailės, architektūros kūriniuose esančius meninius simbolius, geba tinkamai reflektuoti menines patirtis. Skaitmeninė – geba surasti ir tikslingai naudotis virtualiomis meno pažinimui skirtomis platformomis (virtualiais muziejais, parodomis, koncertų salėmis ir pan.).
Trukmė	2 pamokos
Veiklos tipas	Informacijos pateikimas, įsisavinimas ir analizė
Priemonės	Kompiuteris, multimedija, interneto ryšys
Tikrovės kontekstas (Įvadinė situacija, sudominimas)	Parodos, virtualios meno pažinimo platformos, koncertų (vaizdo) įrašai, audio ir video gidai ir pan. Šiuo metu meno rūšis galima pažinti neišėjus iš namų, t.y. virtualiu būdu. Kaip Jūs manote, ar galima menų istoriją pažinti be meno kūrinių, meno ekspozicijų, parodų, muziejų, koncertų? Koks būtų pasaulis be meno? Kokią funkciją mūsų gyvenime atlieka menas? Ar galima menų istorija be baroko epochos? Kodėl?
Eiga	• Prisimenamas Renesanso epochos herojus, stabiliai ir ramiai jautęsis pasaulyje, laikomame keturių dramblių, stovinčių ant didelio vėžlio nugaros; • Komentuojami baroko epochos mokslo atradimai, pakeitę pasaulio tvarkos suvokimą ir atėmę iš baroko epochoje gyvenusio žmogaus stabilumą ir pasitikėjimą ramia ateitimi; • Pasakojama istorija, perteikianti baroko epochos herojaus santykį su to meto valdovais, bažnyčia, atskleidžianti to meto madas, poreikį tenkinti visas žmogaus juses – skonį (iš tolimųjų šalių vežami prieskoniai – gvazdikmedis, cinamonas, kardamonas, vanilė, smilkalai), regą (rūmai ar bažnyčios puošiamos sienų tapyba, freskomis, vitražais), lytėjimą (didelis dėmesys teiktas maisto ištaikingumui, dailėje atsiranda natūrmorto žanras). • Mokiniai, susipažinę su baroko epochos menamo herojaus charakteristika tyrinėja virtualiose meno eksponavimo platformose (muziejuose, parodose, koncertų audito ar veido salėse) pateikiamus dailės, architektūros, muzikos, šokios bei teatro kūrinius, mokosi suprasti skiriamuosius šios meno epochos bruožus ir juos komentuoti. • Mokiniai, supratę baroko epochos meno ypatumus žino ir skiria nuo kitų meno epochų baroko dailės, architektūros bei muzikos kūrinius; • Žino baroko epochos žymiausius dailininkus, architektus bei kompozitorius bei žinomiausius jų kūrinius, suvokia bei moka pakomentuoti jų vertę.

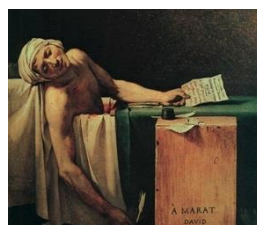
Refleksija	Mokiniai aptaria baroko epochos herojaus skiriamuosius bruožus, geba reflektuoti kuo galėtų šiandien baroko epochos menas būti patrauklus, pamokantis. Mokiniai reflektuoja baroko epochos meno kūrinių sukeltas patirtis, jų sąsąukas su bendražmogiškėmis vertybėmis, asmeninėmis patirtimis.
Veiklos plėtotė	Baroko epochos poveikis įvairių meno rūšių raidai, šių dienų menininkų kūrybai paties mokinio meninio skonio vystymuisi.
Pagrindinė informacija ir patarimai mokytoji	Mokytoji patarima į baroko epochos menus žvelgti menamo herojaus žvilgsniu, stengiantis šios epochos gausaus meninio palikimo kontekste ieškoti patrauklių mokymo formų, siejant jas su dabarties visuomenės aktualijomis, virtualiomis meno eksponavimo platformomis bei stengiantis atliepti atliepti Z, alfa bei kitų kartų poreikius.

2.1.2. Teorinės pamokos pavyzdys.

Pamokos tema: Romantizmo epochos herojus šiandien.

Mokytoji pateikiant romantizmo epochos meno temą taip pat rekomenduojama į ją žvelgti romantizmo epochos herojaus – menininko „akimis“. Pažinčiai su romantizmo epocha rekomenduojama skirti dvi teorines ir dvi paraktines-patirimines pamokas. Pirmą teorinę pamoką patariame pateikti „Pažintį su romantizmo epochos herojumi“ – skirtingas meno rūšis integruojantį pasakojimą, o vėliau, antrosios teorinės pamokos metu papildyti jį konkrečiomis šios epochos menui būdingomis charakteristikomis. Pateiktame pasakojimo pavyzdyje taip pat naudojamas Emocinio imitavimo metodas⁶ bei programos turinyje nurodyta integracinė tema – 17-19 amž. Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai.

Pasakojimo pradžia: Mes neretai sakydami žodį „romantiškas“ siejame jį su šiltais ir pakiliais jausmais, manydami, kad romantizmo epochoje jie buvo vyraujantys, nuspalvinantys šį laikmetį šviesiomis spalvomis. Deja. Romantizmas – tai meno kryptis, vyravusi Europoje 18 amž. pabaigoje–19 amž.pradžioje, „gimusi“ Prancūzų revoliucijos metu, patyrusi daug karų, sukilimų ir „mirusi“ pirmojo pasaulinio karo kančiose.

Eugène Delacroix „Laisvė barikadose“

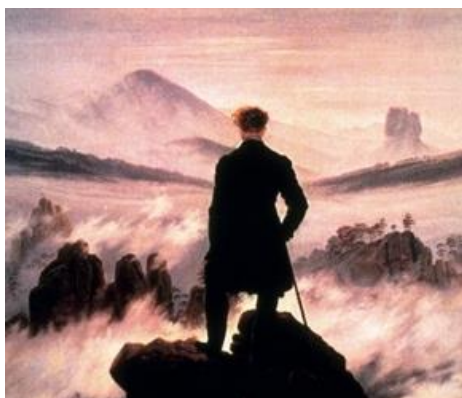
Jacques-Louis David „Napoleonas ant žirgo“

Jacques-Louis David „Marato mirtis“

Francisco Goya „1808 m. gegužės trečioji Madride“

⁶ Daugiau – Piličiauskaitė, L.J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškų vertybių dialogas. Vilnius: Sėkmės natos.

Užduotis dailės kūrinio suvokimui: Tad kaip apsuptas tokių įvykių jautėsi romantizmo epochos herojus? Susipažinkime su juo. Pavadinkime jį... Verteriu. Kodėl?

Caspar David Friedrich „Keliautojas virš miglų jūros“

Todėl, kad jis šventai tiki jausmų galia, nes, jo nuomone, protas visada pralaimi prieš jausmus. Romantizmo epochos herojus buvo linkę beprotiškai įsimylėti ir kentėti meilės kančias, tokias, kokias aprašė Johanas Volfgangas fon Getė savo „Jaunojo Verterio kančiose“ ar Fransua Renė de Šatobrianas (Francois-Rene de Chateaubriand) savo romane „Atala“.

Mūsų Verteris dalyvauja 18 a. 6–8 dešimtmečio vokiečių dvasiniame ir literatūriniame „Audros ir veržimosi sąjūdyje“, kuris prasidėjo kaip pasipriešinimas švietėjiškam racionalizmui, luomų sistemai, sustabarėjusiems papročiams ir moralei.⁷ Jis labai vertina meno reikšmę žmogaus gyvenimui ir mano, kad menas – aukščiausia žmogaus gebėjimų išraiška. Todėl jis nori kurti laisvai, savitai, būti nepakartojamas kaip... genijus, nes genijus gali savyje susikurti nepaprastą vidinę būseną ir kurti beveik be pastangų, kaip Dievas. Tačiau mūsų Verteriui kyla daug klausimų.

Užduotis muzikos klausymui: Pasiklausykite žymaus romantizmo epochos kompozitoriaus Ferenco Listo simfoninės poemos „Preljudai“ ištraukos ir, sprendžiant iš šio muzikos kūrinio išraiškos priemonių, nuspręskite, kur Verteris buvo linkęs ieškoti atsakymų į jam kylančius klausimus.

Muzikos klausymas: Ferencas Listas (1811 – 1886). Simfoninė poema „Preljudai“.

⁷ Pavadinimas kilo iš F. M. von Klingerio pjesės Audra ir veržimasis (1776). Žymiausi atstovai – J. W. Goethe, F. Schilleris, J. G. Herderis, F. M. von Klingeris, J. M. R. Lenzas, G. A. Bürgeris, C. F. D. Schubartas. Daugiau – <https://www.vle.lt/straipsnis/sturm-und-drung/>

<https://www.youtube.com/watch?v=jb2bkVQwtBs>

Refleksija: Sprendžiant iš šio kūrinio paslaptį, jausmingumą ir tarsi panirimo į save, Verteris buvo linkęs atsakymo į kylančius klausimus ieškoti savyje. Tuo metu buvo populiari domėtis psichologija ir filosofija. Tokie ieškojimai neretai jautrius menininkus nuvedavo į dvilypumą (tai teko išgyventi kompozitoriui Robertui Šumanui, jautusiam turint savo antrininkus – Florestanas, Euzebijus, Raro), į šizofreniją (tai išgyveno dailininkas Francisco Goya) ar kitas dvasines negalias, kurias patyrė kompozitorius Frederikas Šopenas, poetas Giacomo Leopardi, lietuvių kompozitorius ir dailininkas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Tačiau ar visada pastangos ieškoti atsakymų savyje tampa dvasinių negalių priežastimi?

Pasakojimas (tęsinys): Tęskime pažintį su romantizmo epochos herojumi. Jais dažniausiai būdavo vyrai – studentai, laisvieji menininkai, turintys laisvamaniškas pažiūras. Vienas tokių – Francas Šubertas, labai vertinęs laisvę ir nepriklausomybę, tačiau jautęsis nelaimingas, vienišas ir gyvenęs labai skurdžiai.

Julius Schmid. „Šuberto muzikos vakaras“, 1897 m.

Paveikslas nutapytas Šuberto gimimo 100-osioms metinėms paminėti.

Tad toks buvo tas mūsų Verteris?

Užduotis dailės kūrinių suvokimui: Žmogų geriausiai pažinsime iš jo kalbos. Tad supažindinsiu jus su romantizmo epochos herojaus lūpose dažniausia skambėjusiais žodžiais, kurie bus pateikti vaizdais, spalvomis, kompozicijomis ir faktūromis. Tad pažvelgę į šiuos paveikslus, atspėkite romantikui svarbius žodžius.

Teodoras Žeriko (Teodore Gericault) „Peizažas su akveduku“

E. Delakrua. „Alžyro moterys“

Teodoras Šasero (Theodore Chassériau) „Alžyro žydė sėdi ant žemės“

1. **Viduramžiai, praeitis, Artimieji rytai.** Mūsų herojus ilgėjosi kažko tolimo, nepasiekto, nepatirto, neatrasto, nes dabartyje jis sunkiai išvelgė prasmę. Tad laimingas jis gali būti tuomet, kai dar negyveno – Viduramžiuose, todėl buvo populiarūs peizažai su senovinėmis viduramžiškomis pilimis, ar ten, kur dar nebuvo, pavyzdžiui Artimuose rytuose ar Afrikoje. Populiarios buvo ir kelionės.

Eugenijus Delekrua (Eugene Delecroix)
„Karališkas tigras“

2. **Gamta.** Mūsų romantiškasis Verteris mėgo gamtą, tad romantizmo epochos dailininkų kūryboje gausu peizažų.

K. D. Frydrichas. „Vyras ir moteris mėnesienoje“

K. D. Frydrichas. „Rytas“

Jean-Baptiste Corot. „Peizažas“

Tačiau gamta buvo vaizduojama ne tik kaip grožėjimosi šaltinis, bet ir kaip stichija, galinti pražudyti žmogų.

John Singleton Copley. „Watsonas ir ryklis“

Teodoras Žeriko (Theodore Gericault) „Meduzos plaustas“

3. **Naktis.** Sutemos ir naktis taip pat buvo mėgiamos romantizmo epochos dailininkų temos, nes jos siejosi su paslaptimis, meile ir stebuklais.

4.

Johan Christian Dahl. „Moteris su vaiku prie jūros“

5. **Meilė ir jausmai.** Ši tema, kaip jau buvo minėta, ypač susilaukė daug dailininkų, kompozitorių ir rašytojų dėmesio.

Antonio Kanova.
Chassériau

„Psichė atgaivinta Kupidono bučinio“

Gustaaf Wappers.

„Dailininkas Anthonie van Dijck
su savo modeliu“

Teodoras

„Opolonas ir Dafnė“

6. **Sapnai.** Romantizmo epochos herojus didelę reikšmę teikė sapnams, mėgino suprasti jų reikšmes.

Johanas Heinrichas Fiuslis. Košmaras

Johanas Heinrichas Fiuslis. Piemens sapnas

7. **Paslaptys ir pasakos.** Mūsų Verterį labai traukė paslaptys ir pasakos. Neveltui pasakos žanras taip suklestėjo, kad mes ir šiandien grožinės brolių Grimų, Johano Kristiano Anderseno pasakomis. Tačiau nemažiau paslaptinga buvo ir pasaulio sukūrimo tema.

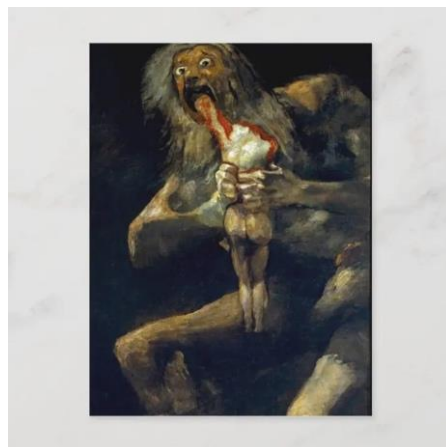

K. D. Frydrichas. Abatija ažuolyne
Francesco Goya. „Puikysis mokytojas“

Wiliam Blake. Pasaulio sutvėrimas

8. **Mirtis.** Ši tema ypač ryškiai atsispindėjo romantikų kūryboje. Hektoras Berliozas sukūrė „Fantastinę simfoniją“, kur mylimoji vedama į bausmės vietą, o dailininkas Francesco Goya, kamuojamas šizofrenijos priepuolių, sukūrė „Kapričių“ (isp. “Los Caprichos”) seriją, kurioje mirtis vaizduojama labai įtaigiai.

F. Goya. „Išsėkus laikui“
 „Raganų šabatas“
 „Saturnas ryjantis savo vaiką“

Refleksija: Mokytojui rekomenduojama aptarti demonstruotus meno kūrinius, jų spalvinius sprendimus, pagrindinės minties išraišką.

Pasakojimas (tėsinys): Reikia pridurti, kad mūsų herojus Verteris buvo kupinas prieštaravimų tarp realybės ir fantazijos, teatrališkumo ir intymumo, objektyvumo ir subjektyvumo, aiškumo ir mistiškumo, individualumo ir mieščioniškumo, o muzikoje – tarp programiškumo ir neprogramiškumo.

Vis tik dar vienas žodis romantikų kalboje buvo svarbus – tai tautiškumas. Mokytojai rekomenduojama pastebėti šiuose paveiksluose atsispindintį skirtingų tautų nacionalinį koloritą, pastebėti charakteringas detales.

Čekų tautiškumas

Rusų tautiškumas

Norvegų tautiškumas

Pasakojimas (tęsinys): Pažvelgus į mūsų pramočių portretus, nutapytus lietuvių dailininko Kanuto Rusecko, galima sužinoti to meto madas, kokius darbus jos dirbo, kaip atrodė, kokių tradicijų laikėsi.

K. Ruseckas. Pjovėja. Lietuvaitė su verbomis

Ir mūsų dienomis galime grožėtis išlikusių juostų raštais. Tačiau tai ne tik puošyba. Buvo tikima, kad šie simboliai, kurių dauguma yra 4 000 metų senumo, saugo žmones, juos stiprina, užtikrina ryšį su aukštesnėmis jėgomis, padeda išvengti ligų, sergsti namus.

Mokytojas trumpai paaiškina simbolių prasmę⁸:

1. Įstrižas kryžius – senoji saulės, ugnies emblema. Saulė įvairiuose tikėjimuose turi apvalančią galią, todėl šis ornamentas gali reikšti globą ir gerus linkėjimus. Seniau ant pelenų būdavo pažymimas toks ženklas – tuomet ugnis namams yra saugi, o ir malkos taip sudėtos geriau dega. Toks kryželis kartu žymi ir keturias pasaulio šalis, tad jį nupiešdavo ant kepamos duonos, kad jos būtų sočiai ir niekada netrūktų.
2. Dzūkijoje vadinamoji roželė (ar erškėtėlis) tautosakoje dažnai minima kaip gyvybės medžio simbolis, aiškinant sapnus – vestuvių pranašas, tad tokiu raštu buvo puošiamos vestuvinės juostos. Dažniausiai roželė siejama su sveikata, grožiu, meile ir laime.
3. Žalčiukas – tarpininko tarp žemės ir dangaus, globėjiškumo simbolis. Lietuvių mitologijoje¹³⁴ žaltys buvo laikomas gyvybinių galių įkūnytoju, gerąja namų dvasia, globėju. Žalčiai būdavo laikomi namuose, maitinami, jiems aukoti gaidžiai, viščiukai. Pagrindinė žalčio funkcija – teikti gerovę namams, kuriuose gyvena. Tokie namai yra laimingi, į juos netrenkia žaibas, aplenkia ligos, geriau auga gyvuliai.

⁸ Janušonienė, S. Baltų ženklai ir simboliai. Prieiga per internetą: <https://kalbam.lt/wp-content/uploads/2020/11/Sandra-Janusoniene.Baltu-zenklai-ir-simboliai.pdf> Žiūrėta - 2022-06-06.

4. Pedagogas aptaria su mokiniais kiekvieno simbolio emocinę prasmę, pvz.: įstrižas kryžius – pasitikėjimas, džiaugsmas, pakylėtumas; roželė – švelnumas, meilė, vidinė ramybė; žalčiukas – rūpinimasis, globa, užuojauta, sergėjimas.

Kūrybinė užduotis: Mokytojas gali paraginti mokinius susikurti sau apsauginę juostą (galima naudoti piešimo priemones).

Refleksija: Rekomenduojama su mokiniais diskutuoti šiais klausimais:

1. Ką jums reiškia mūsų protėvių kultūra? Ar tai tik praeities realitetas? Kaip XXI amžiaus žmogus gali pasinaudoti protėvių patirtimi?
2. Kaip manote, kodėl yra sakoma, kad be šaknų nebus ir žiedų. Kaip kiekvienas iš mūsų galime prisidėti prie tautinės kultūros puoselėjimo?
3. Kokias žinote senąsias lietuvių liaudies kalendorines šventes? Ar jas švenčiate? Ar laikotės senųjų papročių, tradicijų?

VEIKLOS TEMA: Romantizmo epochos herojaus bruožų tyrinėjimas

Veiklos tikslas	Išmokyti apibūdinti, tyrinėti, palyginti ir kritiškai vertinti romantizmo epochos estetinį dorovinį foną, t.y. tuo metu buvusią politinę, religinę, visuomenės, mokslo ir kultūros situaciją, dariusią poveikį įvairių meno rūšių kūrybai, integruoti menų istorijos pažinimą su mokinio asmenine patirtimi bei amžiaus tarpsniui aktualiais klausimais ir padėti atrasti labiausia patinkančią meno rūšį, tampančią kasdieninio gyvenimo dalimi.
Žinios (sąvokos, reiškiniai)	Romantizmo epochos dailės, architektūros, skulptūros, muzikos savitumai.
Menotyriniai pasiekimai	Moka žvelgti į romantizmo epochą menamo herojaus (tuo menu tariamai gyvenusio menininko) žvilgsniu, gali įvardyti romantizmo epochos ypatumus, žino jų susiformavimo priežastis, geba susieti jas su to meto istorine, politine, religine situacija bei visuomenės tradicijomis ir reflektuoti jas asmeninės patirties kontekste.
Kompetencijos	Pažinimo – taiko turimus informacijos įsisavinimo gebėjimus, dailės, muzikos, literatūros, teatro bei šokio žinias, reikalingas bendrai romantizmo epochos menų charakteristikai suprasti, ir žino mėgstamas meno rūšis bei jų kūrėjus. Kultūrinė – geba suprasti romantizmo epochos meno vertę bendrai meno raidai. Komunikavimo – tinkamai vartoja skirtingoms menų rūšims apibūdinti reikiamas sąvokas, komentuoja dailės, architektūros kūriniuose esančius meninius simbolius, geba tinkamai reflektuoti menines patirtis, dalyvauti kūrybinėje-patyriminėje veikloje. Skaitmeninė – geba surasti ir tikslingai naudotis virtualiomis meno pažinimui skirtomis platformomis (virtualiais muziejais, parodomis, koncertų salėmis ir pan.).

Trukmė	2 pamokos
Veiklos tipas	Informacijos pateikimas, įsisavinimas ir analizė.
Priemonės	Kompiuteris, multimedija, interneto ryšys, piešimo priemonės.
Tikrovės kontekstas (Įvadinė situacija, sudominimas)	Parodos, virtualios meno pažinimo platformos, koncertų (vaizdo) įrašai, audio ir video gidai ir pan. Kokios meno rūšys padeda atsipalaiduoti, nusiraminti ar pakelti nuotaiką? Ar turite savo „menų vaistinėle“? Kokie jums žinomi romantizmo epochos meno kūriniai galėtų papildyti „menų vaistinėlės“ sąrašą? Kodėl? Kokia meno rūšis, jūsų nuomone, yra paveikiausia? Kodėl?
Eiga	• Pasakojama romantizmo epochos susiformavimo pradžia ir pristatomas šios epochos herojus, pateikiama trumpa jo charakteristika. • Tyrinėjamas romantizmo epochos herojaus pasaulėvaizdis, dailės kūrinių pagalba komentuojant ir iliustruojant jo mėgstamus vartoti žodžius – „viduramžiai ir praeitis“, „gamta“, „naktis“, „meilė ir jausmai“, „sapnai“, „paslaptys ir pasakos“ ir „mirtis“. • Komentuojami romantizmo epochos prieštaravimai, pabrėžiama tautiškumo mene svarba, kuri susiejama su lietuvių tautiškumu. • Mokiniai susipažįsta su lietuvių tautinių raštų simbolika ir atlieka kūrybinį-patyriminį darbą – kuria asmeninę apsauginę juostą. • Mokiniai, susipažinę su romantizmo epochos menamo herojaus charakteristika, tyrinėja virtualiose meno eksponavimo platformose (muziejuose, parodose, koncertų audio ar video salėse) pateikiamus dailės, architektūros, muzikos, šokio bei teatro kūrinius, mokosi suprasti skiriamuosius šios meno epochos bruožus ir juos komentuoti. • Mokiniai, supratę romantizmo epochos meno ypatumus žino ir skiria juos nuo kitų meno epochų dailės, architektūros bei muzikos kūrinių; Žino romantizmo epochos žymiausius dailininkus, architektus bei kompozitorius bei žinomiausius jų kūrinius, suvokia bei moka pakomentuoti jų visuotinę bei asmeninę vertę.
Refleksija	Mokiniai aptaria romantizmo epochos herojaus skiriamuosius bruožus, geba reflektuoti kuo šiandien romantizmo epochos menas galėtų būti aktualus, patrauklus, pamokantis. Mokiniai reflektuoja romantizmo epochos meno kūrinių sukeltas patirtis, jų sąsąukas su bendražmogiškėmis vertybėmis, asmeninėmis patirtimis.
Veiklos plėtotė	Romantizmo epochos poveikis įvairių meno rūšių raidai, šių dienų menininkų kūrybai, paties mokinio meninio skonio vystymuisi.
Pagrindinė informacija ir patarimai mokytoji	Mokytoji patarima į romantizmo epochos menus taip pat žvelgti menamo herojaus akimis, stengiantis šios epochos meninio palikimo kontekste ieškoti patrauklių mokymo formų, taikyti kūrybinę-patyriminę veiklą, siejant ją su dabarties visuomenės aktualijomis, virtualiomis meno eksponavimo platformomis bei stengiantis atliepti atliepti Z, alfa bei kitų kartų poreikius.

2.2. IV gimnazijos klasė

MENŲ ISTORIJOS ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Menų istorijos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdys atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos [BP atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

[Kompetencijos](#) nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo:

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas:

Menų istorija

Visa bendroji programa Vidurinis ugdymas

BP dalys

☐ Bendrosios nuostatos

☐ Dalyko tikslas ir uždaviniai

☐ Kompetencijų ugdymas dalyku

☒ Pasiekimų sritys ir pasiekimai

☐ Pasiekimų raida

☐ Mokymo(si) turinys

☐ Pasiekimų vertinimas

☐ Ištekčiai

Klasės

Pasiekimų sritys ir pasiekimai

Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)

III–IV gimnazijos klasių koncentras

A1. Atpažįsta meno epochų ypatumus, nusako reikiamos meno formacijos laikmetį bendrame istorijos kontekste; įvardija, paaiškina ir analizuoja jos susiformavimo priežastis.

Klasių koncentrai	Stenkinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
III–IV gimnazijos klasių koncentras	Apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis. Įvardija įvairių meno rūšių (dailės, architektūros, skulptūros, muzikos ir kt.) išraiškos priemones (pvz., spalva, faktūra, kompozicija, ritmas, forma, harmonija ir kt.) (A1.1).	Palygina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, apibūdina, komentuoja jų susiformavimo priežastis ir apibūdina esminius jų bruožus. Paaiškina, kaip meno išraiškos priemonės naudojamos įvairių meno rūšių kūrinį sumanymams atskleisti (A1.2).	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibūdina juos remdamasis pagrindais duomenimis bei faktais. Paaiškina kaip skirtingų epochų kultūrinis kontekstas atspindi įvairių meno rūšių žanrų atsiradimą, kūryboje bei meno išraiškos priemonėse. Palygina skirtingus meno kūrinius bei pateikia savo refleksijas (A1.3).	Analizuoja meno reikšnius įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia savo įžvalgas, atrodymas. Sukuria pristatymus naudojamas išmaniąsias technologijas bei programinius įrankius. Lanksčiai integruoja turimas žinias ir sukuria kūrybišką rezultatą (A1.4).
Mokymo(si) turinys				
Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai. III–IV gimnazijos klasių koncentras.				
Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pagrindinės meno rūšys. Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvus menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaizdas, moda, šokis, fotografija, kinas, konceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti.				

[Tarpdalykinės temos](#) nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktų ikonėlių atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos:

Menų istorija

Visa bendroji programa Vidurinis ugdymas

BP dalys

☐ Bendrosios nuostatos

☐ Dalyko tikslas ir uždaviniai

☐ Kompetencijų ugdymas dalyku

☐ Pasiekimų sritys ir pasiekimai

☐ Pasiekimų raida

☒ Mokymo(si) turinys

☐ Pasiekimų vertinimas

☐ Ištekčiai

Klasės

Mokymo(si) turinys

III–IV gimnazijos klasių koncentras

III gimnazijos klasė

Kultūrinis identitetas ir bendruomeniškumas

Gimtoji kalba

A2. Pateikdamas pavyzdžių aiškina pagrindinius meno kūrinių ar artefaktų raiškos bruožus ir priemones, apibūdina ir analizuoja meno kūrinių detales, interpretuoja jo meninius, kūrybinius, idėinius sprendimus bei sociokultūrinius aspektus. Simbolizmas. Analizuojamos ir tyrinėjamos simbolizmo – literatūros ir vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojantį simbolius kaip raiškos priemones, susiformavimo priežastys, išskirti ir pristatomi pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai. Analizuojamas ir aptariamas Lietuvos simbolisto Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybinis palikimas bei jo sąsajos su gamta ir gimtąja kalba.

Simbolizmas. (1)

XX amžiaus menas

XXI amžiaus pradžios menas

Dalyko ilgalaikiai planai yra pateikiami skiltyje „[Ištekliai](#)“. Pateiktuose ilgalaikių planų pavyzdžiuose nurodomas preliminarus 70-ies procentų Bendruosiuose ugdymo planuose dalykui numatyto valandų skaičiaus paskirstymas:

- stulpelyje *Mokymo(si) turinio tema* yra pateikiamos BP temos;
- stulpelyje *Tema* pateiktos galimos pamokų temos, kurias mokytojas gali keisti savo nuožiūra;
- stulpelyje *Val. sk.* yra nurodytas galimas nagrinėjant temą pasiekimams ugdyti skirtas pamokų skaičius. Daliai temų valandos nurodytos intervalu, pvz., 1–2. Lentelėje pateiktą pamokų skaičių mokytojas gali keisti atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus;
- stulpelyje *30 proc.* mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, pasirinktas mokymosi veiklas ir ugdymo metodus, galės nurodyti, kaip paskirsto valandas laisvai pasirenkamam turiniui;
- stulpelyje *Galimos mokinių* veiklos pateikiamas veiklų sąrašas yra susietas su BP įgyvendinimo rekomendacijų dalimi [Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos](#), kurioje galima rasti išsamesnės informacijos apie ugdymo proceso organizavimą įgyvendinant atnaujintą BP.

2.1.1. Teorinės pamokos pavyzdys. Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos. Minimalizmas.

Pamokos tema: Minimalizmo meno srovės herojaus bruožai

„Pažintis su Richardu“⁹

Mokytojai, pateikiant minimalizmo meno temą, taip pat rekomenduojama į ją žvelgti šios meno srovės herojaus – menininko „akimis“. Pažinčiai su minimalizmu rekomenduojama skirti dvi teorines ir dvi praktines-patyrimines pamokas. Pirmą teorinę pamoką patariame pateikti „Pažintį su Richardu“ – skirtingas meno rūšis bei to meto estetinį dorovinį foną integruojantį pasakojimą, o vėliau, antrosios teorinės pamokos metu, papildyti jį konkrečiomis šiai meno srovei būdingomis charakteristikomis. Pateiktame pasakojime taip pat naudojamas Emocinio imitavimo metodas bei programos turinyje nurodyta integracinė tema – meno ryšys su paprastumo, logikos, tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.

Pasakojimo pradžia: Pradėsiu savo pasakojimą nuo pažinties su Richardu – menininku, gimusiu XX amžiaus ketvirto dešimtmečio pabaigoje Amerikoje, San Franciske. Ką mes apie jį žinome?

Bruce Nauman. „Autoportretas kaip fontanas”

Tai, kad jis nuo pat mažumės mėgo piešti, domėjosi daile, skulptūra. Nors jis gyveno Amerikoje, kurioje buvo taika ir žmonės galėjo ramiai kurti, tačiau pasaulyje vykstantys karai, ypač kuriuose dalyvavo jo šalis, veikė Richardą. Kinijos pilietinis karas, kuriame Rusija palaikė Kuomintango partiją, o JAV – šalies komunistų partiją, nusinešė daugiau nei 8 milijonus žmonių gyvybių. Vos pasibaigus šiam karui išplieskė pirmasis šaltojo karo susirėmimas – Korėjos karas, padalinęs šalį į šiaurę ir pietus bei pražudęs dėl bado ir koncentracijos stovyklų milijonus žmonių. Richardas matė ir suprato, kad menininkai, abstrakčiai išreiškiantys visus kilusius jausmus, yra tarsi veidrodžiai, atspindintys to meto gyvenimą, tačiau jam tas menas– abstraktusis ekspresionizmas – atrodė per daug dramatiškas ir chaotiškas. Kartą jis nuvyko į Niujorką ir pamatė, kaip vienas dailininkas tiesiog laisto ant žemės dažus.

⁹ Pasakojime naudojamas šaltinis - <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1565170/meno-zodynelis-kodel-minimalistai-tiesiog-pasiustu-del-klausimo-apie-individualu-braiza>

Jackson Pollock. 1950 m.

Paskui išvydo gestų ir įtampos pripildytą moters portretą ir skulptūrą „Pusiaugula figūra“. Visur jautėsi chaosas, įtampa ir destruktija. Richardui tai nepatiko. Jam bent mene norėjosi aiškumo, ramybės, tvarkos ir atsiriboti nuo tokio meno.

Willem de Kooning „Moteris V“ (1952-53)

„Pusiaugula figūra“

Tačiau ramybės nebuvo. Atėjus 7 dešimtmečiui Šaltasis karas, susijęs su Vietnamo karu, vėl žudė ir sėjo destruktiją – griovė Vietnamą ir tos šalies bei Amerikos karių šeimų gyvenimus, tad Richardą to meto politinės ir kultūrinės aplinkybės ėmė kaitinti iš vidaus. Jis norėjo kovoti prieš žmogaus teisių apribojimus, prieš nusistovėjusias tradicines galios sistemas, norėjo dalyvauti studentų judėjimuose, kylančiuose JAV universitetuose ir, esant naujoms istorinėms aplinkybėms, kurti visai naują meną, kurio nebuvo anksčiau. Tradinis menas, Richardo manymu, jau buvo pasenęs. Juk tradiciškai menininkas kuria rankomis, remiasi tam tikrais amato įgūdžiais ir atspindi tai, kas yra jo aplinkoje: gamtą, miestą, patį žmogų, daiktus ir pan. Net įvairūs simboliais grįsti vaizdai turi sąsajų su tikrovės atvaizdavimu. Be to, Richardui norėjosi meną

atsieti nuo kapitalistinės ekonomikos, nes joje meno kūriniai itin greitai virsta prekėmis ir jų meninė vertė pasislepia po kūrinių prekinę vertę. Tuomet meno idėjų sklaidos sąskaita ima cirkuliuoti prekės. Supratęs tikrai ko nori, Richardas pradėjo kurti.

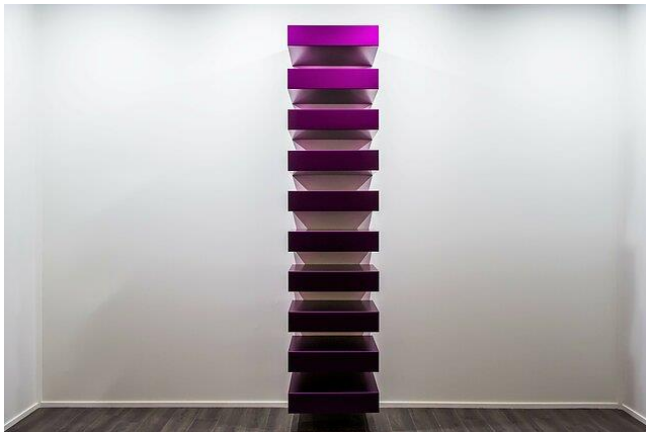
Užduotis muzikos klausymui: Sprendžiant iš šio netrukus skambėsiančio muzikos kūrinio ištraukos išraiškos priemonių (mokytojai patariama klausytis kūrinio ištraukos) nuspręskite, kokias emocijas ir jausmus mūsų herojus norėjo išreikšti savo kūryboje?

Muzikos klausymas: Steve Reich. Muzika 18-kai muzikantų ("Music for 18 Musicians")

<https://www.youtube.com/watch?v=ZXJWO2FQ16c&t=81s>

Refleksija: Sutinku, kad, sprendžiant iš šio, vieno pačių žymiausių minimalistinės muzikos kompozitoriaus Styvo Reicho muzikos kūrinio 18-kai muzikantų, mūsų herojai norėjosi kurti tokį meną, kuris skatintų stabilius, pasikartojančius, žmogų įtraukiančius, tačiau drauge ir kintančius jausmus.

Pasakojimas (tęsinys): Ne tik vienam Richardui buvo artimos tokios idėjos. Netruko atsirasti bendraminčiai, taip pat norintys kurti tokį meną – ne mažų gabaritų ar turinčių mažai raiškos priemonių kūrinius, bet meną su mažiausia doze tradicinės tapybos ar skulptūros bruožų.

Donaldas Juddas „Kūrinys“

Richardas Serra, „Gyvatė“

Tad Richardui teko sugalvoti, kaip sukurti tikrovės nekopijuojantį meną. Į pagalbą atėjo abstrakcijos ir taisyklingos geometrinės figūros – kubai, gretasieniai, cilindrai ir šių formų serijos, pvz., keturi stikliniai kubai, 10 stačiakampių gretasienių, 144 kvadratiniai elementai ir t.t.

Donaldo Juddo kūriniai

Jas patogiau buvo kurti iš statybose naudojamų industrinių medžiagų, pavyzdžiui, plieno, geležies, veidrodinio stiklo ir kt. Taip ne iliustratyviomis, atvaizduojančiomis tikrovę, bet universaliomis priemonėmis mūsų minimalizmo meno krypties herojus pradėjo mėginti išreikšti pagrindinius pasaulio sandaros principus. Tik kartą netikėtai jis sutiko Moterį.

Yayoi Kusama „Begalybės tinklas“ (“The Infinity Net“)

Ji išniro staiga priešais jį labai netikėtai ir ėmė aiškinti kur jam ieškoti įkvėpimo ir kokius kūrinius kurti. Pasakiusi, kad atvykusi iš ateities minimalizmo, ji priešais Richardą ištempė nežinia iš kur atsiradusį ekraną, kuriame po akimirkos jame ėmė plaukti įvairūs vaizdai.

Užduotis dailės kūrinio suvokimui: Sprendžiant iš šių meno kūrinių nuspręskite, kokį meną patarė Richardui kurti nepažįstama Moteris? Kaip patarė žvelgti į savo kūrybą? Kokį santykį su ja puoselėti?

F. Stela. „Kompozicija“

A.Karo. „Gegužės mėnuo“

D. Smitas. Cubi XXVII

¹⁰Dano Flavino instaliacija

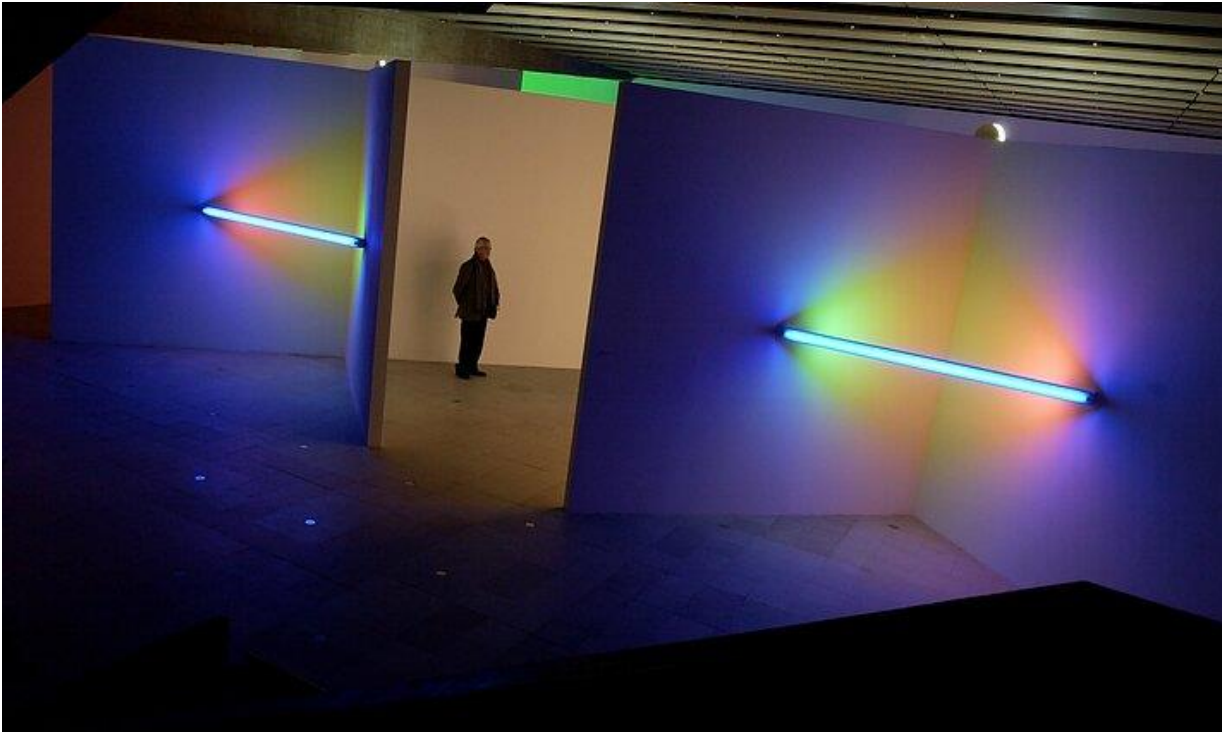
¹⁰ Pasakojime naudojamos Vida press nuotraukos.

Donaldas Juddas. Stačiakampiai gretasieniai

Sol LeWittas. „Negatyvinė piramidė“ (Europos parkas, Lietuva)

Dano Flavinio instaliacija

Richardo Serra kūrinys

Refleksija: Mokytoji pataria aptarti su mokiniais matytų meno kūrinių išraiškos priemones, pristatyti trumpai instaliacijos meną.

Sutinku su jumis, kad Richardas suprato, jog jo norimas kurti menas yra pasikartojantis, lakoniškas, abstrakčių formų, naudojamos industrinės ar šviečiančios medžiagos, tuščios ir erdvios plokštumos.

Pasakojimas (tęsinys): Tačiau Moteris tik papurtė galvą ir pasakė Richardui, kad jis nesuprato pagrindinės šio meno savybės! Netikėtai vėl įsižiebė ekranas ir mūsų herojus prieš save pamatė vieną paveikslą – baltais rėmais apvedžiotą juodą kvadratą.

Užduotis dailės kūrinių suvokimui: Sprendžiant iš dailės kūrinio nuspręskite, ką Moteris Richardui norėjo pasakyti? Kokią naujai kuriamo meno savybę ji norėjo akcentuoti?

Kazimieras Malevičius. „Juodasis kvadratas“

Refleksija: Sutinku su jumis, kad šiame paveiksle labai svarbus žiūrovo ir menininko asmeninis santykis su geometrinėmis figūromis ar industriniu būdu pagamintomis formomis. Nes jei nėra stebėtojo, tai nėra ir meno kūrinio. Taip minimalizme atsiranda instaliacijos – menas, kuriame dalyvauja pats žiūrovas: jis vaikšto, fiziškai patiria, pamato arba perskaito tam tikrus jo elementus ir po dalelę, segmentą dėlioja pats savyje visuminį meno kūrinių. Tai galima palyginti su opera, nes juk žiūrovas nesuvokia atskirai spektaklio muzikos, vaidybos, scenografijos, šviesų, bet priima atskiras meno rūšis kaip vieningą visumą.

Pasakojimas (tęsinys): Tuomet Richardas paklausė, kaip pavadinti šį naują meną, kuriame tradicinio meno yra labai mažai. Moteris nusijuokė ir atsakė:

Tai jei to meno mene yra mažai, vadinasi jis yra minimalistinis!

Richardas pasimetė. „Bet ar šis menas yra gražus?“ – mąstė jis. - Kaip man sukurti savą stilių ir išreikšti save?– paklausė.

Užduotis muzikos klausymui: Į šį klausimą jums padės atsakyti netrukus skambėsianti minimalistinės muzikos kūrinio ištrauka. Girdėsite Styvo Reicho „Piano fazę“. Iš šios ištraukos nuspręskite, ką

Richardui atsakė Moteris? Pasijuokė iš jo? Pasakė kažką svarbaus? O gal jums kils kitas atsakymo variantas?

Muzikos klausymas: Styvas Reichas. Piano fazė.

<https://www.youtube.com/watch?v=i0345c6zNfM>

Refleksija: Girdėjome pasikartojantį minimalistinį kūrinį, kurio klausantis kyla nebūtinai teigiami jausmai. Abejoju, kad tokio kūrinio norėsite klausytis laisvalaikio metu. Tad Moteris mūsų minimalizmo herojui gana kategoriškai atsakė negalvoti apie savo stilių, bet kurti tokius kūrinius, kurie skatintų žmones į juos žvelgti atviriau, nebijoti savo pojūčių, net jeigu jie negatyvūs. Svarbu suprasti ir nemanyti, kad minimalistinis menas nėra menas, jei jame tradicinio meno supratimo nėra arba yra labai mažai. Svarbu išlikti pastoviems kūrybos išraiškos priemonių pasirinkime ir naudoti industrines medžiagas.

Richardas dvejojo. Juk tokia kūryba žmonėms gali nepatikti. Moteris, tarsi nuspėjusi mūsų herojaus mintis, nusijuokė:

- Na taip, bet ir tuomet ji nepaliks žmonių abejingais ir vers juos toje reakcijoje į šį meną dalyvauti. Taip nutiks su „Lenkta arka“, stovėsiančia Niujorke 1981–1989 metais ar su „Krantinės arka“, stovėsiančia XXI amžiaus Vilniuje. Pirmoji bus įrengta didelėje aikštėje ir trukdys žmonėms ją kirsti. Miesto valdžia prašys menininką tą ilgą ir lenktą sieną patraukti, bet jis atsakys, kad bent koks šios sienos pajudėjimas iš vietos ar kūrinio sutrumpinimas sunaikins jo meną. Nors miesto valdžia, atsižvelgdama į miestiečių prašymus, šį minimalistinį menininko kūrinį tiesiog nukels, tačiau jis taps legenda ir įeis į meno istoriją.

Richardo Serra kūrinys „Lenkta arka“

V. Urbanavičius. „Krantinės arka“

„Krantinės arka“ Vilniuje iššauks taip pat daug nepasitenkinimo. Vieni galvos, kad tokiame minimalistiniame bruožų turinčiame kūriniui suvokti reikalingos labai gili filosofinė ar meno žinios, kiti piktinsis, kad toks menas iš tikrųjų yra vizualinė tarša, kuriai sukurti nereikalingas menininkui būtinas talentas ar išskirtiniai gebėjimai.

- Iš tikro, - tęsė Moteris, - čia svarbiausia ne tai, ar gražu, ar negražu. Suvokiant minimalistinę meną svarbiausia nebijoti savo pojūčių, kai jie nėra pozityvūs.

M. Navakas „Ketrios didžiosios nesavarankiškos“. Vilnius, MO muziejaus kiemas

Moteris nutilo, paskui mostelėjo ranka ir prieš Richardo akis atsivėrė labai subtili betoninio cilindro erdvė. Lygių betoninių sienų tylumą tarsi judino pasikartojančių stačiakampių langų juosta.

Tadao Ando. François Pinault kolekcijos muziejus

Richardas pirmą kartą pajuto susižavėjimą ir gilią šio architektūrinio statinio mintį.

- Tu teisingai pastebėjai! – nusijuokė Moteris vėl atspėjusi Richardo mintis. - Čia svarbi idėja! Tad minimalistinis menas paskatins konceptualaus meno vytymąsi! Jis pabrėš idėją, o fizinius objektus traktuos kaip užuominą, mintį, kuri gimsta kūrinį suvokiančio žiūrovo galvoje.

Richardo Serra kūrinys „Lenktos sferos“

- Man XXI amžius atrodo dar taip toli... – atsiduso Richardas.
 - XXI amžiuje bus sunku galvoti apie minimalistinės ar kitos krypties grynumą, nes žmonės gyvens hibridinio mąstymo ir matymo kultūroje. Dabar negalvok apie tai! – pasakė Moteris ir ėmė tolti nuo Richardo.
 - Tau dabar svarbiausia nepamiršti, kad minimalizme nereikia kurti naujų grožio standartų, bet kelti esminius tris klausimus – kas yra menas, kaip jis veikia ir kaip mes jį suvokiame!
- Richardas dar norėjo kažko paklausti, tačiau Moteris jau buvo išnykusi.

Refleksija: Baigus skaityti ar pasakoti šią istoriją, mokytojui patariama aptarti minimalistinio meno ypatumus, detaliau panagrinėti žymiausio minimalisto Richardo Serra kūrinius. Vėliau nagrinėjama temą susieti su mūsų laikų aktualijomis.

Pasakojimo tęsinys: Grįžkime į mūsų laikus. Ar gali pats gyvenimas tapti minimalistinis? 2020 m. pradžioje pasaulį tarsi užrakinusi COVID-19 pandemija privertė ištisas valstybes uždaryti sienas, gyventojus – izoliuoti, laikyti socialinio atstumo ir jausti nuolatinę užkrato baimę. Būtent tokių neeilinių įvykių fone daugelis žmonių (gal ir jūs?) pastebėjo, kad reikia mažiau daiktų, mažiau pramogų, mažiau vartojimo, mažiau skraidymo lėktuvais (pasirodo, konferencijas ir susitikimus galima surengti ir nuotoliniu būdu), o didžiausiomis vertybėmis tapo individualus ramus pasivaikščiojimas su šeima miške, virtualus pokalbis su draugais. Buvimas namuose paskatino į savo gyvenimą pažvelgti naujai. Galima sakyti, kad gyvenant pandemijos metu įsivyravo savotiškas minimalizmas.

Užduotis muzikos klausymui: Tad mes pamėginsime pažvelgti į pandemiją per šokio alegoriją – judesio sceną pagal Stiveno Raicho kūrinį „Smuiko fazė“.

Tarkim, kad mūsų herojė išgyveno pandemiją ir savo šokiu perteikia mintis apie užsidariusį savo gyvenimo „ratą“. Ar ji stengiasi iš jo ištrūkti? Kenčia? Sugeba ir tokiomis sąlygomis kurti grožį? O gal jūs turite kitą atsakymo variantą? Kokios muzikos ir judesio išraiškos priemonės padėjo nulemti jūsų nuomonę?

Meno kūrinio suvokimas: Steve Reich. „Smuiko fazė“ (Violin Phase). Šoka Ane Teresa de Kersmaeker – [https:// www.youtube.com/watch?v=i36Qhn7NhoA](https://www.youtube.com/watch?v=i36Qhn7NhoA) .

Refleksija:

1. Ar reikalingi žmogaus gyvenimui išbandymai ir iššūkiai? Kaip jie veikia asmens vertybes, požiūrį į save? Ar akistata su savimi gali paskatinti permąstyti savo vertybes arba atvirkščiai – sugniuždyti?
2. Langas ir veidrodis yra padaryti iš to paties stiklo. Tačiau tereikia stiklą padengti plonyčiu sidabro sluoksniu, ir žmogus ima matyti vien save. Kodėl išbandymų akivaizdoje vieni žmonės savo gyvenimo langus paverčia veidrodžiais, o kiti – dar uoliau tuos langus valo, kad galėtų geriau matyti supantį pasaulį, o jame – ne tik save, bet ir kitus?
3. Kaip suprantate „gyvenimo ratą“? Ar gali žmogus iš jo ištrūkti? Jei žmogui duotos ribos, tai gal galima tas ribas paversti rėmais, viduje sukuriant gyvenimo „paveikslą“?

4. Visais laikais ekonominė, politinė, kultūrinė situacija, jos plėtros perspektyvos jaudino žmones. Yra žinoma Oskaro Milašiaus pranašystė Lietuvą tapsiant šiaurės Atėnais – kultūros, aukštos dvasinės savimonės bei demokratijos šalimi. Ar gali pandemijos tam sutrukdyti? O gal gali padėti?

VEIKLŲ PLANAVIMO PAVYZDŽIAI

VEIKLOS TEMA: Pažintis su minimalizmo meno krypties herojumi

Veiklos tikslas	Išmokyti apibūdinti, tyrinėti, palyginti ir kritiškai vertinti minimalizmo meno krypties estetinį dorovinį foną, t.y. tuo metu buvusią politinę, visuomenės, mokslo ir kultūros situaciją, dariusią poveikį įvairių meno rūšių kūrybai; integruoti menų istorijos pažinimą su mokinio asmenine patirtimi, laikmečio aktualios bei amžiaus tarpsniui svarbiais klausimais ir padėti atrasti labiausia patinkančią meno rūšį, tampančią kasdieninio gyvenimo dalimi.
Žinios (sąvokos, reiškiniai)	Minimalizmo menon krypties dailės, architektūros, skulptūros, muzikos savitumai.
Menotyriniai pasiekimai	Moka žvelgti į minimalizmo meną menamo herojaus (tuo menu tariamai gyvenusio menininko) žvilgsniu, gali įvardyti minimalizmo ypatumus, žino jų susiformavimo priežastis, geba susieti jas su to meto istorine, politine situacija bei visuomenės tradicijomis ir reflektuoti jas asmeninės patirties kontekste.
Kompetencijos	Pažinimo – taiko turimus informacijos įsisavinimo gebėjimus, dailės, muzikos, literatūros, teatro bei šokio žinias, reikalingas bendrai minimalizmo meno charakteristikai suprasti, žino ryškiausius kūrėjus bei jų kūrinius. Kultūrinė – geba suprasti minimalizmo meno vertę bendrai meno raidai. Komunikavimo – tinkamai vartoja skirtingoms menų rūšims apibūdinti reikiamas sąvokas, komentuoja dailės, architektūros kūriniuose esančius meninius simbolius, geba tinkamai reflektuoti menines patirtis, dalyvauti kūrybinėje-patyrinėje veikloje. Skaitmeninė – geba surasti ir tikslingai naudotis virtualiomis meno pažinimui skirtomis platformomis (virtualiais muziejais, parodomis, koncertų salėmis ir pan.).
Trukmė	2 pamokos
Veiklos tipas	Informacijos pateikimas, įsisavinimas ir analizė
Priemonės	Kompiuteris, multimedija, interneto ryšys
Tikrovės kontekstas (Įvadinė situacija, sudominimas)	Parodos, virtualios meno pažinimo platformos, koncertų (vaizdo) įrašai, audio ir video gidai ir pan. Ar gali būti minimalistinis gyvenimas? Kaip suprantate minimalizmą savo aplinkoje? Kaip vertinate minimalistinį dizainą? Kaip manote, ar minimalizmas siejasi su tvarumo idėjomis?
Eiga	Pristatomas minimalizmo meno krypties herojus;

	• Pateikiama trumpa abstraktaus ekspresionizmo – tuo metu JAV vyraavusios meno krypties charakteristika ir minimalizmo meno krypties herojaus požiūris į ją; • Tyrinėjamas minimalizmo herojaus pasaulėvaizdis, dailės kūrinių, instaliacijų, architektūros pavyzdžių pagalba komentuojant ir iliustruojant pagrindinius minimalistinio meno bruožus; • Komentuojami minimalistinio meno ypatumai, siejant juos su mūsų laikų aktualijomis – Covid-19 pandemija, tvarumo tema; • Mokiniai, susipažinę su minimalizmo meno krypties meno herojaus charakteristika, tyrinėja virtualiose meno eksponavimo platformose (muziejuose, parodose, koncertų audio ar video salėse) pateikiamus dailės, architektūros ir muzikos kūrinius, mokosi suprasti skiriamuosius šios meno krypties bruožus ir juos komentuoti. • Mokiniai, supratę minimalistinio meno ypatumus žino ir skiria juos nuo kitų meno epochų ar krypčių dailės, architektūros bei muzikos kūrinių; • Žino žymiausius minimalizmo meno krypties dailininkus, architektus bei kompozitorius bei žinomiausius jų kūrinius, suvokia bei moka komentuoti jų visuotinę bei asmeninę vertę.
Refleksija	Mokiniai aptaria minimalizmo meno krypties herojaus skiriamuosius bruožus, geba reflektuoti kuo šiandien minimalistinis menas yra aktualus, patrauklus, reikšmingas. Mokiniai reflektuoja minimalistinio meno kūrinių sukeltas patirtis, jų sąsąkas su bendražmogiškomis vertybėmis, asmeninėmis patirtimis.
Veiklos plėtotė	Minimalistinio meno poveikis įvairių meno krypčių bei rūšių raidai, šių dienų menininkų kūrybai, paties mokinio meninio skonio vystymuisi.
Pagrindinė informacija ir patarimai mokytoji	Mokytojai patarima raginti mokinius į minimalistinį meną taip pat žvelgti menamo herojaus akimis, tyrinėti savyje jo sukeltas asmenines emocijas, patirtis, kylančias mintis, sieti jas su dabarties visuomenės aktualijomis, virtualiomis meno eksponavimo platformomis bei stengtis atliepti atliepti Z, alfa bei kitų kartų poreikius.

3. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti

Šiame skyriuje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į skaitmenines mokymo priemones, skirtas BP įgyvendinti. Internetinių nuorodų pavadinimai pateikiami anglų ir lietuvių kalbomis. Skaitmeninės mokymosi priemonės yra multimodalios – informacija pateikiama vizualiomis, audialiomis ir verbalinėmis formomis). Taip pat mokymosi turinys pritaikytas prie besimokančiojo mokymosi galimybių ir pasiekimų. menų istorijos dalyko mokymo pradžioje svarbu su mokiniais aptarti saugumo internete klausimus bei pateikti naudingų nuorodų apie draugišką internetą mokiniams ir jų tėvams:

<https://mokytojojtv.emokykla.lt/search?q=draugi%C5%A1kas+internetas>

<https://www.draugiskasinternetas.lt/>

3.1. III gimnazijos klasė

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	Nebylieji miesto dalyviai	Video reportažų ciklas „Nebylieji miesto dalyviai“ – tai žvilgsnis į skirtingų laikotarpių mūsų architektūros objektus per sociokultūrinę prizmę. Jeigu ši tylioji architektūra galėtų prabilti, ką ji mums apie mus pačius pasakytų?	Nebylieji miesto dalyviai (emokykla.lt)
2.	Mažoji miesto istorija	Tekstai, vaizdo ir garso pasakojimai apie mažosios architektūros objektus Vilniuje ir kitose Lietuvos vietovėse, paminklus ir įdomius architektūros objektus.	Mažoji miesto istorija (emokykla.lt)
3.	„Classtime“	Individualios mokinių pažangos stebėjimo skaitmeninė mokymo priemonė, skirta klasėje arba nuotoliniu būdu organizuoti mokinių pasiekimų patikrinimą, vesti užsiėmimus, viktorinas. Didinama mokytojo ir besimokančiojo sąveika, didinamas mokymosi pažangos skaidrumas, palengvinamas ir pagreitinamas mokytojo darbas. Vieni iš „Classtime“ autorių yra talentingi programuotojai iš Ukrainos. Prasidėjus karui bendrovė „Classtime“ visiems mokytojams iš Ukrainos sustabdė mokėjimus už platformos naudojimą. Kviečiame Lietuvos švietimo bendruomenę įsigyti „Classtime“ licencijų ir taip prisijungti prie bendrovės „Classtime“ iniciatyvos leisti Ukrainos mokytojams ir mokiniams nemokamai naudoti platforma ugdyme. Vėl „Švietimo tinklas“ atliko platformos „Classtime“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Classtime“ versija. Mokymo(si) turinio dalijimosi platformoje „Inovatyvi Mokykla“ http://www.inovatyvimokykla.lt/ įvairių dalykų mokytojai gali laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais, mokytojų sukurtus darbus, naudojant skaitmeninę priemonę „Classtime“ nuolat pildome ir atnaujiname. Daugiau informacijos rasite čia: https://tinklas.lt/classtime/ .	„Classtime“ (emokykla.lt)
4.	„Wordwall“	Ši populiari mokymo(si) platforma „Wordwall“ išversta į 38 kalbas.	

		„Wordwall“ – tai įvairių skaitmeninių priemonių platforma, skirta mokytojui parengti interaktyvias užduotis. VšĮ „Švietimo tinklas“ kartu su platformos „Wordwall“ kūrėjais „Visual Education Ltd“ atliko „Wordwall“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Wordwall“ versija. Platformoje įvairių dalykų mokytojai galės laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais. Svetainėje pateikiama daugybė užduočių pavyzdžių: viktorinos, laimės ratas, priskyrimas grupėms, trūkstamas žodis, kt. Mokytojų kūrybinių puslapis platformoje „Wordwall“ nuolat atnaujinamas. Daugiau informacijos rasite čia: https://www.tinklas.lt/wordwall/.	
5.	LIETUVOS MUZIEJŲ FENOMENAI	Projektas „Lietuvos muziejų fenomenai“ – tarsi kultūrinis medaus korys, kuriame sudėtas mūsų šalies muziejų sukurtų vaizdo siužetų ciklas. Kiekvienas projekto dalyvis pristato iš savo muziejaus fondų atrinktą vieną išskirtinį eksponatą – fenomeną, vertybę, simbolį, atspindintį esminius dalykus: įdomumą, unikalumą, aktualumą visuomenei. Lietuvos muziejų asociacija (LMA) ir Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM) Lietuvos skyrius (ICOM-Lietuva) parengė virtualaus nacionalinio projekto „Lietuvos muziejų fenomenai“ tęsinį – 60 naujų vaizdo siužetų. 2021 metų tema EKSPONATAS – NEŠANTIS LAIMĘ IR VILTĮ pakvietė muziejininkus pristatyti tai, kas įvairiais istoriniais laikotarpiais buvo, yra ir gali būti vilties, laimės ir optimizmo šaltinis.	LIETUVOS MUZIEJŲ FENOMENAI (emokykla.lt)

6.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas	„ARS“ – tai virtuali dailės pažinimo programa, skirta 9–10 (I–II gimnazijos) klasių ir III–IV gimnazijos klasių mokiniams. Ji apima dailės teorijos „pradžiamokslį“ – supažindinama su vizualiųjų menų ir jų raiškos, kūrybinių priemonių bei metodų įvairove, tai yra dailės rūšimis, šakomis, žanrais, jų sąveika. Tai teorinės ir istorinės žinios gausiai iliustruotos žymiausiais pasaulio ir Lietuvos kūrėjų darbais. Medžiaga pateikiama taip, kad mokinys galėtų perskaityti teoriją ir žinias papildyti bei įtvirtinti stebėdamas meno kūrinius.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas (emokykla.lt)
Kitos naudingos nuorodos			
Vizualus menas			
1.	Mokomoji dailės programa	Virtuali dailės pažinimo programa, skirta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams. Programa turi tris skyrius. Ars I pateikiama informacija apie dailės rūšis ir žanrus. Ars II – apie meno epochas ir stilius, Ars III – apie lietuvių liaudies meną.	http://ars.mkp.emokykla.lt/
2.	„ARS“ II. Meno laikotarpiai	Virtuali dailės pažinimo programa, skirta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams. Čia galima rasti meno epochų ir laikotarpių nuo Kretos-Mikėnų kultūros iki XX amžiaus antros pusės meno.	http://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/n_pirmas.htm
3.	Google Arts	Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus.	https://artsandculture.google.com/
4.	Nacionalinės M. K. Čiurlionio mokyklos Dailės istorijos dalyko tinklaraštis	Tinklaraštis, skirtas dalintis įspūdžiais ir žiniomis apie dailės istoriją, teoriją, kritiką ir praktiką.	https://dailesistorijos.wordpress.com/2017/03/20/egipto-daile-tekstas-ir-klausimai/
5.	Nacionalinis gamtos istorijos muziejus Vašingtone	Šiame „Smithsonian“ instituto administruojamame muziejuje galima skirtingus istorijos etapus virtualiai tyrinėti 360 laipsnių kampe.	https://naturalhistory2.si.edu/vt3/NMNH/
6.	Nacionalinis antropologijos muziejus Meksike	Čia eksponuojama daugybė senovės eksponatų, o kai kurie yra dar iš Majų civilizacijos.	https://artsandculture.google.com/asset/the-national-museum-of-anthropology-mexico-

			city-ziko-van-dijk-wikimedia-commons/bAGSHRdlzSRcdQ?hl=en
7.	J. Paul Getty muziejus Los Andžele	J. Paul Getty muziejų sudaro du padaliniai: Getty centras Los Andžele ir Getty vila Malibu. Getty centre eksponuojama Europos ir Amerikos dailė nuo viduramžių, o Getty vila skirta senovės graikų, etruskų ir romėnų menui.	https://artsandculture.google.com/partner/the-j-paul-getty-museum?hl=en
8.	Pergamo muziejus Berlyne	Pergamas – vienas didžiausių ir lankomiausių Vokietijos muziejų, kur galima pamatyti daugybę senovinių objektų, Pergamono altorių bei vieną iš aštuomenių Ištārės vartus – pačius prabangiausius iš aštuonerių Babilono vartų.	https://artsandculture.google.com/entity/pergamon/m05tcm?hl=en
9.	Uficių Galerija Florencijoje	Tai vienas seniausių ir garsiausių pasaulio meno muziejų, esantis Florencijoje (Italija). Galerijos kolekcijoje pristatomi vieni žymiausių Renesanso epochos paveikslų, pvz., Sandro Botticelli „Veneros gimimas“, Leonardo da Vinči „Geroji naujiena“ ir daugelis kitų. Čia eksponuojami bene gariausiai italų šeimai - Medičiams - priklausę meno kūriniai.	https://artsandculture.google.com/partner/uffizi-gallery?hl=en
10.	Luvro muziejus Paryžiuje	Čia pateikiamos nemokamos internetinės žinomų eksponatų parodos, tarp kurių – Egipto faraonų relikvijų paroda arba Renesanso menininkų ir kitų autorių darbų kolekcijos	https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne#tabs
11.	Amsterdamo valstybinis muziejus	Čia eksponuojami Baroko epochos garsiausių olandų tapytojų Johaneso Vermeerio ir Rembrandto Harmenso van Reino kūriniai. „Google Street View“ suteikia galimybę pasivaikščioti po muziejaus sales tarsi iš tiesų čia būtumėte.	https://artsandculture.google.com/?hl=en
12.	Vašingtono nacionalinė dailės galerija	Šiame meno muziejuje yra dvi virtualiai peržiūrai pritaikytos parodos. Pirmojoje išvysite – 1740–1895 m. Amerikos mados eksponatus, tai daugybė drabužių iš kolonijinių ir revoliucinių erų. Antroji yra vieno žymiausių olandų baroko laikotarpio tapytojo Johanneso Vermeerio kūrinių kolekcija.	https://artsandculture.google.com/partner/national-gallery-of-art-washington-dc?hl=en

13.	Vatikano muziejus	Pateikiama galimybė virtualiai aplankyti Siksto koplyčią, Šv. Petro baziliką, Raphaelio kambarį bei kitas istorines vietas.	http://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en/collezioni/musei/our-virtuali-elenco.html
14.	Britų muziejus Londone	Galimybė pasižvalgyti po skirtingus šimtmečius nuo mūsų eros pradžios, apžiūrėti žymųjų Rozetės akmenį bei Egipto mumijas.	https://britishmuseum.withgoogle.com/
15.	Ankstyvųjų viduramžių dailė	Atraktyvus pasakojimas apie viduramžių epochos dailę.	https://www.youtube.com/watch?v=vQ3-nmetehk
16.	YouTube	Trumpas pasakojimas apie Egipto piramides.	https://youtu.be/_CeDOPCFwOY
17.	YouTube	Trumpas pasakojimas apie Egipto faraonų dinastijas	https://youtu.be/omajagozk0
18.	YouTube	Veido pasakojimas apie tai, kaip, sprendžiant iš Egipto faraonų skulptūrų, piešinių galėjo atrodyti Egipto faraonai.	https://youtu.be/uKlck2SJnzQ
19.	Lietuvos muziejai	Pateikiama 50 virtualių turų po Lietuvos muziejus, eksponuojančius įvairių meno epochų meną.	https://www.muziejai.lt/virtuali_galerija/

Muzika

1.	YouTube	„YouTube“ yra internetinė vaizdo įrašų bendrinimo ir socialinės žiniasklaidos platforma, priklausanti „Google“. Didelis muzikos įrašų pasirinkimas.	https://www.youtube.com/
2.	LRT Mediateka	Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų, koncertų, spektaklių, filmų archyvas.	https://www.lrt.lt/mediateka
3.	Spotify	Garso įrašų srautinio perdavimo ir žiniasklaidos paslaugų teikėjas.	https://www.spotify.com/
4.	Lietuvos nacionalinė filharmonija	Lietuvos nacionalinė filharmonija (LNF) – didžiausia šalies koncertinė įstaiga, kuriai 1998 m. liepą suteiktas nacionalinės kultūros įstaigos statusas. Skaitmeninėje koncertų salėje galima surasti filharmonijos koncertinių programų įrašus. Pateikiamos ir edukacinės programos.	https://www.filharmonija.lt/
5.	Klaipėdos koncertų salė	Tai profesionali scenos meno koncertinė įstaiga Vakarų Lietuvoje, kasmet per sezoną	https://www.koncertusale.lt/

		pristatanti daugiau kaip 380 įvairaus žanro renginių. Skaitmeninėje salėje galima surasti jų įrašus. Mokytojai ras ir edukacines programas.	
6.	Classicalmusic	Internetinis BBC korporacijos muzikinis žurnalas, pristatantis Didžiosios Britanijos ir pasaulio muzikos naujienas.	https://www.classical-music.com/
7.	Projektas - muzika	Lietuvos muzikos ir teatro akademijos projektas „Elektroninis muzikos vadovėlis“. Lietuvių autoriai pristato įvairias muzikines temas.	http://projektas-muzika.lmta.lt/media/
8.	Music Tech Teacher	Pagalba muzikos mokytojui: pamokų planai, mokomoji medžiaga ir kt.	http://www.musictechteacher.com
9.	Liveabout	Tarp kitų laisvalaikio temų patraukliai pristatoma ir muzikinė informacija, geriausi įvairių žanrų atlikėjai ir jų albumai – nuo roko, džiazo ir repo iki folko, klasikos ir bliuzo.	https://www.liveabout.com/
10.	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras telkia, sistemina, viešina, publikuoja ir eksportuoja Lietuvos muzikos kultūros profesionalią informaciją ir kūrybinę produkciją.	www.mic.lt
11.	Lietuvos kompozitorių sąjunga	Lietuvos kompozitorių sąjunga skleidžia lietuvių autorių kūrybą, organizuoja ir pristato muzikinius renginius, festivalius. Kaupiamas muzikos archyvas, galima įsigyti lietuviškos muzikos leidinių, teikiamos konsultavimo paslaugos.	www.lks.lt
12.	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras supažindina su Lietuvos muzikos atlikėjais, kaupia ir skleidžia informaciją apie Lietuvos muzikos atlikimo meną. Viešina atlikėjų biografijas, atliekamų kūrinių sąrašus, garso įrašus, spaudos atsiliepimus.	http://www.musicperformers.lt/
13.	Lietuvos autorinių teisių gynimo asociacija	Lietuvos autorinių teisių gynimo asociacija užtikrina kuo platesnį Lietuvos ir užsienio autorių kūrinių panaudojimą, užkerta kelią autorių teisių pažeidimams, finansuoja meno ir kultūros projektus, aktyviai edukuoja visuomenę autorių teisių srityje.	http://latga.lt/

14.	Lietuvos gretutinių teisių asociacija	Vienija atlikėjus (muzikantus, aktorius) bei muzikos leidėjus ir rūpinasi jų teisių gynimu Lietuvoje. Aktyviai dalyvauja kultūriniame gyvenime ir vykdo visuomenės švietimo veiklą intelektualios nuosavybės teisės srityje.	http://www.agata.lt/
15.	Lietuvos muzikos mokytojų asociacija	Lietuvos muzikos mokytojų asociacija pateikia aktualią informaciją muzikos mokytojams: metodinė medžiaga, natų leidiniai, straipsniai, kvietimai į renginius ir seminarus, projektai.	http://www.lmma.eu/
16.	Mano nata	VšĮ „Mano nata“ svarbiausias tikslas – kultūros edukacija. Rengiami šiuolaikinės muzikos populiarinimo, kompozitoriaus ir muzikologo profesijų pristatymo renginiai, rūpinamasi lietuviško pedagoginio repertuaro plėtra.	https://manonata.lt/
17.	Soundtrap	Soundtrap yra muzikos kūrimo, įrašymo, bendradarbiavimo, edukacijos, dalinimosi platforma. Tai vienas iš daugelio internetinių muzikos kūrimo platformų pavyzdžių.	https://www.soundtrap.com/
18.	Audacity	Audacity yra muzikos įrašymo ir įrašų redagavimo programa. Vienas iš daugelio garso redagavimo programų pavyzdžių.	https://www.audacityteam.org/
19.	Meno avilys	Organizacija „Meno avilys“ rūpinasi medių edukacija ir kino kultūros pažinimu, organizuoja ir talpina aktualias edukacijas.	https://menoavilys.org/
20.	Mo muziejus	Mo muziejaus tinklapyje pateikiamas įvairus, smalsumą žadinantis turinys: pokalbiai, viktorinos, virtualūs turai, videopasakojimai, MO tinklalaidės, muzikinės temos ir dar daugiau.	http://www.mmcentras.lt/

3.2. IV gimnazijos klasė

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
-----	-------------	------------------	---------

1.	Nebylieji miesto dalyviai	Video reportažų ciklas „Nebylieji miesto dalyviai“ – tai žvilgsnis į skirtingų laikotarpių mūsų architektūros objektus per sociokultūrinę prizmę. Jeigu ši tylioji architektūra galėtų prabilti, ką ji mums apie mus pačius pasakytų?	Nebylieji miesto dalyviai (emokykla.lt)
2.	Mažoji miesto istorija	Tekstai, vaizdo ir garso pasakojimai apie mažosios architektūros objektus Vilniuje ir kitose Lietuvos vietovėse, paminklus ir įdomius architektūros objektus.	Mažoji miesto istorija (emokykla.lt)
3.	„Classtime“	Individualios mokinių pažangos stebėjimo skaitmeninė mokymo priemonė, skirta klasėje arba nuotoliniu būdu organizuoti mokinių pasiekimų patikrinimą, vesti užsiėmimus, viktorinas. Didinama mokytojo ir besimokančiojo sąveika, didinamas mokymosi pažangos skaidrumas, palengvinamas ir pagreitinamas mokytojo darbas. Vieni iš „Classtime“ autorių yra talentingi programuotojai iš Ukrainos. Prasidėjus karui bendrovė „Classtime“ visiems mokytojams iš Ukrainos sustabdė mokėjimus už platformos naudojimą. Kviečiame Lietuvos švietimo bendruomenę įsigyti „Classtime“ licenciją ir taip prisijungti prie bendrovės „Classtime“ iniciatyvos leisti Ukrainos mokytojams ir mokiniams nemokamai naudoti platforma ugdyme. Vėl „Švietimo tinklas“ atliko platformos „Classtime“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Classtime“ versija. Mokymo(si) turinio dalijimosi platformoje „Inovatyvi Mokykla“ http://www.inovatyvimokykla.lt/ į vairių dalykų mokytojai gali laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais, mokytojų sukurtus darbus, naudojant skaitmeninę priemonę „Classtime“ nuolat pildome ir atnaujiname. Daugiau informacijos rasite čia: https://tinklas.lt/classtime/ .	„Classtime“ (emokykla.lt)

4.	„Wordwall“	Ši populiari mokymo(si) platforma „Wordwall“ išversta į 38 kalbas. „Wordwall“ – tai įvairių skaitmeninių priemonių platforma, skirta mokytojui parengti interaktyvias užduotis. Vši „Švietimo tinklas“ kartu su platformos „Wordwall“ kūrėjais „Visual Education Ltd“ atliko „Wordwall“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Wordwall“ versija. Platformoje įvairių dalykų mokytojai galės laisvai naudotis kitų mokytojų paruoštais interaktyviais mokymo ištekliais. Svetainėje pateikiama daugybė užduočių pavyzdžių: viktorinos, laimės ratas, priskyrimas grupėms, trūkstamas žodis, kt. Mokytojų kūrybinių puslapis platformoje „Wordwall“ nuolat atnaujinamas. Daugiau informacijos rasite čia: https://www.tinklas.lt/wordwall/.	„Wordwall“ (emokykla.lt)
5.	LIETUVOS MUZIEJŲ FENOMENAI	Projektas „Lietuvos muziejų fenomenai“ – tarsi kultūrinis medaus korys, kuriame sudėtas mūsų šalies muziejų sukurtų vaizdo siužetų ciklas. Kiekvienas projekto dalyvis pristato iš savo muziejaus fondų atrinktą vieną išskirtinį eksponatą – fenomeną, vertybę, simbolį, atspindintį esminius dalykus: įdomumą, unikalumą, aktualumą visuomenei. Lietuvos muziejų asociacija (LMA) ir Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM) Lietuvos skyrius (ICOM-Lietuva) parengė virtualaus nacionalinio projekto „Lietuvos muziejų fenomenai“ tęsinį – 60 naujų vaizdo siužetų. 2021 metų tema EKSPONATAS – NEŠANTIS LAIMĘ IR VILTĮ pakvietė muziejininkus pristatyti tai, kas įvairiais istoriniais laikotarpiais buvo, yra ir gali būti vilties, laimės ir optimizmo šaltinis.	LIETUVOS MUZIEJŲ FENOMENAI (emokykla.lt)
6.	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir	„ARS“ – tai virtuali dailės pažinimo programa, skirta 9–10 (I–II gimnazijos) klasių ir III–IV gimnazijos klasių	ARS 1 dailės rūšys ir žanrai; ARS 2 meno epochos ir stiliai; ARS 3

	stiliai; ARS 3 lietuvių liaudies menas	mokiniam. Ji apima dailės teorijos „pradžiamokslį“ – supažindinama su vizualiųjų menų ir jų raiškos, kūrybinių priemonių bei metodų įvairove, tai yra dailės rūšimis, šakomis, žanrais, jų sąveika. Tai teorinės ir istorinės žinios gausiai iliustruotos žymiausiais pasaulio ir Lietuvos kūrėjų darbais. Medžiaga pateikiama taip, kad mokinys galėtų perskaityti teoriją ir žinias papildyti bei įtvirtinti stebėdamas meno kūrinius.	<u>lietuvių liaudies menas (emokykla.lt)</u>
Kitos naudingos nuorodos			
Vizualus menas			
1.	Mokomoji dailės programa	Virtuali dailės pažinimo programa, skirta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams. Programa turi tris skyrius. Ars I pateikiama informacija apie dailės rūšis ir žanrus. Ars II – apie meno epochas ir stilius, Ars III – apie lietuvių liaudies meną.	<u>http://ars.mkp.emokykla.lt/</u>
2.	„ARS“ II. Meno laikotarpiai	Virtuali dailės pažinimo programa, skirta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams. Čia galima rasti meno epochų ir laikotarpių nuo Kretos-Mikėnų kultūros iki XX amžiaus antros pusės meno.	<u>http://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/n_pirmas.htm</u>
3.	Google Arts	Google paieškos programa, padedanti rasti įvairių meno rūšių kūrėjus bei žymiausius jų darbus.	<u>https://artsandculture.google.com/</u>
4.	Vašingtono nacionalinė dailės galerija	Šiame meno muziejuje yra dvi virtualiai peržiūrai pritaikytos parodos. Pirmojoje išvysite – 1740–1895 m. Amerikos mados eksponatus, tai daugybė drabužių iš kolonijinių ir revoliucinių erų. Antroji yra vieno žymiausio olandų baroko laikotarpio tapytojo Johannesio Vermeerio kūrinių kolekcija.	<u>https://artsandculture.google.com/partner/national-gallery-of-art-washington-dc?hl=en</u>
5.	Gugenheimo muziejus Niujorke	Niujorko Gugenheimo muziejaus kolekcijos, apjungiančios ir Venecijos bei Bilbao esančių muziejaus padalinių kolekcijas	<u>https://www.guggenheim.org/collection-online</u>

6.	Thyssen-Bornemisza nacionalinis muziejus Madride	2021 m. balandžio 13 d. sukanka 100 metų, kai gimė Hansas Heinrichas Thyssenas-Bornemisza (1921–2002). 1947 m. baronas paveldėjo savo tėvo kolekciją, papildė ją įsigydamas kitų klasikinių šedevrų ir 1961 m. pradėjo kaupti vieną geriausių privačių XIX ir dvidešimtojo amžiaus tapybos kolekcijų. Rūpindamasis išsaugoti savo kolekciją nepažeistą ir dalytis ja su kuo daugiau žmonių 1988 m. jis įsipareigojo paskolinti Ispanijos valstybei 775 kūrinius, o po penkerių metų pasirašė pardavimo sutartį.	https://www.museothyssen.org/en/thyssenmultimedia
7.	Orsė muziejus Paryžiuje	Galite virtualiai pasivaikščioti po šią populiarią galeriją, kurioje yra dešimtys garsių prancūzų menininkų, dirbusių ir gyvenusių nuo 1848 iki 1914 m., kūrinių. Apžvelgsite ir nuostabius impresionisto Claude'o Monet bei postimpresionistų Paulio Cézanne ir Paulio Gauguino kūrinius.	https://artsandculture.google.com/partner/musee-dorsay-paris?hl=en
8.	Nacionalinis modernaus ir šiuolaikinio meno muziejus Seule	Tai vienas populiarių Pietų Korėjos muziejų, virtualiai galima aplankyti šiuolaikinio meno ekspozicijas, išsidėsčiusias per šešis aukštus. Čia eksponuojami darbai ne tik iš Korėjos, bet ir iš viso pasaulio.	https://artsandculture.google.com/partner/national-museum-of-modern-and-contemporary-art-korea?hl=en
9.	San Paulo meno muziejus San Paule	Tai vienas didžiausių ir įžymiausių muziejų Lotynų Amerikoje. Kūriniai jame eksponuojami neįprastu būdu – ant skaidrių plokščių, todėl atrodo tarsi sklaidytų ore.	https://artsandculture.google.com/partner/masp?hl=en
10.	Vincento van Gogho muziejus Amsterdame	Kiekvienas šio išskirtinio tapytojo gerbėjas gali pamatyti jo darbus iš arti – tereikia virtualiai aplankyti didžiausią Vincento van Gogho meno kūrinių kolekciją. Jam dedikuotame muziejuje Amsterdame yra daugiau nei 200 paveikslų, 500 piešinių ir daugiau nei 750 asmeninių laiškų.	https://artsandculture.google.com/partner/van-gogh-museum?hl=en
11.	„Eksponatai, kuriuos verta pamatyti“	Tai turistams skirtos virtualios muziejų parodos, kuriose pateikiami unikaliausi ir įdomiausi Lietuvos muziejų eksponatai.	http://parodos.emuziejai.lt/
Muzika			
1.	YouTube	„YouTube“ yra internetinė vaizdo įrašų bendrinimo ir socialinės žiniasklaidos	https://www.youtube.com/

		platforma, priklausanti „Google“. Didelis muzikos įrašų pasirinkimas.	
2.	LRT Mediateka	Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų, koncertų, spektaklių, filmų archyvas.	https://www.lrt.lt/mediateka
3.	Spotify	Garso įrašų srautinio perdavimo ir žiniasklaidos paslaugų teikėjas.	https://www.spotify.com/
4.	AllMusic	„AllMusic“ yra internetinė muzikos duomenų bazė. Joje kataloguojama daugiau nei trys milijonai albumų įrašų ir 30 milijonų kūrinių, taip pat informacija apie muzikantus ir grupes.	https://www.allmusic.com/
5.	Pakartot	Lietuviškos muzikos archyvas, turintis didžiausią įvairiausių žanrų muzikos duomenų bazę, kurioje talpinama muzika nuo tarpukario iki pačių naujausių kūrinių.	https://www.pakartot.lt/
6.	Every Noise at Once	Įvairius XXI amžiaus populiariosios muzikos stilius iliustruojanti svetainė.	https://everynoise.com/
7.	Lietuvos nacionalinė filharmonija	Lietuvos nacionalinė filharmonija (LNF) – didžiausia šalies koncertinė įstaiga, kuriai 1998 m. liepą suteiktas nacionalinės kultūros įstaigos statusas. Skaitmeninėje koncertų salėje galima surasti filharmonijos koncertinių programų įrašus. Pateikiamos ir edukacinės programos.	https://www.filharmonija.lt/
8.	Klaipėdos koncertų salė	Tai profesionali scenos meno koncertinė įstaiga Vakarų Lietuvoje, kasmet per sezoną pristatanti daugiau kaip 380 įvairaus žanro renginių. Skaitmeninėje salėje galima surasti jų įrašus. Mokytojai ras ir edukacines programas.	https://www.koncertusale.lt/
9.	Classicalmusic	Internetinis BBC korporacijos muzikinis žurnalas, pristatantis Didžiosios Britanijos ir pasaulio muzikos naujienas.	https://www.classical-music.com/
10.	Back2school	Pristatoma meno istorija nuo seniausių laikų iki XXI amžiaus. Apžvelgiama visų rūšių meno (muzikos, dailės, skulptūros, architektūros) raida.	http://www.back2school.lt/paskait
11.	Projektas - muzika	Lietuvos muzikos ir teatro akademijos projektas „Elektroninis muzikos vadovėlis“. Lietuvių autoriai pristato įvairias muzikines temas.	http://projektas-muzika.lmta.lt/media/

12.	Music Tech Teacher	Pagalba muzikos mokytojui: pamokų planai, mokomoji medžiaga ir kt.	http://www.musicteacher.com
13.	Liveabout	Tarp kitų laisvalaikio temų patraukliai pristatoma ir muzikinė informacija, geriausi įvairių žanrų atlikėjai ir jų albumai – nuo roko, džiazo ir repo iki folko, klasikos ir bliuzo.	https://www.liveabout.com/
14.	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras	Lietuvos Muzikos informacijos ir leidybos centras telkia, sistemina, viešina, publikuoja ir eksportuoja Lietuvos muzikos kultūros profesionalią informaciją ir kūrybinę produkciją.	www.mic.lt
15.	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras	Lietuvos muzikos atlikėjų informacijos centras supažindina su Lietuvos muzikos atlikėjais, kaupia ir skleidžia informaciją apie Lietuvos muzikos atlikimo meną. Viešina atlikėjų biografijas, atliekamų kūrinių sąrašus, garso įrašus, spaudos atsiliepimus.	http://www.musicperformers.lt/
16.	Mano nata	VšĮ „Mano nata“ svarbiausias tikslas – kultūros edukacija. Rengiami šiuolaikinės muzikos populiarinimo, kompozitoriaus ir muzikologo profesijų pristatymo renginiai, rūpinamasi lietuviško pedagoginio repertuaro plėtra.	https://manonata.lt/
17.	Soundtrap	Soundtrap yra muzikos kūrimo, įrašymo, bendradarbiavimo, edukacijos, dalinimosi platforma. Tai vienas iš daugelio internetinių muzikos kūrimo platformų pavyzdžių.	https://www.soundtrap.com/
18.	Meno avilys	Organizacija „Meno avilys“ rūpinasi medijų edukacija ir kino kultūros pažinimu, organizuoja ir talpina aktualias edukacijas.	https://menoavilys.org/

4. Literatūros ir šaltinių sąrašas

Šiame skyriuje pateikiami literatūros šaltiniai, reikalingi menų istorijos dalyko programai įgyvendinti. Pateikti šaltiniai apima dalykinę ir metodinę su skirtingomis menų istorijos temomis susijusią medžiagą.

4.1. III gimnazijos klasė

1. Bertman, S. (2005). Handbook to Life in Ancient Mesopotamia. Niujorkas: Oksfordas UP.
2. Bottéro, J. (2001b). *Everyday Life In Ancient Mesopotamia*. JHU Spauda. ISBN 978-0801868641.
3. Chavalas, Mark W. (2003). *Mesopotamia and the Bible*. „Continuum International Publishing Group“. ISBN 978-0-567-08231-2..
4. Black, J., Green A. (1992). Gods, Demons, and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary. p. 144. ISBN 0-292-70794-0.

5. Larsen, M. (2000). "The old Assyrian city-state". „Hansen“, Mogensas Hermanas (red.). A comparative study of thirty city-state cultures: an investigation / conducted by the Copenhagen Polis Centre. pp. 77–89.
6. Janson, H. V., Janson, D. (1977). History of Art. A Survey of the Major Visual Arts from the Dawn of History to the Present Day. 2nd.ed. New York: Prentice -Hall
7. Moorey, Peter Roger Stuart (1991). *A Century of Biblical Archaeology*. „Westminster John Knox Press“. ISBN 978-0-664-25392-9..
8. Piličiauskaitė, L. J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškų vertybių dialogas. Vilnius: Sėkmės natos.
9. Ringger, H. (1974). *Religions of The Ancient Near East*, Translated by John Sturdy. Philadelphia: The Westminster Press.
10. Šidlauskas, A. (2000). Knyga apie europinio meno ištakas. *Kultūros barai*, (11), 91-94.
11. Widengren, G. (1946). Mesopotamian elements in Manichaeism (King and Saviour II): Studies in Manichaeism, Mandaean, and Syrian-gnostic religion. Lundequistska bokhandeln.
12. Nikolova, A. (2020). East–West Religiosity: Some Peculiarities of Religiosity of European Followers of Eastern Teachings and Practices. In *Religiosity in East and West* (pp. 77-98). Springer VS, Wiesbaden.
13. Jensen, R. M. (2013). *Understanding early Christian art*. Routledge.
14. Ettinghausen, R., Grabar, O., & Jenkins, M. (2003). *Islamic art and architecture 650-1250* (Vol. 59). Yale University Press.
15. Feltman, J. M., & Thompson, S. (Eds.). (2019). *The Long Lives of Medieval Art and Architecture* (Vol. 12). Routledge.
16. Ska, i. K. How they see us from afar. About: medieval art, architecture and archaeology in cracow and lesser poland1.
17. Kessler, H. L. (1988). On the state of medieval art history. *The Art Bulletin*, 70(2), 166-187.
18. Portnova, T. V. (2019). Integration of science and art in the study of Renaissance art culture. *Perspectives of Science & Education*, 41(5).
19. Portnova, T. V. (2019). Integration of science and art in the study of Renaissance art culture. *Perspectives of Science & Education*, 41(5).
20. Charles, V. (2012). *Renaissance art*. Parkstone International.
21. Kim, T. S. (2018). The renaissance revisited: from a silk road perspective. *Acta Via Serica*, 3(1), 11-25.
22. Palamarchuk, K. M. (2015). Baroque artistic style in Austria of the XVIII century. *Молодуй вчений*, (5 (2)), 169-171.
23. Hills, H. (2021). The matter of miracles: Neapolitan baroque architecture and sanctity. In *The matter of miracles*. Manchester University Press.
24. Samalavičius, A. L. (2018). The legacy of Lithuanian baroque architecture. *Lituanus: the Lithuanian quarterly*, 64(4), 64-81.
25. Neuman, R. M. (2013). *Baroque and rococo Art and Architecture*. Pearson.
26. Andriuškevičius, A. (2002). *Lietuvos dailės istorija*. Vilniaus dailės akademijos leidykla.

4.2. IV gimnazijos klasė

1. Banham, R. (1967). Theory and Design in the First Machine Age, New York: Praeger.
2. Banham, R. (1984). Architecture of the well-tempered environment, Chicago: Chicago University Press.
3. Benevolo, L. (1977). History of Modern Architecture, 2 vols, Cambridge, MA: MIT Press.
4. Behne, A. (1996). The Modern Functional Building, tr. Michael Robinson, Santa Monica: Getty Center for the History of Art and the Humanities.

5. Bergdoll, B. (2000). *European Architecture, 1750-1890*, Oxford: Oxford University Press.
6. Collins, P. (1965). *Changing Ideals in Modern Architecture*, London: Faber & Faber.
7. Collins, P. (2004). *Concrete, the vision of a new architecture*, Montreal: McGill-Queen's University Press.
8. Colquhoun, A. (2002). *Modern Architecture*, Oxford: Oxford University Press.
9. Curtis, W. J. R. (1996). *Modern Architecture, since 1900*, London: Phaidon.
10. Harvey, D. (1990). *The Condition of Postmodernity*, Oxford: Blackwell, 1990 –
11. Heynen, H. (1999). *Architecture and Modernity*, Cambridge, MA: MIT Press.
12. Ibeling, H. (1998). *Supermodernism, Architecture in the Age of Globalization*, Rotterdam: NAI publishers.
13. Jablonskienė, L. (2002). Šiuolaikinė sienų tapyba ir vitražas“. *Lietuvos dailės istorija*, Vilnius, p. 366-367.
14. Karsokienė, G. (2005). Peizažo magija architektūroje ir Žemės mene: referatas. VDA Kauno fakultetas. 16–17, 19–24 p.
15. Mačiulis, A. (2010). Architektūros ir dailės sąveikos naujosios tendencijos. Prieiga per internetą (žiūrėta – 2022 06 09): <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367175985138/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
16. Moholy-Nagy, L. (2005). *The New Vision: Fundamentals of Bauhaus Design, Painting, Sculpture, and Architecture*, Dover Publications.
17. Meno istorija (2006). *Nuo viduramžių iki šiuolaikinio meno*. Vilnius: Alma litera.
18. Meno istorijos įvadas (2002). Vilnius: Alma litera.
19. Read H. (1994). *Trumpa moderniosios tapybos istorija*. Vilnius: Vaga.

5. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai

Šiame skyriuje pateikiami užduočių pavyzdžiai, skirti skirtingiems mokinių pasiekimų lygiams bei kompetencijoms ugdyti. Užduočių pavyzdžiai suskirstyti pagal menų istorijos dalyko pasiekimų sritis bei pagal jo mokymo tvarką „2 + 2“, kai dvi temos pamokos skiriamos teorinės medžiagos pateikimui ir dvi kūrybinei-patyriminei veiklai. Pateiktos teorinės užduotys pateikiamose su pasiekimų lygių paaiškinimais, pritaikant Bendrosiose programose pateiktus pasiekimų lygių požymius konkrečiam mokymosi turiniui.

5.1. III gimnazijos klasė

5.1.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)

Pirmų teorinių pamokų metu mokytojui rekomenduojama surengti refleksiją „Meno vizualus ir estetiškas poveikis“, pateikiant mokiniams dvidešimt klausimų apie meno kūrinių.

„Dvidešimt klausimų apie meno kūrinių“¹¹

1. Apibūdinimas: vizuali apžvalga.

- 1) Ką matote? Kas vyksta? Kaip apibūdintumėte šį meno kūrinių žmogui, negalinčiam tiesiogiai jo stebėti?
- 2) Ar galite įvardinti šiame darbe esančius daiktus, vietas ir žmones?
- 3) Kaip apibūdintumėte šiame darbe esančias formas, erdvę, spalvas bei tekstūrą?

¹¹ Parengta pagal Dr. Prabha Sahasrabudhe „Dvidešimt klausimų apie meno kūrinių praktiniams menotyro užsiėmimams“.

<http://www.applequest.org/main-lt/Patarimai/Daile/Daile.html>

- 4) Kuo šis darbas jums įdomus? Ar galima suprasti, į ką šiame darbe buvo sutelktas dėmesys? Kas šiame darbe įsimintiniausia?
- 5) Gal šis darbas jums primena ką nors anksčiau matytą arba išgyventą?

2. Formalioji analizė: santykiai, išdėstymas, kompozicija (kaip dera atskiros dalys)

- 1) Kokias medžiagas ir techniką panaudojo menininkas, kurdamas šį meno kūrinį?
- 2) Kokios formos, išraiškos priemonės, spalvų sistemos ir tekstūra dominuoja ir yra svarbios šiame kūrinyje?
- 3) Ar autorius kaip nors ypatingai panaudojo šiuos meno elementus (linijas, formą, tekstūrą, dydį, spalvą)?
- 4) Ar šis kūrinys sutvarkytas, subalansuotas? O gal jis chaotiškas, trikdantis? Kas yra tos jam būdingos tvarkos arba chaoso priežastis? Naudodamiesi šiais žodžiais apibūdinkite formaliąsias šio kūrinio charakteristikas: vientisumas, įvairovė, kontrastas, atsvaros dinamika, ritmas.
- 5) Ar šis darbas gerai atliktas? Kuo galite pagrįsti savo nuomonę dėl atlikimo kokybės? Kas suteikia šiam darbui unikalumo?

3. Interpretavimas: tema ir reikšmė

- 1) Koks bendras jūsų įspūdis apie šį kūrinį? Kaip manote, apie ką šis darbas?
- 2) Kokias mintis autorius siekė pažadinti mummyse? Kodėl autorius sukūrė šį kūrinį? Kokį pavadinimą duotumėte šiam darbui?
- 3) Kaip manote, ar autoriui pasisekė išreikšti savo mintis?
- 4) Ar šis kūrinys sužadina kokius nors jausmus? Ką jaučiate? Kas žadina šiuos jausmus: tema, spalvų panaudojimas, formos ar autoriaus technika?
- 5) Ar be to, kas matoma ir akivaizdu, autorius nepanaudojo kitų priemonių, pavyzdžiui, simbolių, kad perteiktų savo mintį? Ar norėtumėte daugiau sužinoti apie šį kūrinį?

4. Sprendimas: nusimanančiųjų nuomonė, patirtimi grįstas vertinimas

- 1) Pritartumėte ar nepritartumėte nuomonei, kad šis kūrinys yra pavykęs? Pagrįskite savo nuomonę.
- 2) Ar šis kūrinys žadina jūsų norą pamatyti daugiau šio autoriaus darbų? Palyginkite šį kūrinį su kitais šio autoriaus darbais.
- 3) Ar, palyginus su kitais to laikmečio kūriniais, šis darbas yra svarbus?
- 4) Ar jūs vertintumėte šį kūrinį? Ar norėtumėte, jeigu galėtumėte, turėti šį kūrinį?
- 5) Ar jūs sutiktumėte su tuo, ką kiti pasakė apie šį darbą atliekant tyrimą?

Pastaba: Remiantis šiuo pavyzdžiu galima pasirinkti ir kitą užduoties temą. Rekomenduojama teorinių pamokų metu daugiau dėmesio skirti žinių apie meno epochas, žanrus, stilius, kūrėjus ir jų žymiausius kūrinius įsisavinimui, skirtingų menų pavyzdžių tyrinėjimui, siejant šį mokymą su mokinio pasaulėžiūros formavimu.

Apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis. Įvardija	Palygina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, apibūdina, komentuoja jų susiformavimo priežastis ir apibendrina	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibendrina juos	Analizuoja meno reiškinius įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių
---	--	---	--

įvairių meno rūšių (dailės, architektūros, skulptūros, muzikos ir kt.) išraiškos priemonės (pvz. spalva, faktūra, kompozicija, ritmas, forma, harmonija ir kt.) (A1.1).	esminius jų bruožus. Paaiškina, kaip meno išraiškos priemonės naudojamos įvairių meno rūšių kūrinių sumanymams atskleisti (A1.2).	remdamasis pagrįstais duomenimis bei faktais. Paaiškina kaip skirtingų epochų kultūrinis kontekstas atspindėjo įvairių meno rūšių, žanrų atsiradime, kūryboje bei meno išraiškos priemonėse. Palygina skirtingus meno kūrinius bei pateikia savo refleksijas (A1.3).	epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia savo įžvalgas. Sukuria pristatymus panaudojant išmaniąsias technologijas bei programinius įrankius. Lanksčiai integruoja turimas žinias ir sukuria kūrybišką rezultatą (A1.4).
Atpažįsta įvairių meno rūšių išraiškos priemonės, tyrinėja meno kūrinius ir artefaktus bei geba priskirti juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui (A2.1).	Tyrinėja meno kūrinius bei artefaktus, atpažįsta jų išraiškos priemonės, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui ir pagrindžia faktais esminius jų požymius (A2.2).	Vertina meno kūrinius ir artefaktus, jų išraiškos priemonės bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, komentuoja menų istorijos procesus. Savarankiškai lankosi virtualiuose muziejuose, parodose, turuose, koncertų platformose ir, panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato bei komentuoja asmeninę nuomonę, sukeltus įspūdžius, dalyvauja diskusijose (A2.3).	Kritiškai vertina, pagrindžia ir komentuoja meno kūrinius ir artefaktus, analizuoja ir apibendrina meno išraiškos priemonės bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui. Savarankiškai realiai ar virtualiu būdu lankosi muziejuose, parodose, turuose, koncertuose ir kituose meno renginiuose. Panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato meno kūrinių ar renginio vertinimą atskleidžiančią recenziją, dalyvauja diskusijose, debatuose, žaidimuose (A2.4).
Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis, išsako patirties reikšmę bei poveikį asmeninei brandai (A3.1).	Tyrinėja ir lygina menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina menų kūrinio sprendimą, tinkamai taiko sąvokas (A3.2).	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausius komponentus, tinkamai ir pagrįstai taiko	Susieja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausius komponentus, tinkamai ir pagrįstai vartoja

		sąvokas. Atpažįsta įvairių meno epochų kūrinių ir artefaktų raiškos priemonės (A3.3).	sąvokas. Nagrinėja, vertina ir komentuoja meno kūrinio idėją ir raiškos priemonės asmeninės patirties, šeimos, bendruomenės ir visuomenės poreikių ir vertybių kontekste (A3.4).
--	--	---	--

5.1.2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)

Pirmos kūrybinės-patyriminės pamokos metu rekomenduojama tyrinėti dalyko temą atliepiančius virtualius muziejus, parodas, aiškintis žymiausių kūrinių skiriamuosius bruožus ir išsirinkti antrosios kūrybinės patyriminės pamokos formatą, siejant jį su menų istorijos dalyko programoje pateikiama integracine tema. Pasirinkus kitos pamokos formatą, rekomenduojama mokytojui suskirstyti mokinius į grupes, kiekvienai grupei pateikiant tikslinę pasiruošimo užduotį. Pateikiami keli galimi antrosios kūrybinės-patyriminės pamokos formatai.

Priemonės: kiekvienam mokiniui būtini kompiuteriai ir prieigos prie interneto ryšio.

- 1) **„Diskusijų klubas“**. Mokiniai ruošiasi grupėmis pristatyti ir komentuoti tyrinėtą temą, pagrindinius meninio stiliaus bruožus, virtualiuose meno eksponavimo platformose ieško žymiausių meno kūrėjų ir jų darbų, pasitelkiant išmaniąsias technologijas, ruošia asmeninių refleksijų pristatymus. Kiekviena grupė, greta vizualiais ar audialiais meno kūriniais iliustruoto pristatymo, papildo jį, pavyzdžiui, Renesanso epochos kūrėjo asmenybės ir šių dienų menininko sugretinimu. Taip pat diskusijų klube pirmos patyriminės pamokos metu rekomenduojama kurti diskusinius klausimus Renesanso epochos grožio idealų, šventumo vaizdavimo būdų ir jų atspindžių mene, temomis. Mokytojui patariama naudoti Emocinio imitavimo metodą ir, pasitelkiant žymiausius analizuotos temos meno kūrinius, apmąstyti diskusijos organizavimą visuomenei bei mokinių amžiaus tarpsniui aktualiais klausimais.
- 2) **„Kelionės dienoraštis“**. Pasirinkus šį, antrai kūrybinei-patyriminei pamokai skirtą formatą, mokiniai pirmosios patyriminės pamokos metu raginami kurti savo refleksijas, tariamai „aplankius“, pvz. Egiptą. Šios pamokos metu jie kuria „kelionės įspūdžius“. Pirmą grupę tyrinėja šalies gamtą, žmonių gyvenimą ir, panaudojant išmaniąsias technologijas, ruošia savo pristatymą, antrą grupę – rengia įspūdžius apie piramides ir faraonus, trečią – apie „matytą“ vaizduojamąjį meną, ketvirtą – apie girdėtą muziką. Mokytojui rekomenduojama pasiruošti diskusijai apie Egipto kultūros ir meno reikšmę dabarties visuomenei, panaudojant Emocinio imitavimo metodą.
- 3) **„Klasicizmo mūšis“**. Šio žaidimo esmė – pasirinkti patinkančią nagrinėtos temos meno rūšį ir rinkti argumentus, stengiantis įrodyti pasirinktos meno rūšies pranašumą. Pavyzdžiui, tyrinėjus klasicizmo epochos meną, pirmą grupę tampa dailės „fanais“ ir parengia dailės kūriniais iliustruotą pristatymą su 10 priežasčių, įrodančių, kad klasicizmo dailė šioje epochoje buvo pati vertingiausia meno rūšis. Antroji grupė tokiu pačiu būdu įrodo architektūros, o trečioji – muzikos meno svarbą. Mokytojui rekomenduojama ruošti diskusijai, kaip Šviečiamasis amžius, apibrėžiant jam būdingus bruožus, gali atskleisti mokymosi visą gyvenimą reikšmę.
- 4) **„Lobis“**. Mokiniams, pavyzdžiui, nagrinėjus romantizmo meno epochą siūloma pasirengti vaidmenų žaidimui. Vieni mokinių grupė tampa profesoriais ir pradeda rengti pristatymą apie tyrinėjamo laikmečio estetinį dorovinį foną, t.y. kaip romantizmo epochoje gyveno žmonės, kas buvo šiam laikotarpiui svarbu ir kodėl tuo metu buvo gerai ar, atvirkščiai, blogai gyventi. Antra grupė tampa sekliais ir ieško žymaus dailininko, pvz. Eugene Delacroix: aiškinasi jo gyvenimo

faktus, kur gyveno, ką patyrė ir kaip kūrė. Ši grupė gali pasirinkti kelis skirtingų meno rūšių atstovus, pavyzdžiui, patinkantį dailininką, architektą ir muzikantą. Trečios mokinių grupės atstovai tampa keliaujančiais meno kritikais. Jie aplankė daug šalių, lygina romantizmo epochos rėmuose skirtingų šalių menininkų kūrybą, išsako asmeninius pastebėjimus, kas jų nuomone, yra vertinga, o kas – kelia abejonių. Ketvirtoji mokinių grupė tampa abejojančiais, keliančiais klausimus, ar verta apie šią epochą apskritai žinoti, kalbėti. Ši grupė ruošiasi diskusijai žmogaus teisių ir lygių galimybių tema. Lygina žmogaus teises romantizmo epochoje ir dabartinėje visuomenėje. Mokytojai rekomenduojama pasiruošti „lobį“ – romantizmo epochos simbolį – širdelę (ji gali būti iškirpta iš popieriaus, nupiešta, sukurta, nupirktą) ir pasiruošti diskusijai apie 17-19 amž. Lietuvoje susiformavusius atskirų etnografinių regionų kultūrinius ypatumus, radę atgarsį mūsų šalies romantizmo kūrėjų darbuose.

Nurodo virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja ir vertina meno kūrinių ir artefaktų novatoriškumą bei aktualumą (B1.1).	Išskiria žinomas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines ir savarankiškai ieško naujų. Komentuoja populiariosios bei kitų kultūrų bruožus, įvertina meno teikiamą naudą (B1.2).	Nagrinėja ir pristato paties naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Analizuoja ir įvertina pokyčius meno istorijos raidoje, išvardija pasitelktas skaitmenines technologijas (B1.3).	Klasifikuoja ir pristato savarankiškai naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4).
Analizuoja matyto meno kūrinio pavyzdžio raiškos priemones bei elementus, įvardija keletą jų stilistinių bruožų (B2.1).	Analizuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, formuluoja aktualius amžiaus tarpsniui klausimus. Pristato kritiniu mąstymu ir vertinimo kriterijais (kūrybiškumo, kontekstualumo ir kt.) pagrįstą nuomonę (B2.2).	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3).	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibrėžia bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4).
Įvardija asmeninę meno pažinimo patirtį bei poreikius, komentuoja pagrindinius menų istorijos etapus, nurodo asmeninio	Nagrinėja meno epochų kūrinius ir vertina atrastą bei pamėgtą meno žanrą, išvardina žymiausių jo kūrėjų bei kūrinius, keliančius daugiausia	Tyrinėja, palygina ir vertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, jų identitetą, išskiria meno kūrinius,	Įvertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, laisvai ir kūrybiškai pristato asmenines meno pajautas,

dalyvavimo kultūriniame gyvenime svarbą (B3.1).	pozityvių meninių emocijų (B3.2).	keliančius daugiausia pozityvių emocijų (B3.3).	refleksijas, išskiriančias daugiausia pozityvių emocijų sukeliančią meno rūšį (B3.4).
Nurodo virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja ir vertina meno kūrinių ir artefaktų novatoriškumą bei aktualumą (B1.1).	Išskiria žinomas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines ir savarankiškai ieško naujų. Komentuoja populiariosios bei kitų kultūrų bruožus, įvertina meno teikiamą naudą (B1.2).	Nagrinėja ir pristato paties naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Analizuoja ir įvertina pokyčius meno istorijos raidoje, išvardija pasitelktas skaitmenines technologijas. (B1.3).	Klasifikuoja ir pristato savarankiškai naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4).
Analizuoja matyto meno kūrinio pavyzdžio raiškos priemones bei elementus, įvardija keletą jų stilistinių bruožų (B2.1).	Analizuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, formuluoja aktualius amžiaus tarpsniui klausimus. Pristato kritiniu mąstymu ir vertinimo kriterijais (kūrybiškumo, kontekstualumo ir kt.) pagrįstą nuomonę (B2.2).	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3).	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibrėžia bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4).

5.1.3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

Mokytojai rekomenduojama antrąją kūrybinę-patyriminę pamoką vesti tokiu formatu, koks buvo pasirinktas pirmos kūrybinės-patyriminės pamokos metu. Mokiniai raginami dalyvauti žaidimuose, diskusijose, pristatyti savo refleksijas.

Priemonės: kiekvienam mokiniui būtini kompiuteriai ir prieigos prie interneto ryšio, metodinės priemonės.

- 1) **„Diskusijų klubas“.** Mokiniai grupėmis pristato ir komentuoja tyrinėtą temą, pateikia ir vizualiais ar audialiais pavyzdžiais iliustruoja pagrindinius meninio stiliaus bruožus. Mokytojai rekomenduojama rengti diskusiją, panaudojant Emocinio imitavimo metodą, bei siejant ją su tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.
Užduotis muzikos klausymui. Tarkim, kad šis muzikos kūrinys atspindi Renesanso meno krypties herojaus vidinius išgyvenimus. Sprendžiant iš šio muzikos kūrinio išraiškos

priemonių, kaip galite šį žmogų charakterizuoti? Kaip jis jaučiasi? Ar norėtumėte tokius jausmus, emocijas patirti?

Muzikos klausymas. Josquin Desprez. Motetas ir Šansona.

https://www.youtube.com/watch?v=lh_WD_cLrRY&list=RDlh_WD_cLrRY&start_radio=1&rv=lh_WD_cLrRY&t=0

Refleksija:

a. Sutinku su jumis, kad šis kūrinys ryškiai perteikia ramybę, lėtumą, drauge pakylėtumą (čia mokytojas gali detaliau aptarti muzikos išraiškos priemones).

b. Jūs jau žinote, kad kiekvienoje epochoje buvo savi grožio idealai ir tai, kad mums dabar yra grožio etalonas, gyvenusiems Renesanse tai, tikėtina, nebūtų gražu. Kaip manote, ar mūsų visuomenėje nėra sureikšmintas išorinis grožis, vidiniam teikiant mažiai dėmesio?

c. Renesanso epochoje šventumo vaizdavimui mene buvo skiriamas didelis dėmesys. Kodėl mūsų laikais šventumo tema, pati religija, jos reikšmė tapo mažiau reikšminga? Kas tam turėjo įtakos?

- 2) **„Kelionės dienoraštis”**. Pasirinkus šį antrai kūrybinei-patiriminei pamokai skirtą formatą, mokiniai pristato savo refleksijas, tariamai „aplankius” Egiptą. Pirmoji grupė dalinasi įspūdžiais apie šios šalies gamtą ir žmonių gyvenimą, antroji grupė pasakoja apie piramides ir faraonus, trečioji – apie „matytą” vaizduojamąjį meną, ketvirtoji – apie senovinę bei šiuolaikinę Egipto muziką. Mokytojas rengia diskusiją Egipto kultūros ir meno reikšmę dabarties jaunimui, panaudojant Emocinio imitavimo metodą.

Užduotis meno suvokimui. Mokslo pasiekimų dėka mes galime pamatyti, kaip atrodė prieš tūkstančius metų gyvenę faraonai, šventikai ar paprasti žmonės. Pažiūrėkime šį veido siužetą.

Video siužeto demonstravimas: <https://youtu.be/uKIck2SJnzQ>

Refleksija:

- a. Kokie jausmai kyla, žvelgiant į šių skulptūrų „atgyjimą“? Kaip, jūsų manymu, jaučiasi šiame tyrime dalyvavę žmonės?
 - b. Ar jaučiate skirtumą tarp to meto žmonių ir dabarties gyventojų?
 - c. Ką padeda šis meno „sužmoginimas“ suprasti?
 - d. Ar senovės Egipto meno pažinimas padėjo geriau suprasti žmogaus galimybes? Kaip tai siejasi su dabarties žmogaus galimybėmis?
 - e. Kokia jūsų nuomonė apie pradėtą Egipte statyti naująją piramidę?¹² Kokia šių statybų prasmė ir tikslas?
- 3) **„Klasicizmo mūšis”**. Mokiniai, žaisdami šį žaidimą, „kaunasi“ dėl vertingiausio klasicizmo epochos meno rūšies vardo. Pirma klasicizmo „fanų“ grupė pristato dailės kūrinius iliustruotą pristatymą su 10 priežasčių, įrodančių, kad klasicizmo dailė šioje epochoje buvo pati vertingiausia meno rūšis. Antroji grupė tokiu pačiu būdu įrodo, kad architektūros, o trečioji – muzikos meno svarbą. Mokytojui rekomenduojama su mokiniais atlikti šią užduotį.

Užduoties pradžia. Mokytojas klasę suskirsto į tris grupes. Kiekvienos jų paprašo pasirinkti patinkantį vardą ir skaičių nuo 7 iki 90. Atlikus šią užduotį mokiniams pasakoma, kad sugalvotas vardas – tai jų herojaus ar herojės vardas, o skaičius rodo, kiek jam (jai) yra metų. Vėliau mokytojas pateikia mokiniams žmogui per gyvenimą reikalingų mokėjimų bei įgūdžių sąrašą (jų gali būti ir daugiau):

¹² Daugiau informacijos – <https://www.15min.lt/pasaulis-kiseneje/naujiena/kelioniu-pulsas/egipte-statoma-nauja-gigantiska-piramide-ir-nauja-sostine-637-1599498>

- 1) valdyti savo kūno judesius: paimti, judinti, pakelti, išlaikyti, padėti, sėdėti, vaikščioti...
- 2) taisyklingai ir sklandžiai kalbėti;
- 3) skirti spalvas;
- 4) dainuoti, šokti, piešti, groti, vaidinti;
- 5) dirbti technologinius darbus: drožti, kalti, pjauti, sukuti, veržti, megzti, siūti, nerti, gaminti valgi...
- 6) spręsti įvairius gyvenimiškus uždavinius, mąstyti, apibendrinti, detalizuoti, sukonkretinti, analizuoti, suvokti įvairius simbolius;
- 7) skaityti, rašyti, pažinti natų raštą;
- 8) skaičiuoti, dirbti su kompiuteriu, braižyti...
- 9) naudotis buitine technika, informacinėmis technologijomis, vairuoti mašiną;
- 10) įsiminti reikiamą informaciją, kaupti reikiamas žinias;
- 11) sportuoti, važinėti dviračiu, plaukti;
- 12) mandagiai elgtis, žinoti etiketo taisykles;
- 13) bendrauti ir draugauti su kitais žmonėmis, turėti empatijos jausmą, t. y. gebėjimą suprasti, ką žmogus vienoje ar kitoje situacijoje gali jausti;
- 14) mylėti, aukotis, tikėti ir pasitikėti, duoti ir reikalauti, atleisti, turėti humoro jausmą, būti sąžiningam; kantriam, ištikimam, tvarkingam, valingam, turėti savo nuomonę, sakyti tiesą, būti drąsiam, tolerantiškam, ryžtingam, atkakliam;
- 15) nebijoti, nesmurtauti, negeisti svetimo turto, nemeluoti, nekurti blogų minčių, nedaryti kitam to, ko pats nenorėtų patirti;
- 16) baigti mokyklą, įsigyti specialybę;
- 17) gebėti kūrybiškai mąstyti ir kurti;
- 18) norėti nuoširdžiai ir stropiai dirbti...

Užduoties tęsinys: Mokiniai grupėse nusprendžia, kurias žinias, gebėjimus ir įgūdžius sukurtas herojus ar herojė jau turėtų mokėti, o kurias – dar reikėtų išmokti.

Refleksija: Mokytojas paprašo mokinių pristatyti savo herojų: kuo jis vardu, kiek jam metų, ką jis gyvenime jau galėtų būti pasiekęs, ko išmokęs?

Užduotis muzikos klausymui: mokytojas pasirenka klasicizmo epochos kompozitorių kontrastingus kūrinius ir prašo mokinių nuspręsti, kuris kūrinys galėtų tapti jų herojaus muzikine charakteristika?

Muzikos klausymas:

- F. J. Haydn. Simfonija nr. 94 „Siurprizų“ (ištrauka) – <https://www.youtube.com/watch?v=tF5kr251BRs>
- V. A. Mocartas. „Turkų maršas“ (Rondo „Alla turca“) - <https://www.youtube.com/watch?v=quxTnEEETbo>
- L. van Bethovenas. Romansas F-dur, nr. 2, op. 50 (ištrauka) – <https://www.youtube.com/watch?v=kbGsoo5w3cs>

Refleksija (tęsinys):

- 1) Kuris muzikos kūrinys galėjo geriausiai iliustruoti jūsų Herojaus amžiaus tarpsnį, dvasinę charakteristiką? Kodėl?

- 2) Pakeiskite herojaus vardą, vietoje jo įrašydami savo vardą. Kaip pasikeistų jau išminktų ir dar reikiamų išmokti gyvenimo uždavinių sąrašas? Kaip Jums atrodo, kokias gyvenimo keliamas užduotis reikėtų įveikti pirmiausiai? Kodėl? Kokie uždaviniai žmogaus būties kelyje yra patys svarbiausi? Kodėl? Ar jau pradėjote jų mokintis?
- 3) Kaip mokymasis visą gyvenimą siejasi su Švietimo epochos pagrindiniais siekiais?
- 4) Ar žinote, koks Jūsų klasikinės muzikos kūrinys ar dailės paveikslas galėtų tapti jūsų menine charakteristika? Kodėl?
- 5) **„Lobis“**. Mokiniai žaidžia pasirengtą vaidmenų žaidimą. Profesorių grupė pristato romantizmo epochos estetinį dorovinį foną, t.y. kaip romantizmo epochoje gyveno žmonės, kas buvo šiam laikotarpiui svarbu ir kodėl tuo metu buvo gerai ar, atvirkščiai, bloga gyventi. Sekliai (antra grupė) pristato informaciją apie Eugene Delacroix ar kitą pasirinktą dailininką, architektą ir muzikantą. Meno kritikai (trečia grupė) romantizmo epochos rėmuose lygina skirtingų šalių menininkų kūrybą, išsako asmeninius pastebėjimus, kritikuoja, giria, vertina. Ketvirtoji, abejojančių grupė, kelia diskusinius klausimus, kodėl verta/neverta apie šią epochą žinoti ir kalbėti, lygina žmogaus teises ir lygias galimybes romantizmo epochoje ir dabar. Žaidimui pasibaigus mokytojas apibendrina pateiktus grupių pristatymus, refleksijas ir ragina klasėje ieškoti paslėpto romantizmo epochos lobio (žaidžiamas žaidimas „šilta – šalta“). Grupių atstovai ieško „lobio“ – dėžutės su širdele, - pagrindiniu romantizmo epochos simboliu. Vėliau mokiniai gali diskutuoti mokytojo pasirengta tema, kaip mūsų šalies liaudies menas ir tradicijos atsispindėjo Lietuvos romantikų kūrėjų darbuose.

Atpažįsta meno kūrinių kontekstus bei artefaktus, jų tarpusavio sąsajas ir paskirtį, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę (C1.1).	Tyrinėja ir komentuoja meno epochų kūrinius bei artefaktus. Pateikia asmeninę nuomonę bei dalyvauja diskusijose, vykstančiose kūrybinių veiklų metu (C1.2).	Analizuoja kultūros reiškinius, meno epochų kūrinius ir artefaktus. Reiškia nuomonę apie meno socialinių funkcijų įvairovę, jos vaidmenį formuojant asmens tapatybę ir, naudodamas išmaniąsias technologijas, ją pristato klasės bendruomenės aplinkoje (C1.3).	Kritiškai vertina meno epochų kūrinius ir artefaktus, palygina juos su šiuolaikinio meno bei kultūros kontekstais, pateikia savo nuomonę ir diskutuoja mokyklos bendruomenėje vykstančių kūrybinių veiklų metu (C1.4).
Atpažįsta ir komentuoja skirtingų epochų pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius, iškiliausius to laikotarpio menininkus ir meno kūrinius (C2.1).	Išvardina skirtingų epochų menininkus bei komentuoja žymiausius jų kūrinius. Išskiria ryškiausius jų kūrybos savitumus bei vertę ne tik menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.2).	Tyrinėja skirtingų epochų menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius. Nagrinėja meno reiškinius Lietuvos, Europos ir pasaulio kontekstuose, lygina ir argumentuotai juos vertina, išreiškia savo	Kritiškai vertina skirtingų epochų menininkus, komentuoja ir išskiria ryškiausius jų gyvenimo bei kūrybos bruožus, įvertina patirtų istorinių įvykių poveikį jų kūrybai, parodo jos vertę ne tik menų istorijai, bet ir

		asmeninę nuomonę (C2.3).	asmeninems patirtims (C2.4).
Dalyvauja klasės kultūriniame gyvenime ir asmenines patirtis pristatančiose kūrybinėse veiklose, diskusijose ir jas vertina (C3.1).	Kuria virtualius meninius pristatymus ir dalyvauja klasės kūrybinėse veiklose, diskusijose. Analizuoja ir komentuoja savo kūrybinę patirtį (C3.2).	Pristato savo kūrybines idėjas, remdamasis asmenine patirtimi bei dalyvauja diskusijose, žaidimuose, debatuose ir pan. Analizuoja, apibrėžia savo nuomonę, įvardija emocinius, intelektualinius patyrimus, asmenines įžvalgas bei pastebėjimus, pasitelkiant medijų meno raiškos priemones (C3.3).	Aktyviai dalyvauja diskusijose, debatuose, meno renginiuose. Kontekstualizuoja meno sukeltas asmenines impresijas, emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis. Pasitelkiant išmaniąsias technologijas, kuria meno renginio recenzijas, išreiškia savo argumentuotą ir kūrybišką santykį su kultūros reiškiniais (C3.4).

5.2.IV gimnazijos klasė

5.2.1. Meninių epochų kontekstų ir meno rūšių pažinimas (A)

Menų istorijos dalyko teorinių pamokų metu mokytojui rekomenduojama pateikti užduotis, skatinančias mokinius kritiškai vertinti XX amžiaus-XXI amžiaus pradžios meno kūrinius, siekiant tyrinėti asmeninį santykį su meno kūriniais, vis ieškant atsakymo į klausimą „Ar tai menas?“. Mokiniai raginami laisvai naršyti po žinomus virtualius meno portalus ir ieškoti naujų. Taip pat rekomenduojama naudoti mokomąją dailės programa „ARS“ <https://ars.mkp.emokykla.lt/> ir atlikti ten pateiktas užduotis.

Apibūdina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus ir komentuoja jų susiformavimo priežastis. Įvardija įvairių meno rūšių (dailės, architektūros, skulptūros, muzikos ir kt.) išraiškos priemones (pvz. spalva, faktūra, kompozicija, ritmas, forma, harmonija ir kt.) (A1.1).	Palygina meninių epochų estetinius dorovinius kontekstus, apibūdina, komentuoja jų susiformavimo priežastis ir apibendrina esminius jų bruožus. Paaiškina, kaip meno išraiškos priemonės naudojamos įvairių meno rūšių kūrinių sumanymams atskleisti (A1.2).	Tyrinėja ir apibūdina meno rūšis, išvardija ir klasifikuoja esminius jų bruožus, charakteristikas ir apibendrina juos remdamasis pagrįstais duomenimis bei faktais. Paaiškina kaip skirtingų epochų kultūrinis kontekstas atsispindėjo įvairių meno rūšių, žanrų atsiradime, kūryboje bei meno išraiškos priemonėse. Palygina skirtingus	Analizuoja meno reiškinius įvairiose aplinkose (kultūrinėje, skaitmeninėje ir kt.). Atpažįsta, palygina ir nagrinėja meninių epochų bei įvairių meno rūšių skirtumus (ypatumus). Pagrindžia savo įžvalgas. Sukuria pristatymus panaudojant išmaniąsias technologijas bei programinius įrankius. Lanksčiai integruoja
---	--	--	--

		meno kūrinis bei pateikia savo refleksijas (A1.3).	turimas žinias ir sukuria kūrybišką rezultatą (A1.4).
Atpažįsta įvairių meno rūšių išraiškos priemonės, tyrinėja meno kūrinius ir artefaktus bei geba priskirti juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui (A2.1).	Tyrinėja meno kūrinius bei artefaktus, atpažįsta jų raiškos priemonės, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui ir pagrindžia faktais esminius jų požymius (A2.2).	Vertina meno kūrinius ir artefaktus, jų raiškos priemonės bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui, komentuoja menų istorijos procesus. Savarankiškai lankosi virtualiuose muziejuose, parodose, turuose, koncertų platformose ir, panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato bei komentuoja asmeninę nuomonę, sukeltus įspūdžius, dalyvauja diskusijose (A2.3).	Kritiškai vertina, pagrindžia ir komentuoja meno kūrinius ir artefaktus, analizuoja ir apibendrina meno raiškos priemonės bei technologijas, priskiria juos konkrečiai meno epochai ar laikotarpiui. Savarankiškai realiai ar virtualiu būdu lankosi muziejuose, parodose, turuose, koncertuose ir kituose meno renginiuose. Panaudodamas išmaniąsias technologijas, pristato meno kūrinių ar renginio vertinimą atskleidžiančią recenziją, dalyvauja diskusijose, debatuose, žaidimuose (A2.4).
Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis, išsako patirties reikšmę bei poveikį asmeninei brandai (A3.1).	Tyrinėja ir lygina menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina menų kūrinio sprendimą, tinkamai taiko sąvokas (A3.2).	Integruoja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausius komponentus, tinkamai ir pagrįstai taiko sąvokas. Atpažįsta įvairių meno epochų kūrinių ir artefaktų raiškos priemonės (A3.3).	Susieja menų istorijos pažinimą su asmenine patirtimi, poreikiais ir vertybėmis. Pagrįstai ir nuosekliai įvertina meno kūrinio sprendimą, apibrėžia būdingiausius komponentus, tinkamai ir pagrįstai vartoja sąvokas. Nagrinėja, vertina ir komentuoja meno kūrinio idėją ir raiškos priemonės asmeninės patirties, šeimos, bendruomenės ir visuomenės poreikių ir vertybių kontekste (A3.4).

5.2.2. Meno pažinimas ir vertinimas (B)

Pirmos kūrybinės-patyriminės pamokos metu rekomenduojama analizuoti dalyko temą atliepiančius virtualius muziejus, gidų turus, parodas, aiškintis žymiausių kūrinių skiriamuosius bruožus, vis labiau stengiantis atrasti labiausia patinkančią meno rūšį. Taip pat šios pamokos metu patariama išsirinkti antrosios kūrybinės-patyriminės pamokos formatą, siejant jį su menų istorijos dalyko programoje pateikiama integracine tema. Pasirinkus kitos pamokos formatą, rekomenduojama mokytojų suskirstyti mokinius į grupes, kiekvienai grupei pateikiant tikslingą pasiruošimo užduotį. Pateikiami keli galimi antrosios kūrybinės-patyriminės pamokos planai.

Priemonės: kiekvienam mokiniui būtini kompiuteriai ir prieigos prie interneto ryšio.

1) **„Meno aukcionas“**. Pasirinkus šį vaidmenų žaidimą mokinių grupės pasidalina roles: vieni tampa menininkais, kuriančiais žymius meno, pavyzdžiui, minimalizmo dailės, skulptūros, architektūros, muzikos kūrinius ir meno instaliacijas, kiti – radijo stočių ar dienraščių žurnalistais, besidominčiais neeiliniu meno kūrinių aukcionu ir atvykusiomis į mūsų šalį „žvaigžėmis“, tretieji – meno kolekcionieriais, norinčiais įsigyti vertingų darbų. Mokytojų patariama pasirinkti tinkamą integracinę temą ir susieti ją su dėstoma tema. Šios pirmosios kūrybinės-patyriminės pamokos metu kiekviena grupė ieško jos rolei būtinos informacijos: menininkai pasirenka „savo kūrybos“ darbus ir ruošiasi dalintis savo kūrybiniais patyrimais, žurnalistai ruošia klausimus, o meno kolekcionieriai, iš menininkų sužinoję būsimame aukcijoje pateikiamus darbus (abi grupės suderina „sukurtų“ darbų sąrašą), domisi jų verte minimalistinio ir viso dabarties meno kontekste.

2) **„Muziejaus kūrimas“**. Pasirinkus šį vaidmenų žaidimą mokiniai grupėse pasiskirsto muziejaus kūrimo darbus: vieni kuria muzikos salę (iš virtualių video ir audio platformų ši grupė renka žymiausius tyrinėjamą temą iliustruojančius muzikos kūrinius bei ruošia kompozitorių personalijų trumpus pristatymus), antrieji – kuria dailės salę ir renka žymiausius paveiklus bei rengia trumpus dailininkų pristatymus, tretieji – kuria skulptūros (pagal funkciją), - paminklinės, dekoratyvinės, kamerinės ir smulkiosios ekspozicijas. Kiekviena grupė iš savo tarpo išsirenka gidą, pristatantį muziejaus lankytojams (kitų grupių mokiniai) savo grupės sukurtas ekspozicijas bei parengia atraktyvias užduotis. Mokytojų, pavyzdžiui, tyrinėjant XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinį modernizmą, patariama pasiruošti diskusijai, siejant minėtą temą su pilietinės visuomenės savikūros ekstremalių situacijų kontekste.

3) **„Neuro mokslai ir menas“**. Tyrinėjant XXI pradžios meną, mokiniai pirmosios kūrybinės-patyriminės pamokos metu dalinasi savo virtualiai aplankytų įvairių meno renginių įspūdžiais, diskutuoja kur veda menininką meno kūrime dalyvaujantys kompiuteriai, jų programos. Mokytojas skatina suskirstytas mokinių grupes pasirinkti diskusijų temas:

- a. „Kas yra ir kas nėra meno kūrėjas“;
- b. „Aš ir *Hatsune Miku*. Išmaniosios technologijos XXI amžiaus mene“¹³
- c. „Ar XXI amžiaus menas yra apokaliptinis?“

Mokytojų patarima trumpai paliesti mokslo bei meno sąsają ir neseniai atsiradusią neuromokslo ir dailės jungtį – neurografiką – transformacinį metodą, grafikos būdu padedantį spręsti žmogaus problemas, susijusias su vidiniais išgyvenimais. Šis meno terapijos metodas leidžia išlieti savo emocijas ant popieriaus ir, dirbant su piešiniu, pasinerti į pasąmonės gelmes. Tokia geros piešimo technikos nereikalaujanti terapija padeda spręsti problemas ir keisti realybę. Mokiniais užduodami namų darbai pasidomėti šiuo meno terapijos metodu ir pagalvoti apie problemą, kurią norėtų išspręsti.

¹³ Rekomenduojama šiai grupei susipažinti su Hatsune Miku - <https://www.youtube.com/watch?v=0o3S7rJpUzU> ir pasižiūrėti jos virtualų koncertą - https://www.youtube.com/watch?v=PlQIdq5mv_k

Nurodo virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja ir vertina meno kūrinių ir artefaktų novatoriškumą bei aktualumą (B1.1).	Išskiria žinomas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines ir savarankiškai ieško naujų. Komentuoja populiariosios bei kitų kultūrų bruožus, įvertina meno teikiamą naudą (B1.2).	Nagrinėja ir pristato paties naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Analizuoja ir įvertina pokyčius meno istorijos raidoje, išvardija pasitelktas skaitmenines technologijas (B1.3).	Klasifikuoja ir pristato savarankiškai naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4).
Analizuoja matyto meno kūrinio pavyzdžio raiškos priemones bei elementus, įvardija keletą jų stilistinių bruožų (B2.1).	Analizuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, formuluoja aktualius amžiaus tarpsniui klausimus. Pristato kritiniu mąstymu ir vertinimo kriterijais (kūrybiškumo, kontekstualumo ir kt.) pagrįstą nuomonę (B2.2).	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3).	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibrėžia bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4).
Įvardija asmeninę meno pažinimo patirtį bei poreikius, komentuoja pagrindinius menų istorijos etapus, nurodo asmeninio dalyvavimo kultūriniame gyvenime svarbą (B3.1).	Nagrinėja meno epochų kūrinius ir vertina atrastą bei pamėgtą meno žanrą, išvardina žymiausių jo kūrėjus bei kūrinius, keliančius daugiausia pozityvių meninių emocijų (B3.2).	Tyrinėja, palygina ir vertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, jų identitetą, išskiria meno kūrinius, keliančius daugiausia pozityvių emocijų (B3.3).	Įvertina įvairių stilių ir kultūrų, žanrų, pasirinktų žymiausių menininkų kūrybą, laisvai ir kūrybiškai pristato asmenines meno pajautas, refleksijas, išskiriančias daugiausia pozityvių emocijų sukeliančią meno rūšį (B3.4).
Nurodo virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines svetaines, komentuoja	Išskiria žinomas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų platformų internetines	Nagrinėja ir pristato paties naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų	Klasifikuoja ir pristato savarankiškai naujai surastas virtualių muziejų, parodų, gidų, audio meno koncertų

ir vertina meno kūrinių ir artefaktų novatoriškumą bei aktualumą (B1.1).	svetaines ir savarankiškai ieško naujų. Komentuoja populiariosios bei kitų kultūrų bruožus, įvertina meno teikiamą naudą (B1.2).	platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Analizuoja ir įvertina pokyčius meno istorijos raidoje, išvardija pasitelktas skaitmenines technologijas (B1.3).	platformų internetines svetaines, komentuoja jų galimybes ir naudą. Diskutuoja meno epochų konteksto bei asmeninių patirčių temomis (B1.4).
Analizuoja matyto meno kūrinio pavyzdžio raiškos priemones bei elementus, įvardija keletą jų stilistinių bruožų (B2.1).	Analizuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, formuluoja aktualius amžiaus tarpsniui klausimus. Pristato kritiniu mąstymu ir vertinimo kriterijais (kūrybiškumo, kontekstualumo ir kt.) pagrįstą nuomonę (B2.2).	Analizuoja, komentuoja ir vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, drauge ieško ir formuluoja atsakymus į amžiaus tarpsniui aktualius klausimus bei komentuoja impresijas asmeninės patirties kontekste (B2.3).	Analizuoja, interpretuoja, komentuoja bei vertina meno kūrinius, jų raiškos elementus ir priemones, savarankiškai ir drauge ieško atsakymų. Atpažįsta, apibūdina bei išvardija įvairių meno epochų artefaktų raiškos priemones bei jas analizuoja, vertina asmeninės patirties kontekste (B2.4).

5.2.3. Meno istorijos reiškinių ir kontekstų pažinimas (C)

Mokytojui rekomenduojama antrąją kūrybinę-patyriminę pamoką vesti pirmos kūrybinės-patyriminės pamokos metu pasirinktu formatu. Mokiniai raginami dalyvauti žaidimuose, diskusijose, kurti bei pristatyti savo refleksijas.

Priemonės: kiekvienam mokiniui būtini kompiuteriai ir prieigos prie interneto ryšio, metodinės priemonės.

1) **„Meno aukcionas“**. Pasirinkus šį vaidmenų žaidimą mokytojas gali mokiniams padėti sukurti meno aukciono atmosferą ir tapti jo vedėju. Pradžioje rekomenduojama pristatyti „parduodamų“ kūrinių sąrašą, vėliau suteikiant žodį menininkų grupei, kurie pristato ir pakomentuoja savo parduodamus dailės, skulptūros, architektūros, muzikos kūrinius bei meno instaliacijas, aiškinti kada ir kaip jie buvo sukurti. Radijo stočių ar dienraščių žurnalistai, besidomintys neeiliniu meno kūrinių aukcionu, klausinėja „žvaigždžių“ apie jų požiūrį į kuriamą meno stilių, kūrybos iššūkius, naudojamas technikas, išraiškos ir darbo priemones, pagrindines meno kūrinių mintis ir idėjas. Meno kolekcionieriai, norintys įsigyti vertingų darbų, kalbasi su žurnalistais bei menininkais ir aiškina, kodėl jie nori įsigyti vieną ar kitą meno kūrinių, kuo jis vertingas, įdomus ir reikšmingas meno krypties, laikmečio ar meno istorijos kontekste. Mokytojui patariama pasirinkti tinkamą integracinę temą ir susieti ją su dėstoma tema. Šios pirmosios kūrybinės-patyriminės pamokos metu kiekviena grupė ieško jos rolei būtinos informacijos: menininkai pasirenka „savo kūrybos“ darbus ir ruošiasi dalintis savo kūrybiniais patyrimais, žurnalistai ruošia klausimus, o meno kolekcionieriai, iš menininkų sužinoję būsime aukcijone patiekiamus darbus (abi grupės suderina „sukurtų“ darbų sąrašą), domisi jų verte

minimalistinio ir viso dabarties meno kontekste.

2) „**Muziejaus kūrimas**“. Pasirinkus šį vaidmenų žaidimą, mokytojai rekomenduojama tapti muziejaus atnaujinimais ir pakviesti svečius tariamai aplankyti naujai atidarytas ekspozicijų sales. „Užsukus“ į muzikos salę muziejaus svečius pasitinka šios salės gidas ir ekspozicijos kūrėjai, kurie išmaniųjų technologijų pagalba pateikia klausymui tyrinėjamą temą iliustruojančius muzikos kūrinius, o gidas trumpai komentuoja kompozitorių personalijas. Muziejaus lankytojai skatinami muzikos salės kūrėjų bei šios salės gido klausinėti bei diskutuoti aktualiomis temomis ar žaisti „muzikinės mįslės“ žaidimą, kuriame tarp skambančių XIX amžiaus pabaigos muzikos kūrinių reikia atpažinti, pavyzdžiui, impresionistinę muziką. Toliau visi muziejaus lankytojai tariamai pakviečiami į dailės salę, kur susirinkusių laukia nagrinėjamos temos žymiausių paveikslų bei juos kūrusių dailininkų virtuali ekspozicija-pristatymas. Šioje salėje taip pat vyksta diskusijos, galimos žaisti viktorinos. Trečioje meno salėje tariami muziejaus lankytojams pristatomi, pavyzdžiui, žymiausių Vakarų Europos klasikinio modernizmo skulptūros virtualūs eksponatai. Gidas pristato ir komentuoja savo salės virtualius meno objektus, o lankytojai klausinėja salės kūrėjų. Pasibaigus muziejaus lankymui, mokytojai rekomenduojama mokinius pakviesti į diskusiją, taikant Emocinio imitavimo metodą,¹⁴ nagrinėtam temą siejant su pilietinės visuomenės savikūra ekstremalių situacijų kontekste.

Pasakojimo pradžia: Sakoma, kad žmogaus gyvenimas yra panašus į perėją, kai į kitą gatvės pusę tenka eiti ir baltais, ir juodais dryžiais. Visiems pasitaiko išgyventi sėkmės ir sunkumų periodus.

Užduotis meno suvokimui: Tarkim, kad kelių žmonių gyvenimuose kai kas nutiko. Mokytojas demonstruoja mokiniams šešias nuotraukas¹⁵ ir aptaria atsakymų variantus.

¹⁴ Daugiau pavyzdžių – Piličiauskaitė, L.J. (2021). Emocinio imitavimo metodas: muzikinio ugdymo, kūrybiškumo ir bendražmogiškų vertybių dialogas. Vilnius: Sėkmės natos.

¹⁵ Nuotraukos iš interneto svetainių www.unsplash.com, www.stocksnap.io, www.pexels.com ir asmeninio autorės fotoarchyvo.

Refleksija. Kaip šias nuotraukose matomas situacijas išgyvena jūsų herojai? Kaip patirti įvykiai paveikė jų gyvenimus? Ar priverstė pasimesti, palūžti, o gal atvirkščiai – sustiprino, suteikė vilties, užgrūdino?

Užduotis muzikos klausymui: Į šiuos klausimus jums padės atsakyti austrų kompozitoriaus Arnoldo Šionbergo Serenada op.24. Kokios muzikos išraiškos priemonės padės jums susidaryti savo nuomonę?

Muzikos klausymas: Arnoldas Šionbergas. Serenada op.24.

Refleksija (tęsinys):

1) Sutinku su jumis, kad nuotraukose matomi herojai, sugalvoję stulbinančią idėją, šeimoje gimus kūdikiui, gal gavus puikų darbo pasiūlymą, patyrus pandemiją, atvykus į nepažįstamą miestą pasitikti naujos ateities ar sutikus gyvenimo meilę vėliau teko toliau eiti gyvenimo keliu ir jį kurti. Visi nuotraukose pateikti įvykiai buvo stiprūs savo emociniais išgyvenimais.

2) Psichologai teigia, kad netgi teigiami išgyvenimai, jeigu jie itin stiprūs, yra mus veikiantis stresas, priverčiantis širdį plakti stipriau. Kaip labai stiprių įvykių metu neprarasti savitvartos, logikos ir priimti teisingus sprendimus? Iš kur semtis stiprybės? Ką galėtumėte savo herojams patarti?

3) Ar sutinkate, jog geriausias žmogaus patarėjas yra jis pats? Kodėl? Ar galima išmokti nešališkai sau patarti? Iš kur žmogus sunkiose situacijose gali pasisemti dvasios stiprybės?

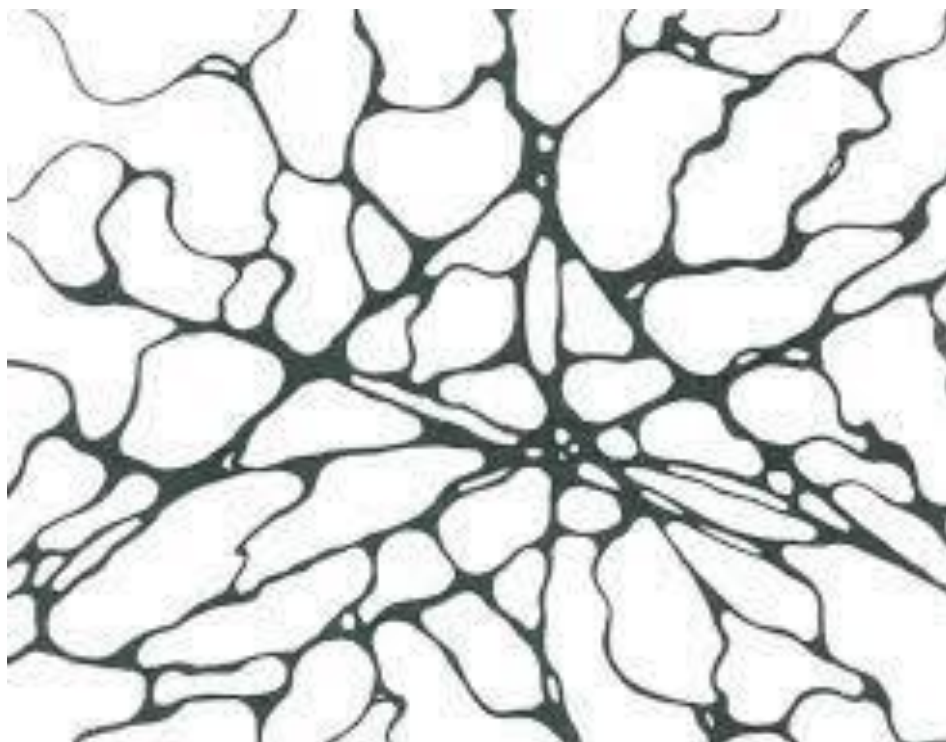
4) Pasak Lucijaus Anėjaus Senekos, IV amžiuje prieš Kristų gyvenusio romėnų filosofo, dramaturgo ir valstybės veikėjo, du dalykai teikia sielai daugiausia stiprybės – tai ištikimybė tiesai ir pasitikėjimas savimi. Ką manote apie tai? Kaip ekstremalių situacijų akivaizdoje išlikti savimi, liudijant žmoniškumą ir šviesiąją asmenybės pusę?

„Neuro mokslai ir menas“. Antrosios kūrybinės-patyriminės pamokos metu mokinių grupės diskutuoja iš anksto pasirinktomis temomis: „Kas yra ir kas nėra meno kūrėjas“, „Aš ir *Hatsune Miku*. Išmaniosios technologijos XXI amžiaus mene“ bei „Ar XXI amžiaus menas yra apokaliptinis?“ Vėliau mokytojas paklausia mokinių, ką jiems pavyko sužinoti apie neurografiką. Pakomentavus neurografinės linijos piešimo būdą, kai neurografinė linija piešiama nuo savęs kaire ranka (piešimo pavyzdžiai ir komentarai – https://www.youtube.com/watch?v=J6UB6NEgy_0) ir paprašius prisiminti atsineštą problemą (mokiniai jos neturi sakyti), mokytojas pateikia neurografikos piešimo eigą.¹⁶

¹⁶ Nuotrauka iš <http://psichologaskaune.lt/straipsniai/meno-terapija/73:neurografika-%E2%80%93-dar-vienas-b%C5%ABdas-pad%C4%97ti-sau>

- 1) Pagalvojama apie tai, kas rūpi ir kokią problemą norima išspręsti;
- 2) Per 3 sekundes ant balto popieriaus lapo kaire ranka įvairiomis grafinėmis linijomis juodu raškliau išliejamos su turima problema susikaupusios emocijos;
- 3) Apvalinami kaire ranka visi linijų susikirtimų kampai;

- 4) Pridedamos papildomos linijos – pagalba iš išorės – ir piešiamos bei spalvojamos apvalios figūros – resursai, galintys padėti minėtą problemą spręsti;

- 5) Pagalvojame apie resursus simbolizuojančias apvalias figūras ir jas išryškiname. Išryškiname ir lauko linijas.
- 6) Stengiamės iš naujo žvelgti į problemą, ją vertinti ir stengtis pajusti pokyčius.¹⁷

Atpažįsta meno kūrinių kontekstus bei artefaktus, jų tarpusavio sąsajas ir paskirtį, komentuoja muzikinių stilių ir kultūrų įvairovę (C1.1).	Tyrinėja ir komentuoja meno epochų kūrinius bei artefaktus. Pateikia asmeninę nuomonę bei dalyvauja diskusijose, vykstančiose kūrybinių veiklų metu (C1.2).	Analizuoja kultūros reiškinius, meno epochų kūrinius ir artefaktus. Reiškia nuomonę apie meno socialinių funkcijų įvairovę, jos vaidmenį formuojant asmens tapatybę ir, naudodamas išmaniąsias technologijas, ją pristato klasės bendruomenės aplinkoje (C1.3).	Kritiškai vertina meno epochų kūrinius ir artefaktus, palygina juos su šiuolaikinio meno bei kultūros kontekstais, pateikia savo nuomonę ir diskutuoja mokyklos bendruomenėje vykstančių kūrybinių veiklų metu (C1.4).
Atpažįsta ir komentuoja skirtingų epochų pasaulio muzikinių kultūrų reiškinius, iškiliausius to laikotarpio menininkus ir meno kūrinius (C2.1).	Išvardina skirtingų epochų menininkus bei komentuoja žymiausius jų kūrinius. Išskiria ryškiausius jų kūrybos savitumus bei vertę ne tik menų istorijai, bet	Tyrinėja skirtingų epochų menininkų gyvenimus bei jų meno kūrinius. Nagrinėja meno reiškinius Lietuvos, Europos ir pasaulio kontekstuose, lygina ir	Kritiškai vertina skirtingų epochų menininkus, komentuoja ir išskiria ryškiausius jų gyvenimo bei kūrybos bruožus, įvertina patirtų istorinių įvykių poveikį jų kūrybai, parodo jos vertę ne tik

¹⁷ Daugiau informacijos - <https://neurographic-art.translate.google/? x tr sl=en& x tr tl=lt& x tr hl=lt& x tr pto=sc>

	ir asmeninėms patirtims (C2.2).	argumentuotai juos vertina, išreiškia savo asmeninę nuomonę (C2.3).	menų istorijai, bet ir asmeninėms patirtims (C2.4).
Dalyvauja klasės kultūriniame gyvenime ir asmenines patirtis pristatančiose kūrybinėse veiklose, diskusijose ir jas vertina (C3.1).	Kuria virtualius meninius pristatymus ir dalyvauja klasės kūrybinėse veiklose, diskusijose. Analizuoja ir komentuoja savo kūrybinę patirtį (C3.2).	Pristato savo kūrybines idėjas, remdamasis asmenine patirtimi bei dalyvauja diskusijose, žaidimuose, debatuose ir pan. Analizuoja, apibrėžia savo nuomonę, įvardija emocinius, intelektualinius patyrimus, asmenines išvalgas bei pastebėjimus, pasitelkiant medijų meno raiškos priemones (C3.3).	Aktyviai dalyvauja diskusijose, debatuose, meno renginiuose. Kontekstualizuoja meno sukeltas asmenines impresijas, emocinius, intelektualinius, socialinius, kultūrinius patyrimus, siedamas juos su šeimos, bendruomenės bei visuomenės vertybėmis. Pasitelkiant išmaniąsias technologijas, kuria meno renginio recenzijas, išreiškia savo argumentuotą ir kūrybišką santykį su kultūros reiškiniiais (C3.4).